VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE

Fakulta financí a účetnictví

Katedra bankovnictví a pojišťovnictví

Studijní obor: Finance

Možnosti využití online přístupu ke zvyšování finanční gramotnosti

Autorka diplomové práce: Bc. Jitka Ovsíková

Vedoucí diplomové práce: doc. RNDr. Jarmila Radová, Ph.D.

Rok obhajoby: 2019

Čestné prohlášení:

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Možnosti využití online přístupu ke zvyšování finanční gramotnosti vypracovala samostatně a veškerou použitou literaturu a další zdroje jsem řádně označila a uvedla v seznamu zdrojů.

V Praze dne 15. 1. 2019

.....

Bc. Jitka Ovsíková

Poděkování:
Tímto bych ráda poděkovala paní docentce RNDr. Jarmile Radové, Ph.D. za odborné vedení a věcná doporučení při zpracovávání mé diplomové práce.

Abstrakt

Tato diplomová práce se zabývá finanční gramotností a jejím vzděláváním prostřednictvím online nástrojů. První část práce se zabývá pojmem finanční gramotnost, důvody pro její zvyšování, její úrovní obyvatel České republiky a vlivy, které na člověka a jeho finanční gramotnost působí během života. V návaznosti se práce věnuje online vzdělávání v oblasti finanční gramotnosti a jaké jsou aktuálně dostupné online nástroje pro zvyšování její úrovně. Analytická část se zaměřila převážně na názory a postoje českých občanů na vzdělávání finanční gramotnosti a využití online nástrojů ve vzdělávání. Dotazníkové šetření ukázalo, že finanční gramotnost je považována za důležitou oblast vzdělání a o její další rozvoj je projeven zájem. Zároveň z dotazníku plyne, že online nástroje zaujímají ve vzdělávání významné postavení a jsou hojně využívány. Tedy ke zvýšení úrovně finanční gramotnosti v České republice mohou posloužit online nástroje jako krátká vzdělávací videa, online kurzy, webové stránky či vzdělávací herní aplikace.

Klíčová slova: finanční gramotnost, online vzdělávání, vzdělávací nástroje

Abstract

This diploma thesis deals with financial literacy and its education through online tools. The first part of the thesis deals with the term of financial literacy, the reasons for its education, the level financial literacy in the Czech Republic and the influences that affect the person and his level of financial literacy during his life. After that, the work is dedicated to online education in the field of financial literacy and what online tools are currently available to increase its level. The analytical part is mainly focused on the opinions and attitudes of Czech citizens on the education of financial literacy and the use of online tools in education. The questionnaire survey has shown that financial literacy is considered to be an important area of education and people are interested in its further development. At the same time, the questionnaire shows that online tools are important part of education and are widely used. Research shows that for increasing financial literacy in the Czech Republic could be used online tools like short educational videos, online courses, websites, or educational game app.

Key words: financial literacy, online education, learning tools

Obsah

1 Úvod **3**

2 Finanční gramotnost **5**

2.1 Definice finanční gramotnosti *5*

2.2 Argumenty pro rozvoj finančního vzdělávání *6*

2.2.1 Ochrana spotřebitele 6

2.2.2 Rozvoj, složitost a velké množství finančních produktů 8

2.2.3 Zadlužení a předlužení 8

2.2.4 Finanční cyklus života 10

2.2.5 Finanční svoboda 10

2.2.6 Vznik krize 11

2.3 Finanční gramotnost v České republice *11*

2.3.1 Stav finanční gramotnosti v České republice 13

2.3.2 Výsledky šetření finanční gramotnosti z roku 2015-2016 13

2.3.3 Finanční znalosti 15

2.3.4 Finanční chování 17

2.3.5 Finanční postoje 18

2.3.6 Závěry šetření finanční gramotnosti 19

2.3.7 Detailní výsledky měření v České republice 20

2.3.8 Srovnání úrovně finanční gramotnosti v letech 2015 a 2010 23

2.4 Vlivy působící na rozvoj finanční gramotnosti během života *26*

2.4.1 Rodina 26

2.4.2 Škola 27

2.4.3 Společnost a prostředí 28

2.4.4 Pracovní prostředí 28

2.4.5 Digitální technologie a online vzdělávání 29

2.4.6 Shrnutí 29

3 Online vzdělávání **30**

3.1 Online vzdělávání v oblasti finanční gramotnosti *31*

3.1.1 Webové stránky 31

3.1.2 Online kurzy a videa 33

3.1.3 Aplikace 34

3.1.4 Hry 36

4 Digitální technologie ve vzdělávání 39

4.1 Vlastní šetření 39

4.1.1 Typ šetření 39

4.1.2 Vyhodnocení dotazníkového šetření 40

4.1.3 Shrnutí dotazníku 72

4.2 Možnosti rozvoje finanční gramotnosti online 75

4.2.1 Vzdělávací videa 75

4.2.2 Online kurzy 76

4.2.3 Webové stránky 77

4.2.4 Mobilní aplikace 78

5 Závěr 81

6 Seznam zdrojů 88

1 Úvod

Každý, kdo chce řídit automobil, k tomu musí mít řidičské oprávnění. Pokud někdo chce řídit své finance a rozpočet, nepotřebuje k tomu oprávnění žádné. Nebudeme zde diskutovat, zda je to správné, či nikoliv. Faktem však zůstává, že ne všichni se svými financemi umíme nakládat tak, jak by bylo vhodné. Někteří se dostávají i do problémů, do kterých by se při lepších znalostech finančního světa dostat nemuseli.

Výraz finanční gramotnost se aktuálně dostává do popředí zájmu a stává se dost diskutovaným tématem. Důvodem je, že její nízká úroveň může zásadně ovlivňovat fungování společnosti a způsobovat negativní důsledky. Pro jedince se může jednat o špatné hospodaření s následným předlužením. Nedostatečné finanční gramotnosti je občas i přičítána za vinu poslední velká krize (hlavně v USA), kdy se první problémy začaly projevovat v druhé polovině roku 2007 (Ministerstvo financí, 2010), z čehož vyplývá, že nedostatečná finanční gramotnost může ovlivnit i celou ekonomiku.

A právě problematikou finanční gramotnosti se zabývá tato diplomová práce. Jejím cílem je objasnit problematiku finanční gramotnosti, nahlédnout na její úroveň v České republice a přiblížit si pojem online vzdělávání. Hlavní cílem této práce je podat návrhy na rozvoj finanční gramotnosti s využitím digitálních technologií dle vyhodnocení dotazníkového šeření na postoje a názory českých občanů na finanční gramotnost a online vzdělávání.

První část práce je zaměřena na finanční gramotnost, co tento pojem znamená a definuje a jaké jsou důvody pro její vzdělávání. Tato část se také zabývá úrovní finanční gramotnosti v České republice a také vlivy působícími na člověka a jeho finanční vzdělávání. Ve shrnutí úvodní část uvádí do problematiky finanční gramotnosti a nahlíží na stávající situaci v České republice.

Druhá část této diplomové práce přibližuje problematiku online vzdělávání v oblasti finanční gramotnosti a jaké jsou aktuálně dostupné online nástroje v této oblasti. Vzhledem k tomu, že žijeme v 21. století, tedy ve světě počítačů, internetu a mobilních telefonů, je důležité se při vzdělávání finanční gramotnosti této době přizpůsobit. Papírové knihy již nejsou jedinou možností, jak se v určité oblasti vzdělávat a rozvíjet. Moderní bývají online kurzy v podobě videí a následného zaškrtávacího testu. Časté jsou i aplikace do mobilních zařízení, která podporují například vzdělání cizích jazyků. Online vzdělávání se aktuálně stává stále větší součástí vzdělávání klasického a představuje jeho velmi užitečný doplněk. Pokud se

zaměříme na finanční gramotnost, lze najít některé užitečné internetové stránky nebo online kurzy. Vzhledem k důležitosti finančního vzdělávání toho je však malý zlomek a existuje stále velká mezera, která by se dala zaplnit.

Ústřední a třetí částí této práce je vlastní dotazníkové šetření, které je zaměřeno především na výzkum využívání digitálních technologií ve vzdělávání a na postoje a názory obyvatel České republiky k samotnému finančnímu vzdělávání. Tento výzkum si klade za cíl získat takové informace, které pomohou v tvorbě vhodných nástrojů pro další zvyšování finanční gramotnosti. V návaznosti na vyhodnocení dotazníkového šetření budou podány návrhy, jaké možnosti vzdělávání by se mohly využít ke zvyšování úrovně finanční gramotnosti obyvatel České republiky. Vzhledem k tomu, že se práce věnuje online vzdělávání a využívání digitálních technologií ve vzdělávacím procesu, budou i návrhy, jak zvyšovat finanční gramotnost, zahrnovat právě využití digitálních technologií. Možnosti využití online nástrojů ke zvyšování finanční gramotnosti jsou zároveň ústředním cílem, kterého tato práce dosahuje.

2 Finanční gramotnost

Pojem finanční gramotnost v sobě ukrývá znalosti a dovednosti, které jsou potřeba pro porozumění finančnímu světu a také pro dobré hospodaření a zacházení s financemi. Pojetí finanční gramotnosti může být velmi široké, a ne každý si představí to samé. Finanční vzdělání by nám mělo odpovědět na mnoho otázek spojené s každodenním životem a využívání financí. Co jsou to peníze a jak s nimi správně zacházet? Jak vhodně nastavit rozpočet domácnosti? Jaké bankovní produkty využívat? Co je to investování? Co je to dluh a jak se příliš nezadlužit? Je lepší si na nové auto, dům či dovolenou naspořit nebo půjčit? K čemu slouží pojištění majetku? Výše uvedené otázky jsou pouze ukázkou toho, na co nám může finanční vzdělání odpovědět. Je však také vidět, jak významná finanční gramotnost je, protože svět financí zasahuje do našich životů každý den. Proto je také důležité, abychom nejen měli znalosti z finančního světa, ale abychom je také byli schopni použít v reálném životě a zužitkovat je ke správným rozhodnutím (Škvára, 2016).

Vždyť jenom kolikrát denně máme v ruce peníze a rozhodujeme se, jak s nimi naložíme. A právě peníze hodně rozhodují o našem životě. Mají velký vliv na to, jak žijeme, zda jsme spokojení, co si můžeme dovolit pořídit nebo jestli pojedeme na dovolenou. Z tohoto výčtu lze říci, že peníze mají vliv na naše potřeby a jejich uspokojení. Opět se ukazuje, jak je důležité umět s nimi správně zacházet (Kociánová, 2012, s. 8).

2.1 Definice finanční gramotnosti

Jako shrnutí a ucelení výše napsaných řádků využijeme definici, která je vymezena v Národní strategii finančního vzdělávání.

„Finanční gramotnost je soubor znalostí, dovedností a hodnotových postojů občana nezbytných k tomu, aby finančně zabezpečil sebe a svou rodinu v současné společnosti a aktivně vystupoval na trhu finančních produktů a služeb. Finančně gramotný občan se orientuje v problematice peněz a cen a je schopen odpovědně spravovat osobní/rodinný rozpočet, včetně správy finančních aktiv a finančních závazků s ohledem na měnící se životní situace“ (Ministerstvo financí, 2010).

Národní strategie finančního vzdělávání je dokument vytvořený za účelem posílení finanční gramotnosti obyvatel České republiky. Obsahuje pojmové vymezení a úlohy, které je potřeba plnit, aby se finanční gramotnost dostala na vyšší úroveň.

Ještě bych také uvedla jednu definici, kterou vypracovali v roce 2017 členové Pracovní skupiny pro finanční vzdělávání a má následující podobu.

„Finanční gramotnost je soubor znalostí, dovedností a postojů nezbytných k dosažení finanční prosperity prostřednictvím zodpovědného finančního rozhodování“ (Proč se finančně vzdělávat, 2017).

Dalšími definicemi se tato práce nebude již dále zabývat, protože jich existuje celá řada a jsou poměrně odlišné. Důvodem je, že si každý pod těmito dvěma slovy může představit něco jiného. Pojetí může být pouze v úzkém smyslu, kdy berou v potaz pouze peníze a jejich užití. Někdo se zase na finanční gramotnost může dívat ve smyslu širším, který přesahuje peníze (Worthington, 2006, s. 4). Zkrátka finanční gramotnost nemá ve světě jednotnou definici, a proto se v rozdílných literaturách objevují právě i rozdílné definice.

2.2 Argumenty pro rozvoj finančního vzdělávání

Hlavní otázka, která zde vyvstává, je, proč se finančně vzdělávat? Jaké jsou důvody pro to, že by se mělo soustředit na zvyšování úrovně finančních znalostí? Pádných argumentů existuje značné množství, a proto je i této otázce věnovaná vlastní podkapitola. Jsou v ní zahrnuty takové situace a důvody, které jsou finančním vzděláním ovlivněny z různých pohledů. Ať už jde o ochranu spotřebitele ve vztahu k finančním institucím, změny na finančních trzích či zadlužení, které může nerozvážným jednáním spotřebitele snadno vzniknout.

Obecně lze všechny důvody shrnout do jednotného pádného argumentu, že finanční vzdělávání pomáhá spotřebitelům dosáhnout lepších rozhodnutí, která ve vztahu k financím činí.

2.2.1 Ochrana spotřebitele

Dle Ministerstva financí se finanční gramotnost řadí mezi tři základní pilíře ochrany spotřebitele na finančním trhu (MFČR, 2014). Ochrana spotřebitele jako argument pro potřebu zvyšování finanční gramotnosti je důležitá z důvodu postavení věřitele a spotřebitele na finančním trhu. Jde jak o finanční asymetrii, která mezi zmíněnými subjekty vzniká, ale jedná se také o informační asymetrii mezi danými subjekty. Finanční instituce mají nad spotřebiteli informační převahu, lepší prostředky pro získání informací a také mají větší schopnost s danými informacemi pracovat. Pokud je spotřebitel dobře informovaný a vzdělaný občan, který stojí ve vyváženém

postavení ve smluvním vztahu, jedná se o spotřebitele, který je schopný zodpovědně se rozhodovat a jednat na finančním trhu (Ministerstvo financí, 2010).

S finanční gramotností souvisí i gramotnost informační, právní a numerická. Za informační gramotnost lze považovat schopnost hledat, vyhodnocovat a umět využít relevantní informace, když jsou potřeba. Jedinec si dokáže vybrat z velkého množství informací, které má k dispozici takové, které jsou kvalitní, a následně je dokáže plně využít pro svoji potřebu. Za právní gramotností stojí souhrn znalostí a informací v oboru platného práva. Právně gramotný jedinec je schopen orientovat se v platném právním systému, zná svá práva a povinnosti a v případě, kdy potřebuje pomoci, ví, kam se pro ni obrátit. Třetí je numerická gramotnost, která představuje schopnost jedince využívat matematické informace k výpočetním úlohám, které se vztahují k financím. Všechny tyto znalosti mohou dopomoci spotřebitelům nepodlehnout nekalým praktikám některých obchodníků, kteří se mohou snažit získat zákazníka mylnou marketingovou propagací či neucelenými informacemi (Ministerstvo financí, 2010).

Ochrana spotřebitele představuje určitou pomoc ze strany státu, aby došlo ke snížení rozdílu mezi spotřebiteli a subjekty, který na finančním trhu vzniká. Pro tuto činnost je dán systém pravidel, práv a povinností. Stát využívá různé nástroje, aby lepšího postavení spotřebitelů dosáhl. Můžeme je rozdělit na legislativní a nelegislativní. Mezi nelegislativní nástroje se řadí například nezávislé poskytování informací, které jsou obstarávány prostřednictvím webových stránek nebo může jít o poskytnutí bezplatného právního poradenství. Mezi ty legislativní se řadí mnoho nástrojů. Ať už se jedná o předepsání přísných podmínek pro podnikání, cenovou regulaci, zřízení dohledu pro kontrolu plnění zákonných povinností a určování sankcí za jejich porušení nebo zabezpečení ochrany osobních údajů. Tyto a další nástroje jsou uplatňovány buď za pomoci speciálních norem nebo obecných právních předpisů – hlavně prostřednictvím nového občanského zákoníku a zákonu o ochraně spotřebitele (Proč se finančně vzdělávat, 2014). Začátkem roku 2014 se stal účinný nový občanský zákoník, který se zabývá ochranou slabší strany (jedná se hlavně o spotřebitele) v mnoha bodech. Udává například, jaké informace a kdy musí být poskytnuty podnikatelem, udává různé zákazy, co nesmí být učiněno nebo již také nový občanský zákoník upravuje lichvu (Proč se finančně vzdělávat, 2017).

2.2.2 Rozvoj, složitost a velké množství finančních produktů

V současné době existuje na trhu velké množství produktů, ze kterých si spotřebitel může vybírat. A nejen, že se produktová škála rozšiřuje, často bývají dané instrumenty velmi specifické a složité. Vedle rostoucího množství nabízených produktů narůstá i počet subjektů, které je nabízejí. Bývá tedy stále složitější se ve velké nabídce orientovat. Navíc důsledky výběru nebývají často viditelné hned, ale až po delší době. Vyšší finanční vzdělání může umožnit lepší orientaci v celé nabídce. Tím pádem se spotřebitel může i lépe rozhodnout, co je pro něj nejvýhodnější (Petrák, 2013).

2.2.3 Zadlužení a předlužení

S rozvojem finančních produktů můžeme pozorovat i trend spotřebitelů se více zadlužovat hlavně v návaznosti na tendence rychlé spotřeby. Jinak řečeno už nemá společnost tak konzervativní pohled na zadlužování. Rychle se měnící svět a vývoj moderních technologií podporuje chtíč spotřebovávat hned. A to je díky množství nabídek na finančním trhu možné mnohem více, než to bývalo dříve. Tento způsob však představuje riziko, které se musí brát v potaz, protože dluh znamená především závazek do budoucna (Škvára, 2016, s. 10).

A jak to vypadá se zadlužením domácností v České republice? Na konci roku 2017 přesáhl dluh domácností vůči bankám a družstevním záložnám sumu 1,5 miliardy korun. V polovině roku 2018 už tento dluh činil více než 1,6 miliardy korun. Tato čísla vyplývají ze statistiky České národní banky. Největší část dluhu tvoří půjčky na bydlení. Centrální banka tyto statistiky vydává každý měsíc a lze z nich pozorovat, že růst zadlužení domácností je meziročně stále větší (Česká národní banka, 2018).

Pokud si jedinec půjčí, je jeho povinností svůj dluh řádně a včas splatit. Pokud tak neučiní, hrozí mu ze strany věřitele sankce z důvodu porušení smlouvy. Může se však stát, že se jedinec dostane do situace, kdy nemůže (či nechce) své závazky splácet. Věřitelé ale stojí o jejich plnění a snaží se je pomocí různých kroků vymáhat. Může tedy dojít i na exekuci, jejichž je v České republice velké množství. Počet lidí, kteří se u nás dostali do problému s předlužením, v loňském roce činil 863 tisíc a celkově se jejich dluh vyšplhal na 239 miliard korun (Agentura pro sociální začleňování, 2018). Proč tomu ale tak je? Problémem se může jevit i důvod, proč si lidé půjčují. Ať už jde o spotřební zboží jako televize, dovolená, Vánoce či například nouzový stav, kdy se rozbije nějaký spotřebič v domácnosti či krizové situace jako ztráta zaměstnání.

Velkou část tvoří i financování rekonstrukcí, kdy lidé nemají tak vysokou částku naspořenou. Problémem však také mohou být predátorské praktiky společností nabízejících úvěrové produkty a lákající pomocí reklam na půjčování na „cokoliv“. Odborník na danou problematiku Daniel Hůle si myslí, že velké množství exekucí není zapříčiněno nízkou finanční gramotností, ale právě nekalými praktikami, nemravnými zákony a nabízením úvěrování na „nesmysly“. Tento problém by měla zmírnit již proběhlá změna zákona týkající se nebankovních subjektů. Tyto subjekty si musely zažádat o povolení poskytovat spotřebitelské úvěry a získat k této činnosti licenci. Regulace se týká i výše sankcí, které mohou společnosti svým dlužníkům ukládat. Dříve bylo možné z pár tisícového dluhu vymáhat mnohonásobek. Tedy společnosti se snažily zlákat klienty dobrou cenou, ale sankční podmínky byly nesmyslné. Nyní jsou sankce omezeny, a to je i vlastně největší restrikce pro predátorské společnosti, která ze změny plyne.

Aktuálně je však důležité řešit problém velkého množství lidí, kteří už v exekuci jsou. Daniel Hůle si myslí, že je to dluh státu, který se nechal zmanipulovat určitými vlivovými skupinami a také chyba věřitelů. Problém začal zavedením soukromých exekutorů, došlo k vytvoření extrémně soutěživého prostředí mezi exekutory a z exekucí se stal byznys, který umožňoval velmi vysoké odměny advokátům. Tyto odměny snížil ministr Pelikán v roce 2014. Nyní tedy takových nových exekucí přibývá méně, ale pořád tu jsou ty minulé, které je třeba řešit. Protože trh je těmito exekucemi zatížen a může to vytvářet problém. Ti, kdo se chtějí z exekucí vymanit, tak momentálně musí být schopni zaplatit za 5 let 30 % svých závazků. Během těchto pěti let zůstává dlužníkovi jenom minimum nutné k životu. A pokud splní podmínky, zbytek dluhu se mu smaže. Bohužel mnoho dlužníků tyto podmínky není schopno splnit. Tento problém měl změnit nový insolvenční zákon (Bumba, Luptáková a Hůle, 2018).

Bohužel se tomu tak nestalo a poslanci přijali zákon ve skoro stejné podobě jako doteď byl. Na zásadní změny se tedy nedostalo. Tou největší je ta, že do insolvenčního řízení se mohou dostat i ti, jejichž příjmy nestačí pokrýt 30 % svých závazků. S tímto se poslanci hájí, že novým zákonem dávají dlužníkům šanci (Hůle, 2018).

Novela zákona o insolvenčním řízení se tedy nepřiblížila tolik západnímu modelu a nepřinesla mnoho změn, které by mohly velký počet exekucí v České republice řešit.

2.2.4 Finanční cyklus života

Rozhodování o tom, jak získávat či nakládat s financemi, provází jedince po celý jeho život. Finanční cyklus života odráží vztah člověka a financí v jednotlivých fázích životního cyklu. Tento argument je navázán na hypotézu životního cyklu, pomocí které Franco Modigliani a Richard Brumberg poukázali na myšlenku, že spotřeba a úspory závisí na životním cyklu člověka a jedinci plánují svoji spotřebu na základě očekávaných příjmů v budoucnosti (Holman a kol., 2005).

Významné rozhodování náleží i spoření na stáří. Důsledkem prodlužování života, stárnutí populace a nedávné důchodové reformy je důležité se dobře zajistit právě na důchodový věk.

Důchodová reforma v České republice je stále velmi aktuální téma, které je předmětem mnoha diskuzí vedené jejími zastánci i oponenty. V minulosti nebo stále v některých méně vyspělých státech světa bylo typické se zajišťovat na stáří v rámci rodiny. V průběhu let se však vytvořily i další systémy zabývající se zajištěním na důchodový věk (Loužek, 2014). Aktuálně je český důchodový systém tvořen dvěma pilíři. První je průběžně financovaný, dávkově definovaný pilíř. Další je dobrovolný kapitálově financovaný, dávkově definovaný pilíř.

V České republice stále funguje průběžný systém financování důchodů neboli Pay as you go (PAYG). Tento systém se ale začal dostávat do problémů kvůli probíhajícím demografickým změnám. Důchodový účet se začal dostávat do schodku, který musí být financován jinými zdroji než příjmy z pojištění. A právě z tohoto důvodu je tento systém do budoucna neudržitelný, a proto bylo nutné stávající systém upravit (Finance.cz).

2.2.5 Finanční svoboda

Je tomu již více jak čtvrt století, kdy v České republice došlo ke změně režimu hospodářství. Přechod z centrálně plánované ekonomiky na tržní hospodářství s sebou přinesl i odlišné nároky kladené na ekonomická rozhodnutí, která děláme každý den. Každý občan, jakožto aktivní účastník na finančním trhu, přijímá odpovědnost za svá rozhodnutí a činy. Rozhoduje se, jak zabezpečí sebe a svoji rodinu, rozhoduje se, jak naloží s osobním nebo rodinným rozpočtem (Ministerstvo financí, 2010). A větší svoboda, která se změnou režimu nastala, s sebou nese i vyšší odpovědnost jedinců. Finanční vzdělání v tomto bodě napomáhá porozumět problému finanční odpovědnosti, kterou každý z nás nese a vede nás směrem k lepším rozhodnutím.

2.2.6 Vznik krize

Ukázalo se, že nedostatečné finanční vzdělání občanů mělo také svůj podíl na vzniku poslední krize, která propukla na trhu Subprime hypoték ve Spojených státech amerických v roce 2007 (Ministerstvo financí, 2010).

Došlo k rozšíření segmentu více rizikových produktů, které spolu s málo finančně gramotnými spotřebiteli přispěly ke vzniku největší finanční krize od 30. let 20. století. Tím rizikovým segmentem byly takzvané Subprime hypoteční úvěry, které byly sekuritizované pomocí CDO (credit default obligation). Byla to cesta, jak nemajetným lidem poskytnout hypoteční úvěr. Čas a krize ukázaly, že poskytovat hypoteční úvěr lidem, kteří by ho za normálních okolností se svojí bonitou nemohli získat, není cesta správným směrem (Musílek, 2011, s. 139). Také se ukázalo, že je potřeba nejen rozvíjet finanční vzdělávání, ale věnovat se i praktickému užití znalostí v reálném finančním životě. Protože teoretické znalosti jsou jedna věc, ale praktické zužitkování těchto znalostí je věc druhá.

V České republice se mezi negativní jevy, které nelze přehlížet, řadí rostoucí zadluženost českých domácností, růst nesplacených pohledávek nebo také množství exekucí na majetek fyzických osob, jak již bylo výše zmíněno. (Ministerstvo financí, 2010).

2.3 Finanční gramotnost v České republice

V České republice se finanční gramotností začalo více zabývat již v roce 2005 a od té doby byly vytvořeny různé systémy a dokumenty zvyšování finančního vzdělání českých občanů. Nyní se krátce podíváme na to, jaké jsou snahy o zvýšení finanční gramotnosti veřejným sektorem.

1.) Usnesení o zlepšení finančních podmínek v bankovním sektoru

Na konci roku 2005 vláda rozhodla o usnesení o zlepšení podmínek v bankovním sektoru. V tomto usnesení uložila, aby byla vytvořena Expertní pracovní skupina pro finanční sektor, která měla sdružovat zástupce finančních institucí, spotřebitelských organizací, Ministerstva financí a také zástupce Ministerstva obchodu. Dalším uloženým úkolem bylo zpracovat systém budování finanční gramotnosti na základních a středních školách. Také učinila doporučení o zvyšování transparentnosti finančního sektoru a posilování ochrany klientů na finančním trhu.

2.) Rámcová politika Ministerstva financí v oblasti ochrany spotřebitele na finančním trhu

Tento dokument byl vydán v roce 2007 a jeho cílem bylo definovat tři pilíře ochrany spotřebitele na finančním trhu včetně dosažení dobré úrovně finanční gramotnosti. Dle Ministerstva financí je důležité, aby byl jedinec schopen činit dobrá a odpovědná rozhodnutí a zároveň byl dobře schopen prosazovat svá práva a zájmy. Tohoto cíle chtělo dosáhnout pomocí tří pilířů: informovanosti spotřebitelů, dostatečné finanční gramotnosti a zajištěním nediskriminujícího vztahu mezi spotřebiteli a poskytovateli finančních služeb.

3.) Strategie finančního vzdělávání

V roce 2007 byl vydán další významný dokument, který měl za cíl vznik uceleného systému finančního vzdělávání z důvodu zvyšování finanční gramotnosti v České republice. Snahou tohoto dokumentu bylo přijít s jednotným přístupem ke zvýšení nízké úrovně finanční gramotnosti. V dokumentu byly stanoveny dva základní pilíře: vzdělávání počáteční a vzdělávání další. Počátečním vzděláváním se zabývá následující materiál.

4.) Systém budování finanční gramotnosti na základních a středních školách

Tento dokument byl vytvořen s úlohou přiblížit proces zavedení finančního vzdělávání na základních a středních školách. Materiál určuje role jednotlivých subjektů, základní kroky vzdělávání finanční gramotnosti a součástí jsou i **Standardy finanční gramotnosti** určující cílovou úroveň finančního vzdělání pro jednotlivé úrovně vzdělání.

5.) Národní strategie finančního vzdělávání

V roce 2010 vyšlo aktualizované vydání Strategie finančního vzdělávání vytvořené Ministerstvem financí. Jak již bylo výše zmíněno, Národní strategie finančního vzdělávání se zabývá hlavními problémovými oblastmi a následujícími úkoly pro tyto oblasti. Také určuje role jednotlivých subjektů a zdůrazňuje roli veřejných aktérů.

6.) Principy nezávislosti v oblasti finančního vzdělávání

Pracovní skupina pro finanční vzdělávání v roce 2013 odsouhlasila principy nezávislosti pro vymezení hranice mezi finančním vzděláváním a reklamou. Cílem

bylo také vymezení pojmu finanční gramotnost a rozpracovat princip obecnosti finančního vzdělání z Národní strategie finančního vzdělávání.

7.) Standard finanční gramotnosti

V roce 2017 byly vypracovány nové standardy finanční gramotnosti stanovující konečnou úroveň finanční gramotnosti pro žáky na jednotlivých stupních vzdělání (Proč se finančně vzdělávat, 2017).

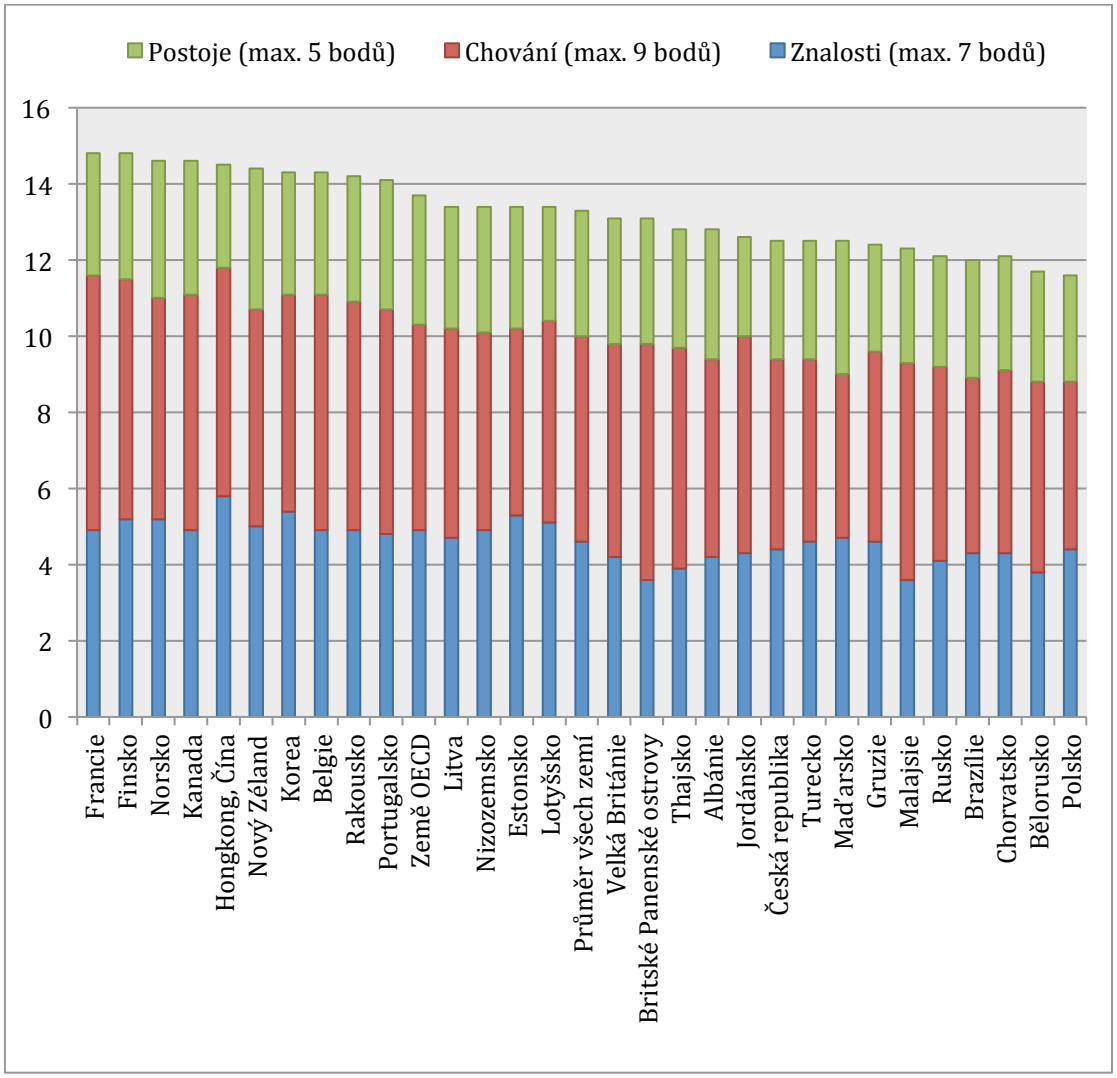
2.3.1 Stav finanční gramotnosti v České republice

Jaká je úroveň finanční gramotnosti v České republice? To je otázka, kterou se již zabývá několik prací a výsledek není příliš uspokojivý. Dle mého názoru je aktuálně důležité hledat řešení problému (nízká úroveň finanční gramotnosti) a následně se snažit výsledky reálně aplikovat. Pro názornost, na jaké úrovni je finanční gramotnost v České republice, se podíváme na dvě konkrétní šetření, která proběhla v letech 2010 a 2015. Na šetření nebudeme nahlížet chronologicky, ale naopak proti proudu času. Podrobně se podíváme na výsledky z roku 2015, jelikož se jedná o více aktuální hodnoty. Následně provedeme krátké srovnání s výsledky z roku 2010 a závěrem této práce se zkusíme zamyslet nad možnými řešeními v moderním světě plným digitálních technologií. Obě níže zmiňovaná měření se stala součástí mezinárodního srovnání, které proběhlo pod záštitou OECD. Byly vytvořeny podrobné zprávy, které pro srovnání a širší přehled využijeme.

2.3.2 Výsledky šetření finanční gramotnosti z roku 2015-2016

Měření úrovně finanční gramotnosti (OECD/INFE International Survey of Adult Financial Literacy Competencies), které proběhlo v letech 2015-2016, se zúčastnilo 30 zemí včetně České republiky. Sedmnáct z těchto zemí jsou členy Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj, dále OECD. Průzkum proběhl formou dotazníkového šetření, kdy lidé ve věku 18–79 let odpovídali na 21 stejných otázek. Otázky byly rozděleny do tří sekcí. Prvních 7 otázek se zaměřovalo na finanční znalosti, dalších 9 na finanční chování a posledních 5 otázek se věnovalo postoji ve spojitosti s financemi. Maximální počet bodů, které šlo získat, byl 21. Nejlepší výsledek získala Francie s počtem 14,9 bodu, průměr OECD byl 13,7 bodu a Česká republika dosáhla na 12,6 bodu. Je vidět, že prostor pro zvýšení finanční gramotnosti je velký u všech zúčastněných zemí. Výsledky a srovnání všech zemí, které se šetření zúčastnily, jsou vidět v následujícím Grafu 1.

Graf 1: Výsledky měření finanční gramotnosti v letech 2015–2016, vlastní zpracování

Zdroj: OECD/INFE International Survey of Adult Financial Literacy Competencies, 2016

Jak už bylo výše zmíněno, nejvyšší počet bodů získala Francie (14,9). Nejhůře dopadlo Polsko s počtem bodů 11,6. Průměr všech zemí, které se zúčastnily, byl 13,2 bodu. Výsledky poukazují na velký prostor ve zlepšení u všech ze zúčastněných zemí. Pokud se podíváme na Českou republiku, výsledkem se dostala na 19. místo spolu s Jordánskem s celkovým počtem bodů 12,6 z 21. V hodnocení nedosáhla ani na průměr zemí OECD ani na průměr všech třiceti zúčastněných zemí. Graf 1 značí, že úroveň finanční gramotnosti v České republice nelze považovat za vysokou. Ba naopak v porovnání s ostatními zeměmi ji lze hodnotit jako podprůměrnou.

Pokud se zaměříme na jednotlivé části z měření u českých občanů, výsledek ze znalostí byl 4,4/7 bodu, ve finančním chování dosáhli respondenti na 5/9 bodu a v otázce postojů spojených s financemi získali 3,1/5 bodu. Ve všech těchto aspektech,

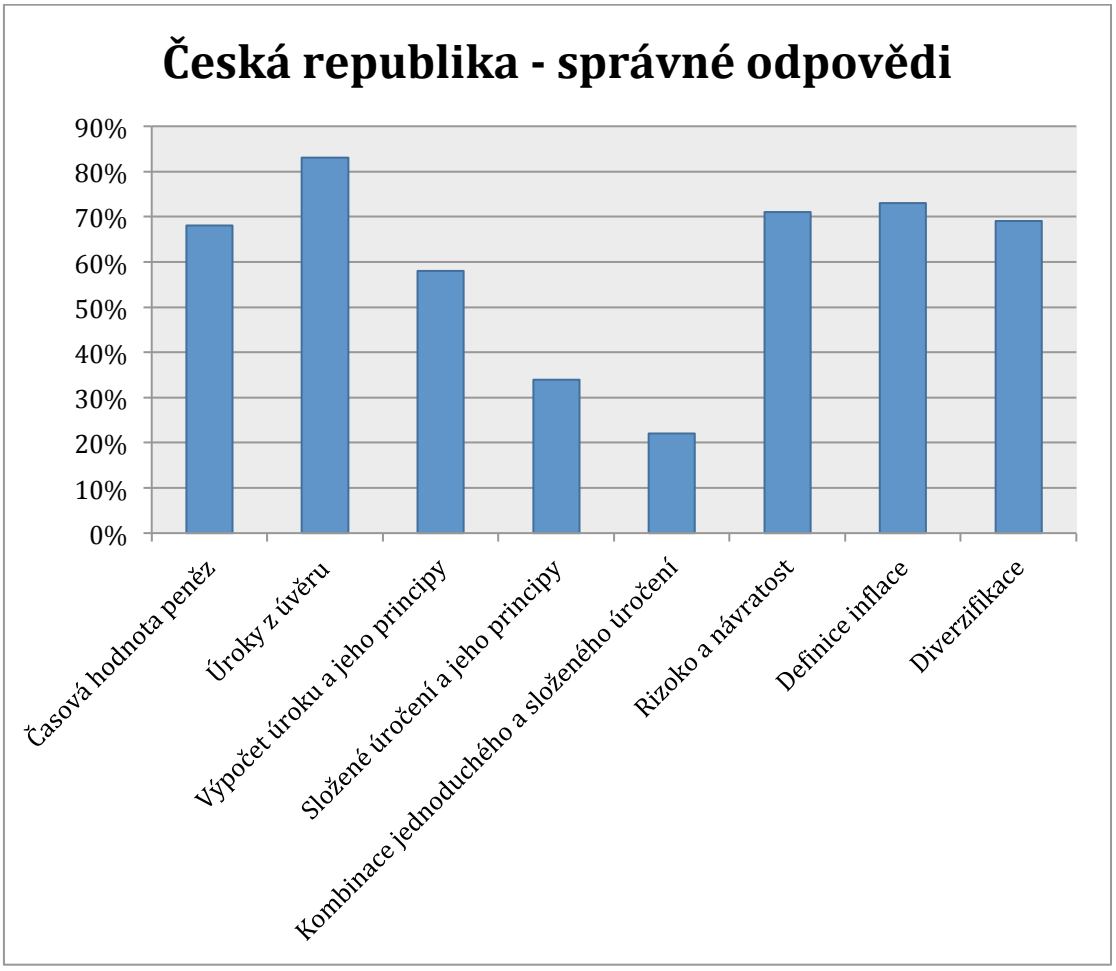
které se testovaly, byl výsledek České republiky podprůměrný. Výsledky také vykazují, že každá země dominovala v různé oblasti. Česká republika měla nejlepší výsledek v kategorii znalostí s 63 % správných odpovědí. Nejhůře dopadla ve finančním chování (OECD, 2016). Následující stránky se budou blíže zabývat jednotlivými výsledky podle vytvořených kategorií (finanční znalosti, finanční chování a finanční postoje).

2.3.3 Finanční znalosti

První ze tří částí testování finanční gramotnosti byla zaměřena na základní finanční znalosti, kterými dotazované subjekty disponují. Obsahem bylo 7 otázek pokrývajících různé aspekty finančních znalostí, které byly vybrány jako užitečné při každodenním rozhodování v oblasti financí. Dotazník obsahoval celkem 8 otázek, ale jedna byla dobrovolná a nezařazovala se do hodnocení. Její přínos byl především pro země s nižší úrovní matematických znalostí a testovala schopnost provést základní počty ve finančním kontextu. Maximální počet získaných bodů mohl být tedy 7.

Za dobrý výsledek v testování finančních znalostí se považovalo dosažení pěti bodů ze sedmi. Počtu těchto bodů dosáhlo pouze 56 % procent dospělých osob ze všech testovaných zemí a 63 % ze zemí OECD. V České republice dosáhlo úrovně pěti bodů nebo více 52 % dotázaných. Některé oblasti z finančních znalostí se zdály být více problematické než ostatní. Příkladem může být i výpočet jednoduchého úroku z úspor, které zvládne spočítat pouze 58 % všech dotázaných. V dosažených výsledcích byl vidět mírný rozdíl mezi muži a ženami. V dosažení minima pěti bodů dopadli obecně lépe muži (61 %) než ženy (51 %). Samozřejmě tento rozdíl mezi pohlavími nebyl v každé zemi stejný (OECD, 2016).

Graf 2: Výsledky testování finančních znalostí v České republice, vlastní zpracování

Zdroj: OECD/INFE International Survey of Adult Financial Literacy Competencies, 2016

Z Grafu 2 je vidět, že největší problémy při testování dělalo jednoduché a složené úrokování. Jednoduché úročení dokázalo spočítat 58 % (58 % byl i průměr všech zemí) dotázaných, složené úročení už pouhých 34 % (42 % průměr všech zemí). Kombinaci jednoduchého a složeného úrokování zvládlo správně pouhých 22 % dotázaných (30 % průměr všech zemí). Naopak nejlépe respondenti dopadli v otázce zaměřené na úroky z úvěru, kde odpovědělo správně 83 % dotázaných (v porovnání 85 % průměr všech zemí). Ve většině oblastí dopadla Česká republika pod průměrem všech zúčastněných zemí, pouze v otázce diverzifikace dopadla lépe s 69 procenty (64 % průměr všech zemí).

Přestože toto šetření se snažilo pokrýt velkou škálu finančních témat, žádná z otázek se nevěnovala například pojištění nebo spoření na důchod. Tato témata považuji také za velmi důležitá. Zvláště otázka, jak lidé řeší spoření na důchodový věk po

důchodové reformě, která proběhla v České republice pouze pár let zpátky. Jedná se tedy o velmi aktuální téma.

2.3.4 Finanční chování

Druhá část byla zaměřena na úroveň finančního chování. Jejím cílem bylo prozkoumat, do jaké míry se lidé chovají finančně gramotným způsobem. Finanční chování je považováno za velmi důležitou součást finanční gramotnosti. Za pozitivní chování, které ukazuje, že jsou lidé finančně gramotní, se považuje takové jednání jako sestavování rozpočtu, plánování výdajů nebo tvorba takzvaného finančního polštáře. Naopak mezi negativní výsledky se řadí nadměrné využívání úvěrů (Atkinson, A. and F. Messy, 2012). A proč je finanční chování důležité? Protože určité typy finančního chování, jako například odkládání platby, mohou mít neblahý vliv na finanční situaci a pohodu jedince, protože chování a činnosti jsou tím, co ovlivňují náš blahobyt (OECD, 2016).

Při testování bylo možné dosáhnout maximálně na 9 bodů a za dobrou úroveň finančního chování bylo považováno získání alespoň šesti bodů. Toto minimum zvládlo ve všech zapojených zemích splnit průměrně 51 % dotázaných. V České republice to bylo o něco méně, a to pouhých 42 % testovaných, kteří dosáhli alespoň dané minimální hranice. Šetření ukázalo, že tvorba rozpočtu není pro mnohé důležitá činnost i přes značné výhody (finanční kontrola a plánování). Rozpočet tvoří v průměru všech zúčastněných zemí 60 % respondentů a v České republice pouze 40 %. Na téma rozpočet byly v šetření vymezené první otázky z druhé části. Jejich cílem bylo zjistit, zda se vůbec v domácnosti, kde jedinec žije, tvoří rozpočet a také, zda má dotázaný určitou odpovědnost při každodenním rozhodování v domácnosti. V České republice odpovědělo na obě otázky pozitivně 39 % dotázaných.

Jsou určité typy chování, které napomáhají k finanční odolnosti jedince. Mezi takové chování lze řadit aktivní spoření, zvažování o koupi věci, včasné placení účtů nebo také vyhnutí se půjčce k dosažení určitých cílů. Aktivně spoří necelých 60 %, čímž se česká populace vyrovnává průměru. Své účty včas platí 81 % dotázaných, a tím vykázali lepší platební morálku, než byl průměrný výsledek všech zemí. Méně z dotázaných Čechů mělo také problém vyjít v posledních dvanácti měsících s penězi oproti průměru a pouhých 12 % řešilo nedostatek peněz a pokrytí nákladů půjčkou. Tím čeští respondenti dopadli také lépe než průměrný výsledek v ostatních zemích. Avšak velmi málo respondentů se informuje o produktu předtím, než si ho pořídí.

V České republice je to pouhých 21 % dotázaných. V následující tabulce jsou zaznamenány poznatky spojené s finančním chováním dotázaných v České republice a průměr ze všech zúčastněných zemí (OECD, 2016).

Tabulka 1: Shrnutí testování finančního chování v ČR a průměr dosažený ve všech zemích, vlastní zpracování

Otázka	**Výsledek ČR**	**Průměr všech zemí**
Kdo je v domácnosti odpovědný za každodenní rozhodování v domácnosti? (kdy dotázaný tvoří tato rozhodování sám nebo s někým)	90 %	88 %
Tvorba rozpočtu v domácnosti (ANO)	40 %	60 %
Respondent je současně zodpovědný za rozhodování a v domácnosti je tvořen rozpočet. (ANO)	39 %	54 %
Aktivně spoří (ANO)	59 %	59 %
Než si něco koupím, zvažuji, zda si to mohu dovolit (souhlasí)	76 %	80 %
Platím účty včas (souhlasí)	81 %	79 %
Osobně a úzce sleduji svoje finanční záležitosti (souhlasí)	75 %	72 %
Stanovuji dlouhodobé cíle a snažím se jich dosáhnout (souhlasí)	39 %	51 %
Respondenti souhlasí, že jejich příjem ne vždy pokryje jejich životní náklady za posledních 12 měsíců	18 %	34 %
Respondenti, kteří si za posledních 12 měsíců půjčili pro dosažení cílů	12 %	20 %
Zjištění informací o produktu před pořízením (ANO)	21 %	48 %

Zdroj: OECD/INFE International Survey of Adult Financial Literacy Competencies, 2016

2.3.5 Finanční postoje

Třetí část testování byla zaměřena na finanční postoje dotázaných. Cílem bylo získat postoje respondentů z hlediska dlouhodobého vývoje. Dle definice finanční gramotnosti OECD postoje jedince s dostatečnými znalostmi a schopností jednat určitým způsobem ovlivňují rozhodnutí o jednání. *„Kombinace povědomí, znalostí,*

dovedností, postojů a chování, která je nezbytná k přijetí zdravých finančních rozhodnutí, a nakonec k dosažení individuálního finančního blahobytu" (OECD, 2016). Finanční postoje jsou považovány za důležitou součást finanční gramotnosti, protože i když jedinec disponuje dostatečnými znalostmi a je schopen se chovat určitým způsobem, jsou to finanční postoje, které ovlivňují rozhodnutí, zda jednat, či nikoliv.

Při testování bylo možné získat maximálně 5 bodů a za dobrý výsledek bylo považováno dosažení minimální hranice tří bodů. Na tuto minimální hranici se průměrně dostalo 50 % všech dotázaných a v České republice to bylo o něco méně a to 46 % respondentů.

Otázky měly za cíl zjistit, zda se dotázaný zaměřuje spíše na krátkodobou nebo dlouhodobou spotřebu. Čeští respondenti jsou spíše nakloněni žít pro dnešek, raději peníze utratí, než aby je ušetřili a velká většina z nich souhlasí s výrokem, že peníze jsou od toho, aby se utratily. Studie také ukázala, že ženy vykazují více pozitivní postoj k dlouhodobým cílům (44 %) než muži (41 %) v České republice. V průměru všech zemí mají ženy taktéž větší pozitivní postoj k dlouhodobému období v 53 % než muži 47 % (OECD, 2016).

2.3.6 Závěry šetření finanční gramotnosti

V současné době rychlé spotřeby, kdy se lidé stále více schylují k využití spotřebitelského úvěru na nákup běžných věcí, je náročné zvýšit své úspory a dlouhodobě plánovat finanční potřeby. V tomto rychlém světě a velkém množství produktové nabídky je důležité, aby měl každý dostatečné znalosti, dovednosti a postoje pro rozhodování na každodenní bázi a také pro zlepšení svých finančních výsledků a životních podmínek. Výsledky testu ukazují, že je pro vzdělávání finanční gramotnosti stále velký prostor a byly vymezeny body, na které je potřeba se zaměřit.

- Začít finanční vzdělání v dřívějším věku a ideálně ve škole.
- Posílit základní finanční znalosti v celé populaci a s přihlédnutím k pohlaví.
- Podpora pozitivního finančního chování ke zlepšení finanční odolnosti a získání dlouhodobých výhod.
- Pozorně sledovat finanční postoje lidí.
- Měření finanční gramotnosti s pomocí širokého nástroje.
- Rozšířit výsledky testů a zvážit možnosti přístupu k nim.
- Opakovat testování a sledovat vývoj (OECD, 2016).

2.3.7 Detailní výsledky měření v České republice

Měření úrovně finanční gramotnosti v České republice provedlo Ministerstvo financí prostřednictvím společnosti Ppm factum. Součástí tohoto šetření byly i otázky, které byly následně zapojeny do mezinárodního srovnání pod záštitou OECD (Proč se finančně vzdělávat, 2016). V České republice proběhlo měření již v roce 2015 a vzorek obsahoval 1 000 respondentů. Cílovou skupinou byla populace ČR starší osmnácti let. Podrobnosti a všechny výsledky lze najít ve zprávě vydané Ppm factum z roku 2015 pod názvem Výsledky měření úrovně finanční gramotnosti dospělé populace České republiky 2015 (Ppm factum, 2015). Při šetření byly otázky rozděleny do dvou částí. První se zaměřovala na finanční znalosti v oblasti finanční matematiky, terminologie, makroekonomie nebo finančních produktů. Druhá část se věnovala finanční zodpovědnosti, která sledovala rozhodování při výběru produktů nebo třeba způsobu jejich pořízení. Respondenti byli rozděleni do 4 kategorií podle úspěšných odpovědí, které je vidět v následující tabulce. V celém měření bylo celkem 78 otázek (23 na znalosti a 55 na zodpovědnost). Z každé otázky bylo možné získat 1 bod.

Tabulka 2: Rozdělení respondentů do kategorií dle správných odpovědí, vlastní zpracování

Výsledek bodů v %	**Kategorie**
0–33	**Velmi nízká** finanční znalost / ekonomická odpovědnost
33-50	**Spíše nízká** finanční znalost / ekonomická odpovědnost
50-66	**Spíše vysoká** finanční znalost / ekonomická odpovědnost
66-100	**Velmi vysoká** finanční znalost / ekonomická odpovědnost

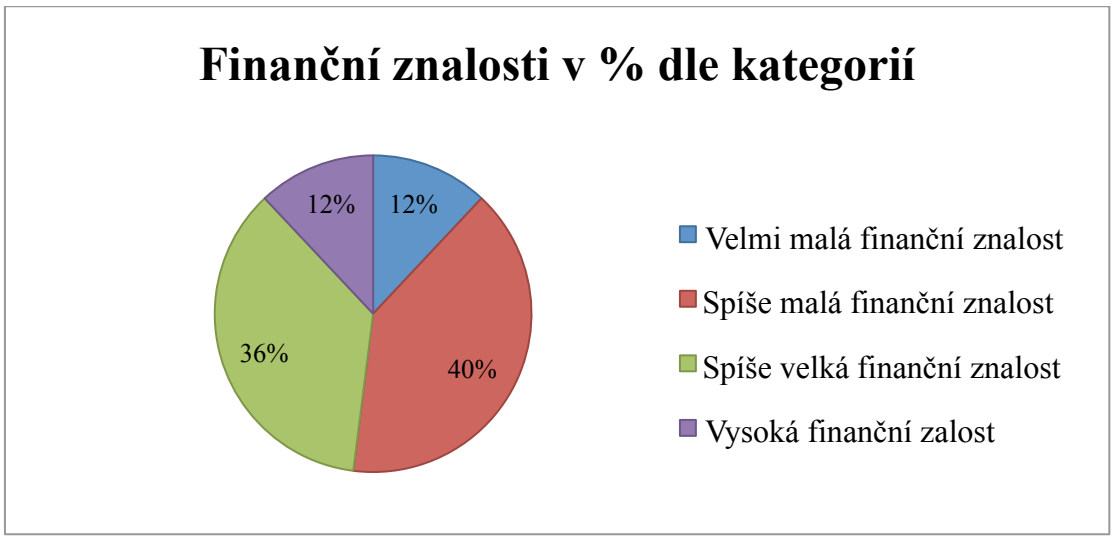
Zdroj: Ppm factum, 2015

Finanční znalosti

Celkové výsledky dosažené ve finančních znalostech zobrazuje následující graf (Graf 3). Z celkového počtu 1 000 osob vykazuje 52 % velmi nízkou nebo spíše nízkou finanční znalost a 48 % spíše vysokou nebo vysokou finanční znalost. Například 12 % osob vykazuje nízkou finanční gramotnost a celkově v testu získali maximálně 33 %

bodů. Na výsledcích se odráží některé socioekonomické ukazatele. Například u finančního vzdělání a výše příjmů je vidět určitá závislost. Osoby, které dosáhly vyššího vzdělání, mají i lepší výsledek v testování. Respondenti, kteří mají vyšší příjmy, mají i lepší finanční znalosti. Finanční znalost se příliš neliší v závislosti na pohlaví, věku či ekonomické aktivitě. Nejnižší finanční znalosti mají dle ekonomické aktivity studenti. Jako důvody jsou tomu ukládány například nižší zájem o finanční problematiku a také malé zkušenosti (Ppm factum, 2015).

Graf 3: Finanční znalosti v % dle kategorií, vlastní zpracování

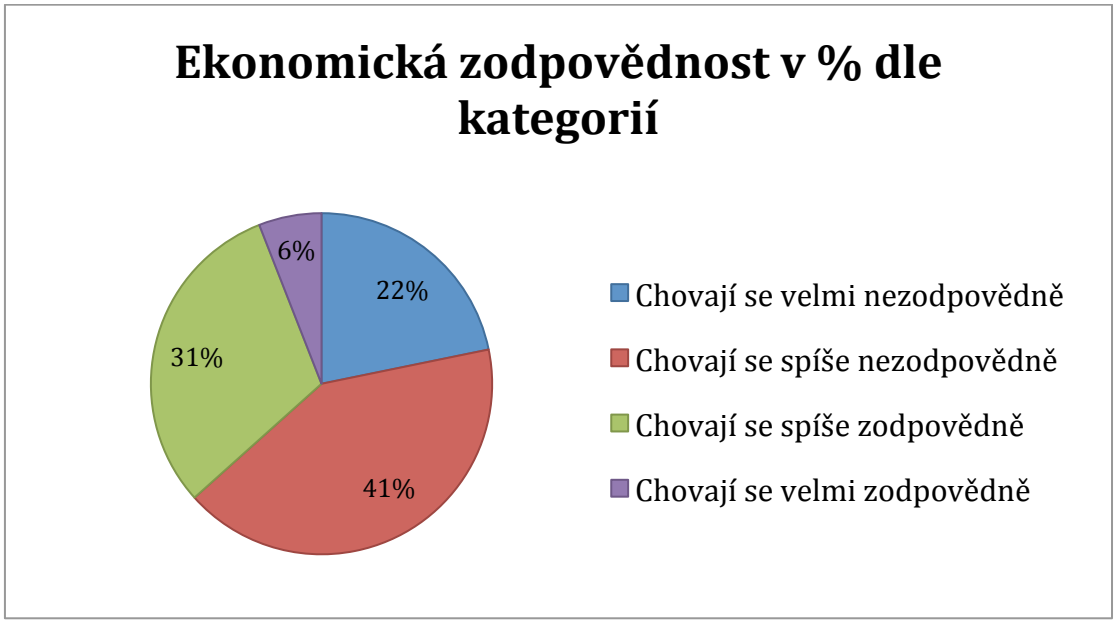

Zdroj: Ppm factum, 2015

Ekonomická zodpovědnost

Druhá část byla zaměřena na ekonomickou zodpovědnost a celkové výsledky jsou vyobrazeny v následujícím Grafu 4.

Graf 4: Ekonomická zodpovědnost v % dle kategorií, vlastní zpracování

Zdroj: Ppm factum, 2015

Z celkového počtu 1 000 respondentů je jich 63 % řazeno do kategorie s vyšší či nízkou nezodpovědností a jenom 37 % se řadí mezi zodpovědné. Například 22 % české populace se chová velmi nezodpovědně v oblasti financí a celkově dosáhli v testu méně než 33 % bodů. Ekonomická zodpovědnost je oproti finančním znalostem více závislá na některých socioekonomických faktorech. Závislost je vidět v souvislosti s věkem, vzděláním a příjmem. S rostoucím věkem klesal počet velmi nezodpovědných občanů. Respondenti s vyšším vzděláním se prokázali jako více ekonomicky zodpovědní a lidé s vyššími příjmy taktéž. Nejvyšší ekonomická nezodpovědnost byla zaznamenána u studentů (59 %), u mladých lidí do 29 let (40 %) a u osob se základním vzděláním (48 %) (Ppm factum, 2015).

Shrnutí

Průzkum, který byl v roce 2015 proveden, se zaměřoval na 7 kategorií (rozpočet domácnosti, finanční rezervy, finanční produkty, úvěry, obecné postoje, ochrana spotřebitele na finančním trhu a makroekonomie a ekonomika).

Respondenti dopadli lépe v první testované části (finanční znalosti), kdy se 52 % zařadilo do kategorie se spíše nízkými nebo velmi nízkými finančními znalostmi. V druhé kategorii (ekonomická zodpovědnost) dopadli výrazně hůř, protože 63 % se chová spíše nezodpovědně nebo velmi nezodpovědně. Z výsledků lze konstatovat, že

finančně gramotných lidí je v České republice méně než polovina, a to je velmi alarmující číslo (Ppm factum, 2015).

2.3.8 Srovnání úrovně finanční gramotnosti v letech 2015 a 2010

Šetření z roku 2015 nebylo první, které bylo zkonstruováno ke zjištění úrovně finanční gramotnosti. Již v roce 2010 byl v České republice proveden výzkum na toto téma a zároveň byl také zařazen v roce 2012 do měření úrovně finanční gramotnosti v mezinárodním měřítku pod záštitou OECD. Ministerstvo financí České republiky s Českou národní bankou připravilo průzkum, jehož úkolem bylo právě zmapování úrovně finanční gramotnosti. Stejně jako v roce 2015 bylo hlavním cílem zjistit, na jaké úrovni finanční gramotnosti se obyvatelé České republiky nacházejí především ve stupni jejich finančních znalostí a jejich následné využití v praxi a jejich chování v oblasti financí. Průzkum byl proveden společností STEM/MARK prostřednictvím rozhovorů vedených přímo s respondenty, kteří se šetření zúčastnili (STEM/MARK, 2010).

Mezinárodní síť OECD pro finanční vzdělání vytvořila nástroj v podobě dotazníku, který je využitelný k průzkumu finančního vzdělání lidí i z velmi odlišných prostředí napříč širokému rozmezí testovaných zemí. Klíčové otázky byly sestaveny se záměrem ohodnotit finanční znalosti, chování a postoje. Tyto otázky zahrnuly jednotlivé země do svých samostatných průzkumů (Atkinson, A. and F. Messy, 2012).

Na tento výzkum bylo navázáno v roce 2015 průzkumem a otázkami podobného rázu (viz výše), díky čemuž lze provést časové srovnání, zda u daných zemí došlo k pokroku, nebo naopak ke zhoršení. V obou těchto měřeních byla vytvořena podrobná zpráva zachycující výsledky. Souhrn výsledků pro Českou republiku je znázorněn v následujících řádcích. Výsledky jsou opět rozděleny dle jednotlivých částí (finanční znalosti, chování a postoje).

Finanční znalosti

První tabulka ukazuje výsledky finančních znalostí všech zúčastněných respondentů (1 005 - starších osmnácti let za rok 2010) a také výsledky všech zúčastněných za rok 2015. Čísla zachycují, kolik procent z dotázaných odpovědělo správně na otázku vztahující se k danému tématu.

Tabulka 3: Srovnání finančních znalostí osob v České republice v letech 2010 a 2015, vlastní zpracování

Finanční znalosti	2010	2015
Časová hodnota peněz	80 %	68 %
Úrok z úvěru	88 %	83 %
Výpočet úroku a jeho principy	60 %	58 %
Složené úročení a správná odpověď na předchozí otázku/ kombinace jednoduchého a složeného úročení	32 %	22 %
Riziko a návratnost	81 %	71 %
Definice inflace	70 %	73 %
Diverzifikace	54 %	69 %

Zdroj: Measuring Financial Literacy, 2012

V tabulce je pět oblastí finančních znalostí označeno kurzívou. Toto označení je využito na poukázání, u jakých témat došlo v České republice k časovému zhoršení. Vzhledem k tomu, že se finanční gramotnost dostává do popředí zájmu a snah o její zvýšení, je otázka, proč za pět let došlo k zhoršení. Pouze u témat definice inflace a diverzifikace došlo u respondentů k určitému zlepšení. Jednou možností může být samozřejmě vzorek testovaných osob (Atkinson, A. and F. Messy, 2012). Tato práce se ale nebude zabývat tolika otázkou, proč tomu tak je, ale spíše otázkou, jak tyto statistiky změnit k lepšímu.

Finanční chování

Jak již bylo výše zmíněno, finanční chování je velmi důležitou součástí finanční gramotnosti. Testování, stejně jako v roce 2015, se zaměřilo na určité otázky z oblasti chování. Z oblasti tvoření rozpočtu bylo zjišťováno, zda respondent žije v domácnosti, kde se tvoří rozpočet a zda se sám nebo společně zúčastní každodenního finančního rozhodování v domácnosti. Pro srovnání na obě otázky odpovědělo kladně 37 % dotázaných v České republice. To je o dvě procenta méně než v roce 2015. Tedy v oblasti tvorby rozpočtu a zodpovědnosti za každodenní rozhodování došlo k mírnému zlepšení.

Dále se šetření také zabývalo tvorbou úspor. Tvorba finančního zabezpečení a nízká závislost na úvěru jsou považovány za důležité součásti finančního chování a finanční gramotnosti. Respondenti byli dotazováni, zda za posledních 12 měsíců využili

nějakou možnost šetření peněz (úspora peněz doma, spořicí účty, nákup investic...). Zde odpovědělo kladně 72 % dotázaných v České republice. Dalším důležitým aspektem se v testování považovalo chování při vybírání finančních produktů. Cílem bylo zjistit, zda se lidé informují o produktu, a tím si zajistí vhodnější výběr. Byla možnost získat až 2 body. Tento počet získali respondenti, kteří porovnávají produkty a využívají nezávislé poradenství při výběru. Jeden bod získali ti dotázaní, kteří se pokusili informovat před rozhodnutím. V České republice mělo přes 60 % skóre 0, 10 % skóre 2 a zbytek dosáhlo na skóre 1 bod.

Aby byl člověk považován za finančně gramotného, je potřeba, aby měl vytvořenou určitou strategii pro příjmy a výdaje a nepotřeboval pokrývat své každodenní výdaje půjčkami. K tomuto řešení se dle odpovědí uchýlilo 11 % respondentů. Šedesát pět procent odpovědělo, že vždy platí účty včas, 51 % odpovědělo, že úzce sledují své finanční záležitosti, 19 % si stanovuje dlouhodobé cíle a snaží se je plnit a 54 % uvažuje, zda si mohou dovolit koupi věci dříve, než ji koupí.

Průměrné skoré dosažené v České republice bylo v roce 2010 5,2 bodů a v roce 2015 5,0 bodu z devíti možných. Skóre 6 a více získalo 48 % respondentů, to je více než při testování v roce 2015 (42 %). Z testování vyplývá, že u finančního chování došlo k mírnému zhoršení (Atkinson, A. and F. Messy, 2012).

Finanční postoje

Důležitost finančních postojů byla zmíněna již výše, a tedy není nutné ji více rozvádět. První otázky se zaměřovaly na preference a postoje v krátkém nebo dlouhém období. Bylo 5 otázek a za dobré skóre bylo považováno 3 a více bodů. To se povedlo získat 62 % respondentů v České republice. V roce 2015 této hranice dosáhlo 46 % respondentů.

Přesto se v roce 2010 ukázalo, že lidé mají spíše negativní vliv ke spoření peněz a raději je využijí pro uspokojení krátkodobých potřeb. Téměř polovina dotázaných odpověděla, že raději peníze utratí, než ušetří, 31 % respondentů odpovědělo, že žijí pro dnešek a zítřek se o sebe „postará sám“ a 71 % si myslí, že peníze jsou od toho, aby se utratily (Atkinson, A. and F. Messy, 2012).

Shrnutí

Do mezinárodního srovnání se v roce 2010 zařadilo 14 zemí ze 4 kontinentů. Dotazník byl rozdělen do tří částí (finanční znalosti, chování a postoje).

Abychom to nějak shrnuli, při testování v roce 2010 dopadla Česká republika lépe než následně při testování v roce 2015. Důležitou otázkou je, proč se tomu tak stalo, pokud není na vině různý vzorek respondentů. Jisté však je, že výsledky nebyly ani při jednom testování příliš příznivé a je tedy na místě zamyslet se nad možnostmi jejich zlepšení. Následující kapitola se zabývá různými vlivy, které na jedince působí během jeho života a ovlivňují rozvoj jeho finanční gramotnosti. To by nám také mohlo dále napomoci v úvaze, jakými možnostmi a prostředky zvyšovat úroveň finanční gramotnosti obyvatel České republiky.

2.4 Vlivy působící na rozvoj finanční gramotnosti během života

Během života na člověka působí různé vlivy, které mají podíl na jeho vzdělání. Ať už se jedná o rodinu, školu, společnost nebo digitální prostředí, které se dostalo v poslední době velmi rychle do popředí. Člověk jejich prostřednictvím získává informace a učí se novým věcem. To platí i o rozvoji finanční gramotnosti. Jak již bylo výše také zmíněno, svět financí provází jedince během celého života, působí na něj z mnoho stran a již záleží na každém, jak se v tomto světě dokáže pohybovat.
Následující řádky se budou zabývat takovými elementy, které působí na člověka a úroveň jeho finančního vzdělání během celého života.

2.4.1 Rodina

První, kdo má na člověka vliv, je rodina. Už v útlém věku si děti mohou tvořit dobré finanční návyky a finančně se vzdělávat. V České republice není úroveň finanční gramotnosti nikterak na vysoké úrovni, a to se také odráží na úrovni finančních znalostí českých rodin. Zde hraje roli i sociální postavení rodiny a úroveň vzdělání jejích členů. Tyto faktory ovlivňují finanční chování rodiny, které od nich děti následně získávají.
Je důležité se tématu finanční gramotnosti věnovat právě již od útlého věku, protože svět financí je všude okolo nás a velké množství reklam na nás působí každý den. Z tohoto důvodu je dobré děti poučit o základním fungování peněz a financích v běžném životě. Protože například peníze používáme opravdu velmi často a jejich role v životě je dost velká. Ať už jde o běžný nákup v obchodě nebo rodinný výlet zakončený limonádou a zmrzlinou. Už záleží na rodičích, zda jejich dítě bude vědět, kde se berou ty „kouzelné papírky“, za které lze koupit hračku nebo čokoládu. Děti jsou chytré a chápavé. Je dobré s nimi o penězích mluvit, vysvětlit jim, k čemu jsou

užitečné, že mít víc peněz může být dobré, a že utratit je všechny najednou se nemusí vyplatit.

Vzdělávat děti ve financích nemusí být vůbec těžké. Stačí postupně krok za krokem a za pomoci her. Lze koupit buď deskové hry nebo je také možné pomocí internetu si nějakou hru doma vyrobit. Například si doma lze snadno vyrobit falešné peníze nebo mince. Pokud si člověk neví rady, není nic jednoduššího než se podívat na internetové stránky. Například web Finanční vzdělávání radí, v jakém věku a jak děti finančně vzdělávat (Finanční vzdělávání, 2016).

Peníze zkrátka patří do našeho světa a je dobré dětem postupně vysvětlit, jak se peníze mohou získat, jak je spotřebovávat, co si za ně lze koupit a co zase ne, jak je rozdělovat a jak je investovat (Finanční vzdělávání, 2016). A tím vším začít děti a jejich finanční vzdělávání směřovat správným směrem.

2.4.2 Škola

Velký vliv na jedince, co se týká vzdělání, a tedy i finanční gramotnosti, má na člověka škola a školní prostředí. Finanční vzdělávání se již od roku 2008 řadí mezi vzdělávací programy na středních školách a gymnáziích a od roku 2013 se stalo povinnou součástí základního vzdělání v České republice. Tím se stala výuka finanční gramotnosti povinnou pro žáky a studenty základních i středních škol.

Finanční vzdělávání na školách patří i mezi základní pilíře Národní strategie finančního vzdělávání. Jak již bylo výše zmíněno, byl vytvořen dokument obsahující standardy finanční gramotnosti, který určuje cílovou úroveň finančního vzdělání pro různé stupně studia, kterou by měl žák splňovat. Obsahem tohoto dokumentu jsou tematické okruhy rozdělené pro první a druhý stupeň základních škol a také pro střední školy. Tyto standardy byly zapracovány do rámcových vzdělávacích programů pro základní vzdělávání a pro všechny obory vzdělávání středního (Proč se finančně vzdělávat, 2017).

Z výše uvedených řádků je vidět snaha zakomponovat finanční vzdělávání do školní výuky, a podpořit tím finanční gramotnost dětí ve školách.

Docházka do školy je pro děti v určitém věkovém rozmezí a po určitou dobu povinnou. Konkrétně pod dobu devíti školních roků, ale maximálně do věku sedmnácti let. Toto udává český Školský zákon (Zákon č. 561/2004 Sb.). Ke konci roku 2018 přišla ministryně práce a sociálních věcí s návrhem, že by se mohla povinnost školní docházky protáhnout ze základní školy i na školu střední. Tento

návrh byl podmíněn argumentem, že lidé, kteří mají pouze základní vzdělání, jsou vůči ostatním v nevýhodě z důvodu, že jednoduché práce nahrazují více specializované nebo nové profese. Jedná se však zatím jen o návrh, protože pro Ministerstvo školství představoval novinku (Právo, 2018). Je tedy otázkou, zda se tímto návrhem bude někdo více zabývat nebo věc zůstane při starém. Jasné však je, že jedinec stráví za svůj život ve školních lavicích dost let a školní prostředí má na jeho vzdělání velký vliv.

2.4.3 Společnost a prostředí

Francouzský spisovatel Émile Zola je považován za jednoho z nejvýznamnějších naturalistů. Jeho dílo se zakládalo na reálném životě a postavy z jeho románů jsou určovány na základě dědičnosti a prostředí, ve kterém žijí. Tyto dva faktory považoval za rozhodující pro utváření jedince (Aktuálně,cz, 2015).

Kromě rodiny a školního prostředí je člověk ovlivňován právě i prostředím, kde žije a společností, ve které se pohybuje. To platí i o vzdělání. Na jedince působí různé vlivy nepřetržitě ze všech stran především prostřednictvím médií. Ať už se jedná o noviny, televizi nebo sociální sítě, společnost se snaží člověka ovlivnit tím směrem, který je pro ni ten nejlepší. Člověk se nachází uprostřed široké nabídky tvořené velkým množstvím společností a velkou produktovou škálou. Každý se snaží svojí reklamou nalákat jedince na své produkty a zboží. Vliv na člověka mají také lidé pohybující se v jeho okolí. Především ve smyslu názorů, postojů či doporučení.

2.4.4 Pracovní prostředí

Vzdělávání je celoživotní proces, který člověka provází a pomáhá mu se adaptovat na různé životní podmínky (Dvořáková, 2018). Každý člověk vyrůstá z dítěte v adolescenta a následně dospělého člověka, který po ukončení studia nastupuje do zaměstnání. Tímto bodem však vzdělávání nekončí, ale naopak pokračuje. Vzdělávání zaměstnanců podporují mnozí zaměstnavatelé a snaží se rozvíjet jejich znalosti a dovednosti.

Organizace hledají takové jedince, kteří svými znalostmi, dovednostmi a schopnostmi napomáhají k dosažení strategických cílů organizace. Na druhé straně je také důležité ze strany organizace podporovat potřeby rozvoje a růstu svých zaměstnanců (Armstrong, 2015, str. 335).

2.4.5 Digitální technologie a online vzdělávání

Jednadvacáté století představuje rychlý a proměnlivý svět, kde digitální technologie zaujímají významné postavení. Využití digitálních technologií ve výuce představuje inovativní přístup ke vzdělávání. Člověk se jejich prostřednictvím může vzdělávat po celý život. A právě digitální technologie umožňují vzdělávání online.

Tématu online vzdělávání a využívání digitálních technologií ve výuce je věnována další kapitola.

2.4.6 Shrnutí

Výše popsané řádky ukazují, že člověk se učí celý život. Po celou tu dobu získává nové znalosti, dovednosti, zkušenosti a rozvíjí se. To platí i o finanční gramotnosti. Je mnoho vlivů, které člověka utvářejí a ovlivňují úroveň jeho finanční gramotnosti.

3 Online vzdělávání

Učení jako takové představuje klíčový proces, kdy dochází k získávání znalostí a dovedností a utváří člověka v průběhu celého života. Online vzdělávání si můžeme představit jako vzdělávací proces, při kterém jsou využívány různé formy digitálních technologií. Při učení jsou tedy užívány internet, aplikace, videa, online kurzy, emailová komunikace a další (Managemant mania, 2015). Tímto online vzdělávání navazuje na klasickou formu a snaží se celý učící proces zlepšit, a především je jeho stále významnějším doplňkem (Cadriková a Dalecký, 2016). Rozhodně však nelze klasickou formu učení vytlačit vzděláváním online. Ovšem je otázkou, jak to bude v budoucnosti.

Jak už je výše zmíněno, jednadvacáté století reprezentuje rychlý a proměnlivý svět, kterému se musíme přizpůsobit. To platí i pro vzdělávání, které díky digitálním technologiím dostává nový rozměr. Existuje mnoho forem vzdělávání. Můžeme si je rozdělit na klasické a interaktivní s různým stupněm zapojení. Mezi klasické lze zařadit frontální výuku, přednášky, knihy, učebnice nebo odborné články. Interaktivní forma je taková výuka, která se snaží více zapojit žáky do samotného procesu vzdělávání a vyučovat nové znalosti zábavnější formou. Do interaktivní výuky lze zařadit například videa, semináře, workshopy, hry, projektové dny nebo webináře jako semináře online. Mnoho z těchto interaktivních forem využívá k výuce digitální technologie (Finanční gramotnost do škol, 2014).

Vzdělávat se online a s využitím digitálních technologií je v dnešní době už velmi časté. Ve prospěch takového studia mluví mnoho faktorů. Prvním je snadná dostupnost. Většina z nás má chytrý telefon s aplikacemi a s přístupem na internet. Mnozí z nás také mají počítač, notebook nebo tablet. Není tedy těžké se připojit na internet nebo stáhnout aplikaci za účelem studia. Naopak to je mnohem snazší, než si jít koupit knihu nebo si hledat kurz a pravidelně na něj docházet. Věnovat se studiu online můžeme z pohodlí domova nebo odkudkoliv na světě. Vyplývá odtud další velká výhoda v podobě úspory času a velmi často i peněz. Mnohdy také bývá vzdělávání s použitím digitálních technologií považované za více zábavné než forma klasická (Cadriková a Dalecký, 2016).

Nespornou výhodou digitálních technologií je také fakt, že pro získání určité informace postačí otevřít prohlížeč a zeptat se. Až tak je to snadné. Pro příklad, pokud bude chtít zájemce o půjčku vědět, co znamená zkratka RPSN, stačí otevřít

internetový prohlížeč na mobilním zařízení a zadat zmíněnou zkratku do vyhledávače. Tímto způsobem se vlastně také vzděláváme.

Dále lze využívat možnosti online vzdělávání a digitálních technologií jako doplněk na školách. Jedná se o možnost, jak klasickou výuku zpestřit a třeba i zaujmout žáky. V době, kdy je „normální“ být online, je snadné se také prostřednictvím digitálních technologií vzdělávat. A v tom právě tkví kouzlo online vzdělávání.

Nesmíme však zapomenout, že i online vzdělávání může mít svá úskalí. Ať už se častokrát jedná o postrádání fyzické přítomnosti učitele či lektora nebo například o špatný výběr online vzdělávacího prostředku, který mohl být vytvořen s nízkou odborností nebo chybami. Proto je dobré vždy zvážit, co konkrétně se člověk chce naučit a poté zvolit tu nejlepší možnou formu, jak daných znalostí či dovedností dosáhnout.

3.1 Online vzdělávání v oblasti finanční gramotnosti

Vzhledem k tomu, že je otázka finanční gramotnosti v poslední době poměrně diskutovaná záležitost, jsou vyvíjeny i určité snahy se tomuto tématu věnovat právě online. Například jsou dostupné mnohé užitečné webové stránky, které jsou schopny odpovědět na různé otázky z finančního světa, poučit o světě financí či poskytnout užitečné rady pro vlastní finanční život. Ale jak bude dále zmíněno, webové stránky nepředstavují jedinou možnost, jak zvyšovat úroveň finanční gramotnosti online.

3.1.1 Webové stránky

Webová stránka nebo také internetová stránka je označení používané pro dokument, který je dostupný pomocí internetového prohlížeče a jehož dostupnost je umožněna více uživatelům prostřednictvím internetu (Management mania, 2018).

První webová stránka byla publikována 6. srpna 1991 a od té doby počet webových stránek rapidně vzrostl. V červnu roku 2018 bylo zaznamenáno, že na světě existuje přibližně 1,89 miliard webových stránek. Pro představu to je přibližně tolik, jako kdyby každý čtvrtý člověk měl svoji webovou stránku. Dále je také velmi zajímavé, že jenom necelá polovina internetového provozu je tvořena lidmi. Zbytek provozu vyplňují roboti (Stevens, 2018).

Tvorba vlastních webových stránek není nic složitého a člověk nemusí být programátor ani grafik, aby to zvládl. Existuje velké množství webových editorů, které se zabývají snadnou tvorbou a tuto službu nabízí uživatelům internetu. Jejich velkou výhodou je nabídka šablon dle druhu stránek, které si chce uživatel vytvořit.

Příkladem webových editorů může být Wix, Webnode, Weebly nebo Wordpress (Web builders guide, 2018).

Není tedy nic neobvyklého si vlastní webové stránky vytvořit. Pokud například někdo zakládá nové podnikání, je celkem automatické, že si vytvoří i webové stránky pro své zákazníky. Nyní se podíváme na některé webové stránky, které se zabývají finanční gramotností.

Jako jeden z příkladů je web, který v roce 2016 spustila Česká národní banka pod názvem **„Peníze na útěku“**. Navazuje tím na projekt „20 let chráníme českou korunu“, který byl především směřován na žáky základních škol. Tentokrát se Česká národní banka svým projektem rozhodla zaměřit hlavně na mladé lidi ve věku 18–35 let. Cílem je jednoduše a srozumitelně vysvětlit pojmy v oblasti domácího rozpočtu a poučit návštěvníky webu, jak správně s domácím rozpočtem pracovat. Obsahuje také vysvětlení některých pojmů z oblasti financí a rady při vybírání finančních produktů. Webová stránka je vytvořena pomocí jednoduchých vizualizací s námětem „Zkroťte si svůj rozpočet“. Z papírové bankovky a mince se staly hlavní grafické postavičky, které podtrhují skvělou propracovanost tohoto webu a zároveň dávají tématu finanční gramotnosti trochu lehkosti a vtipu (Penizenauteku.cz, 2018).

Také Ministerstvo financí spustilo svůj portál zabývající se finanční gramotností. Je k nalezení pod názvem **„Proč se finančně vzdělávat“** a jeho cílem je zvyšování finanční gramotnosti veřejnosti. Kromě vysvětlení témat jako domácí rozpočet, finanční trh, úvěry apod. je také obsahem slovník finančních pojmů, tipy a návody a užitečné kalkulačky pro výpočet úroku, RPSN, pojištění atd (Proč se finančně vzdělávat, 2018).

Pod záštitou České bankovní asociace vznikly webové stránky s názvem „**Finanční vzdělávání**“, které mají za cíl ukázat spotřebitelům srozumitelný a ucelený pohled na bankovnictví a pomoci jim lépe se ve světě financí orientovat (Finanční vzdělávání, 2016).

Další internetová stránka „**Finanční gramotnost do škol“** vznikla za účelem podpory škol ve finančním vzdělávání. Snahou je pomoci školám zavádět principy finanční gramotnosti do vzdělávacích osnov. Stránky dále obsahují různé výukové materiály, které je možné si stáhnout. Její správci dělají semináře, kurzy a výukové dny se zaměřením na finanční gramotnost (Finanční gramotnost do škol, 2018).

Za zmínku stojí také portál Peníze.cz, který se finanční gramotností zabývá v jednom ze svých speciálů pod názvem „**Škola finanční gramotnosti“**. Jsou zde lekce o

spoření, hypotéce, investování nebo také o podílových fondech (Škola finanční gramotnosti, 2018).

Náš výčet webových stránek zabývajících se finanční gramotností neobsahuje všechny existující stránky, které na tuto problematiku existují. Ve skutečnosti jich lze najít celou řadu a jejich celkový seznam by byl velmi dlouhý. Výše zmíněné internetové stránky však představují ty nejvýznamnější a zároveň jsou také věrohodnými zdroji.

3.1.2 Online kurzy a videa

Kromě webových stránek jsou také dostupné různé online kurzy. Příklad zde může poskytnout online kurz na vzdělávacím portálu **Seduo.cz**. Zastává moderní myšlenku učit se jinak neboli učit se online. Principem tohoto portálu je studium pomocí výukových videí, která jsou vytvořena odborníky pro danou oblast. Každý sleduje videa dle svého uvážení a tempa. Na konci je zaškrtávací test. Po jeho úspěšném vyplnění se získá certifikát. Kurzy jsou především zaměřeny na business, jazyky, design nebo osobní rozvoj. Součástí je i kurz finanční a investiční gramotnosti, který si může udělat zdarma každý. Sama jsem si tímto kurzem prošla, abych ho mohla lépe popsat a zhodnotit. Dle mého názoru je tento kurz zaměřen na jedince, kteří již disponují určitými finančními znalostmi a jejich úroveň finanční gramotnosti je spíše vyšší. Kurz je zaměřen na finanční matematiku, kde jsou vysvětleny různé výpočty v podobě jednoduchého či složeného úrokování. Dále je kurz také dost zaměřen na investování a základní vysvětlení fungování cenných papírů. Je rozdělen na 4 části: časovou hodnotu peněz, úvěry, dluhopisy, akcie. Poté je ještě konečné shrnutí a test. Tento kurz se snaží jednoduše vysvětlit problematiku finančního světa se zaměřením na spoření, úvěry, důchody a základní investování (Seduo.cz, 2018).

Kurzy věnované finanční gramotnosti ve větším rozsahu lze najít na internetové stránce **Finance hrou**. Zde se kurzy věnují i základnějším tématům a snaží se své návštěvníky zábavně a uceleně vzdělávat o problematice finančního světa. Aktuálně je k dispozici kurz „Základy finanční pohody“, který se věnuje domácímu rozpočtu, spoření, pojištění, základům investování, úvěrům, hypotékám, spoření na stáří a výběru poradce. Na závěr je jeden okruh věnován opakování. Jsou však připravovány další dva kurzy, které budou tematicky rozvíjet tento základní a přidávat nová (Financehrou.cz, 2017).

Nespočet výukových videí, které se týkají tématu finanční gramotnosti, lze také najít na kanálu YouTube.

3.1.3 Aplikace

Svět chytrých telefonů je plný aplikací. Pokud jde o finanční gramotnost a její vzdělávání, existuje již celá řada užitečných aplikací. Bohužel jsou tvořeny v anglickém jazyce, a tedy je zde pro tvorbu aplikací stále nějaký volný prostor.

Také již existuje mnoho užitečných aplikací, které jsou nápomocné v našem finančním životě. Značné množství aplikací je zaměřeno na rozpočet a jeho tvorbu. Cílem je pomoci svým uživatelům plánovat lépe svůj rozpočet, aby viděli, za co utrácí své peníze a zda je jejich rozpočet vyrovnaný, nebo nikoliv. Tyto aplikace jsou obzvláště užitečné, pokud má někdo problém si hlídat své výdaje. Jsou vhodné pro lidi, kteří nemají přehled o tom, kam by se jim peníze mohly rozkutálet.

Velké množství těchto aplikací je v anglickém jazyce. Příkladem mohou být Spendee, Wallet, Finances 2, Toshl finance nebo Money Pro: Personal Finance. Existují i aplikace v českém jazyce, ale jejich počet je významně nižší. Česká aplikace zabývající se domácím rozpočtem je vytvořena pod názvem Rodinný rozpočet do kapsy. Bohužel je méně propracovaná než zahraniční verze (Apple, 2018).

Možnost sledovat své výdaje lze i pomocí aplikací, které nabízí banky pro své klienty. Mobilní bankovnictví poskytuje svým uživatelům snadný přístup ke svému bankovnímu účtu prostřednictvím chytrého mobilního telefonu a umožňuje jeho správu odkudkoliv a kdykoliv (KB, 2019).

Pro správu peněz jsou vytvořeny i další zajímavé aplikace. Pro správu peněz je velmi zajímavá aplikace Mint, která svým uživatelům umožní propojit si svoje bankovní účty, sledovat útraty, placení účtů a sledovat své finance na jediném místě. Aplikace, která se svojí podstatou liší od většiny ostatních, se jmenuje You need a budget a snaží se pomoci svým uživatelům zbavit se dluhů, nežít od výplaty k výplatě a naučit je, jak vyžít s množstvím peněz, které člověk vydělává. Součástí jsou i online vyučovací hodiny s lektorem. Pro investování lze využít aplikaci Acorns. Jedná se o aplikaci na tvorbu úspor pomocí malých investic. Principem je, že pokud uživatel zaplatí nákup kartou propojenou s touto aplikací, Acorns zaokrouhlí nákup na nejbližší vyšší dolar a rozdíl automaticky investuje do ETF fondů (burzovně obchodované fondy). Uživatel tedy skoro nepozná rozdíl a může tímto způsobem ročně získat pár stovek dolarů (Hong, 2018).

Opět je vidět, že svět aplikací je daleko a existuje mnoho aplikací usnadňujících finanční život pro své uživatele. Bohužel zde narážíme na jednu vadu a to, že nejsou dostupné v českém jazyce.

Do svého mobilního zařízení si lze dále také nainstalovat aplikaci, která monitoruje útraty za auto (Fuel Monitor), přepočítá měny podle aktuálního kurzu (iCurrency Pad) nebo aplikaci, která umí vypočítat čistou mzdu (Čistá mzda) (Apple, 2018).

Existují také aplikace tvořené pro děti, které je mají naučit zacházet s penězi. Problém, který by tyto aplikace mohly představovat, je ten, že jsou vyvinuty v anglickém jazyce. I přesto, že nejsou dostupné v českém jazyce, stojí za to některé zmínit a ukázat jejich princip.

Saving Spree

První je Saving Spree. Jedná se o herní aplikaci pro děti, která se je snaží pomocí jednoduché grafiky naučit dobrým finančním návykům. Je rozdělena na 4 témata: spořit, utratit, darovat a investovat. Hra je dále rozdělena na kola a hráč v každém kole může získat určitý počet bodů (imaginárních dolarů). Pro jejich získání plní různé úkoly a učí se tím, jak se vydělávají peníze, že není dobré je hned utratit, ukazuje také možnost neočekávaných výdajů a tak dále. Hra je dostupná pouze pro zařízení s operačním systémem iOS a na Apple Store ji lze stáhnout za 149 Kč.

Renegade Buggies

Jedná se také o hru pro děti, ale její smysl je trochu jiný než u hry předchozí. Zde se jedná o závod, kdy hráč sbírá virtuální peníze, položky z nákupního seznamu či slevové kupony. Principem hry je, že hráč má postavičku jezdící na nákupním košíku a snaží se nasbírat dané položky a vyhýbat se těm, které sbírat nemá. Na konci kola se hráč rozhoduje o tom, která balení s více položkami je výhodnější. Z této hry má potom rozpočet, který může využít pro vylepšení své herní postavičky nebo pro další vylepšení do hry (štít, magnet na peníze a další). Tato hra je dostupná zdarma jak pro uživatele zařízení Apple, tak i pro uživatele se systémem Android.

Bankaroo

Bankaroo je virtuální banka pro děti. Tato aplikace učí děti o penězích a jejich hodnotě. Lze si vytvořit virtuální účet a sledovat výdaje. Dále také aplikace vysvětluje, jak si naspořit, když si chceme pořídit nějakou věc. Za dosahování cílů získávají hráči odznaky. Tato aplikace se snaží pomoci rodičům učit jejich děti o užívání peněz a zároveň jim dovoluje sledovat v aplikaci, jak na tom děti jsou.

Existují dvě verze této herní aplikace. Jedna je pro děti a druhá je pro studenty. Tato hra je opět dostupná zdarma pro systémy iOS a Android.

Další herní aplikace

Za zmínku stojí jistě také hra **Celebrity Calamity**, kdy hráč spravuje peníze své oblíbené celebrity. Dále také **FamZoo Family Finance**, která se snaží děti naučit větší zodpovědnosti za své finance. Hra **Star Bank Adventure** se snaží naučit děti základní finanční principy (finanční plánování, úspory, inflace...). Podstatou hry je zachránit planetu Polaria před utopením ve finančním chaosu. Za zmínku také stojí hra **The Game of Life**, která je založena na známé „deskovce" Hra život (Cheng, 2018).

Tyto a další herní aplikace ukazují, že vzdělávání finanční gramotnosti může být i zábava, a ne nutné zlo. Jsou pomůckou pro rodiče nebo učitele, jak děti zaujmout a zábavnou formou je finančně vzdělávat.

V českém jazyce existují na finanční téma spíše hry deskové. Hrám obecně, které se pojí ke vzdělání finanční gramotnosti, je věnována další podkapitola.

Obecně však i u aplikací platí, že na téma finance je jich většina dostupná pouze v anglickém jazyce.

3.1.4 Hry

Užitečný a zábavný způsob, jak se učit (nejen děti), je za použití her. Sloučení učení a hry může řešit problém, jak daného člověka zaujmout. To představuje poměrně těžký úkol v moderním digitálním věku. Ve světě se hodně využívá termín „gamifikace", který představuje zapojení herních principů do neherních situací (oblastí). Zde jde o případ zapojení herního světa do vzdělávacího systému. Dalším využívaným termínem je „Game based learning". Oba výše zmíněné pojmy jsou si podobné. Gamifikace je především založena na motivačních mechanismech a její principy lze využít na všechny možné lidské činnosti. Na rozdíl od toho, Game based learning je především o předávaných vědomostech a designu celé hry.

A proč využívat hry k výuce? Důvodů může být celá řada. Tím hlavním je jistě motivace žáků, která může zásadně ovlivnit efektivitu vzdělávání a také zvyšovat úspěšnost a výkon žáků (katalog podpůrných opatření). Hry jsou častokrát zábavné a každý si občas nějakou tu hru rád zahraje. Hry také představují určitou formu interakce a komunikace. Kromě toho by využití her ke studiu mohlo řešit i další zásadní problém, na který naráží klasické vzdělávání. Tím je zaměření spíše na

teoretické znalosti než na praktické použití (kreativní myšlení, schopnost řešit problémy, komunikace, spolupráce v teamu atd.). Učení se novým znalostem je skvělá věc, ale pokud je člověk neumí použít v praxi, pak dané znalosti nemůže dostatečně zužitkovat. A právě využití v praxi je u finanční gramotnosti klíčovým bodem (Škop, 2017).

Stuart Brown (2010) ve své knize Play píše, že pokud pochopíme, co je to hra a budeme schopni ji zahrnout do našeho každodenního života, potom budeme mít splněn zásadní předpoklad pro to být plnohodnotným člověkem. Také zmiňuje, že umění si hrát nám umožňuje být nejen šťastní, ale také jsme schopni udržovat mezilidské vztahy, jsme kreativní a inovativní. Pointou ale není hrát si pořád. Jde o to zakomponovat trochu opravdové hry do našeho života. To může vnést produktivitu a štěstí do všeho, co děláme. V některých společnostech se herní svět zapojuje do toho pracovního a považuje se to za komponentu úspěchu. Proto se zdá jako logické, využít herních principů ke vzdělávání. Výborným příkladem je vzdělávací hra Duolingo. Tato platforma spojuje principy gamifikace a vzdělávání cizích jazyků. Je dostupná v mnoha jazycích, ale množství kurzů je v každém jazyce jiné. V českém jazyce se lze vzdělávat zatím jenom v anglickém jazyce, ale pokud jedinec již umí anglicky, nabídka jazyků ke studiu je velká (Trlica, 2017).

Existují různé typy her. Může se jednat o deskové hry či karetní hry, outdoorové hry nebo hry online. Edukativní hry spojené s rozvojem finanční gramotnosti najdeme v českém jazyce nejvíce v podobě deskových her. Velmi známým příkladem jsou jistě hry Dostihy a sázky, Cashflow nebo Monopoly. Mezi další takové hry patří Oeconomica, jejímž hlavním cílem je realisticky přiblížit mikroekonomické principy. Dále také existuje desková hra o nakupování pod názvem Obchod. Tato hra učí děti hospodařit s penězi a tvořit správná rozhodnutí. V neposlední řadě je na finanční vzdělávání zaměřená hra Finanční svoboda, která simuluje reálný život rodiny. Cílem hry je plnit jejich sny a dovést je k finanční svobodě. Ještě bych také zmínila hru Život, kde si člověk herním způsobem prochází životní cestou. Vyhrává ten hráč, který je na konci hry nejbohatším penzistou. (Finanční gramotnost do škol, 2016)

Přestože online hry na téma finanční gramotnost nejsou příliš časté, lze přece jenom nějaké objevit. Například na portálu rozumíme financím si každý může například vyzkoušet pomocí online hry zvládat určité obtížné situace z finančního světa (Rozumíme financím, 2012). Z výčtu her je vidět, že zatím převládají deskové hry. Aplikací či online her je zatím v českém jazyce opravdu málo, ale dle mého názoru je

pouze otázka času, kdy se vyvinou další takové hry, protože svět online jde stále více do popředí a je součástí našeho života.

4 Digitální technologie ve vzdělávání

4.1 Vlastní šetření

Finanční gramotnost považuji za důležité téma, které by si zasloužilo mnohem více pozornosti, než se mu dostává. Hlavním důvodem je nízká úroveň finanční gramotnosti obyvatel České republiky, což lze vypozorovat ze dvou výše uvedených testování. Význam finanční gramotnosti lze také vidět i z výčtu důvodů, proč se finančně vzdělávat. Dle mého názoru může mít finanční gramotnost v životě každého jedince velký dosah, protože když člověk umí ovládat své finance, může být schopen se lépe rozhodovat, a ovlivňovat tím pozitivně svůj život z finančního hlediska.

4.1.1 Typ šetření

Pro vlastní výzkum byl zvolen dotazník, který byl vytvořen a šířen pomocí online nástrojů. Dotazníkové šetření bylo provedeno pomocí internetového serveru Vyplňto.cz, který se specializuje na tvorbu dotazníků a nabízí různé možnosti tvorby a licencí. Dále jsem se snažila dotazník šířit za pomoci sociálních sítí Facebook a Instagram.

Do samotného dotazníku bylo zařazeno 22 otázek zaměřujících se na témata finanční gramotnost a online vzdělávání. Všechny otázky byly vytvořeny co nejjednodušeji a formou uzavřených otázek. Dle vlastní zkušenosti složité a otevřené otázky respondenty spíše odlákají a dotazník tak celý vyplní méně lidí. Některé otázky měly i možnost „Nevím“. Tato možnost byla přidána k otázkám, kde by si respondenti nemuseli být jistí, jak odpovědět. Většina otázek byla vytvořena tak, aby respondent zvolil pouze jednu odpověď. Pár otázek bylo nastaveno jako vícekriteriální, protože jediná odpověď by nemusela být příliš relevantní.

Otázky nebyly tvořeny pro výzkum vědomostí, ale spíše postojů a názorů na daná témata (finanční gramotnost a online vzdělávání). Rozhodla jsem se dotazník zvolit takto, protože úroveň finanční gramotnosti je v České republice známá. Tedy není nutné dále zkoumat, jak na tom obyvatelé této země jsou. Mnohem důležitější je teď zjistit samotné postoje respondentů, aby bylo dále možné navrhnout co nejvíce vhodný a obecně přijímaný nástroj pro zvyšování úrovně finanční gramotnosti. Dle toho jsem sestavila dotazník, který ukazuje preference, názory nebo také nástroje, které respondenti využívají. Jejich odpovědi by mi mohly pomoci navrhnout takový online nástroj finančního vzdělávání, který by odpovídal jejich preferencím.

Dotazník byl anonymní, respondenti o sobě odpovídali pouze na otázky ohledně pohlaví, věku, dokončeného vzdělání a ekonomické aktivity. Šetření bylo omezeno pouze věkem, kdy mohli na otázky odpovídat respondenti starší patnácti let. Jiná omezení již šetření neobsahovalo. Dotazník vyplnilo celkem 245 českých občanů.

4.1.2 Vyhodnocení dotazníkového šetření

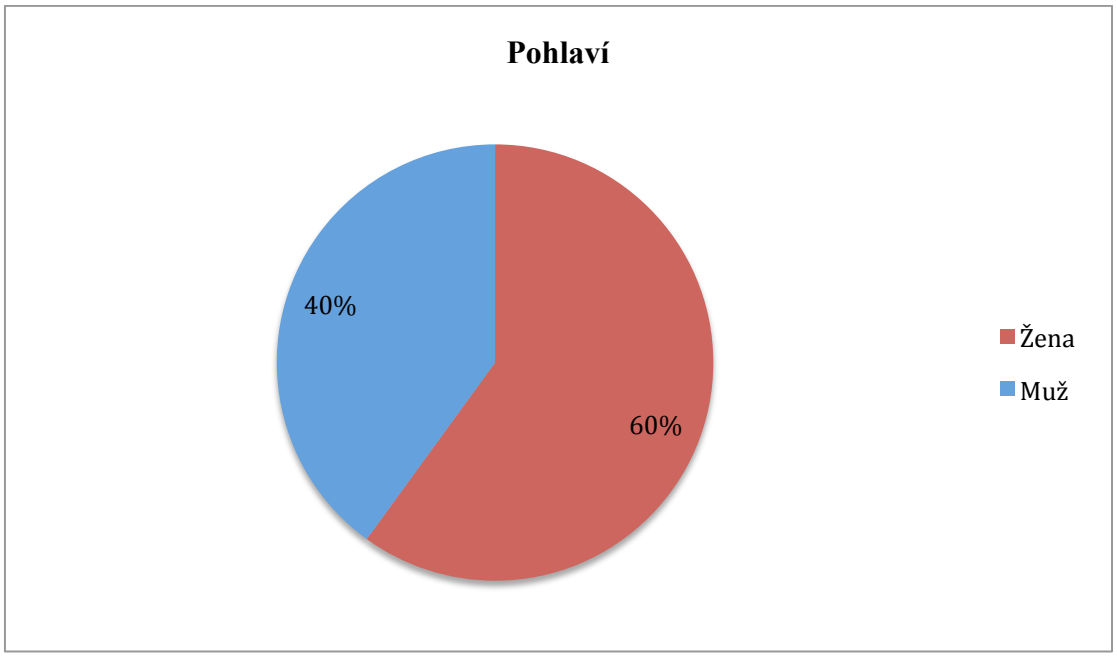
Obecné informace

První čtyři otázky z dotazníkového šetření byly věnovány základním informacím o dotázaných a jejich hlavním cílem bylo zajistit určité socioekonomické rozdělení dotázaných, které nám může mnohé říci v dalším šetření. Tyto otázky se týkaly pohlaví, věku, dokončeného vzdělání a ekonomické aktivity.

Otázka č. 1: Pohlaví?

Dotazníkové šetření bylo šířeno mezi respondenty pouze s omezením věku. Přestože žijeme v době, kdy je snaha vytvořit rovnoprávné prostředí pro ženy i muže, otázka pohlaví byla do výzkumu zahrnuta z důvodu, že ženy a muži se častokrát v určitých otázkách mohou názorově lišit. Z následujícího grafu lze vidět, že dotazník vyplnilo více žen než mužů.

Graf 5: Rozdělení respondentů podle pohlaví, vlastní zpracování

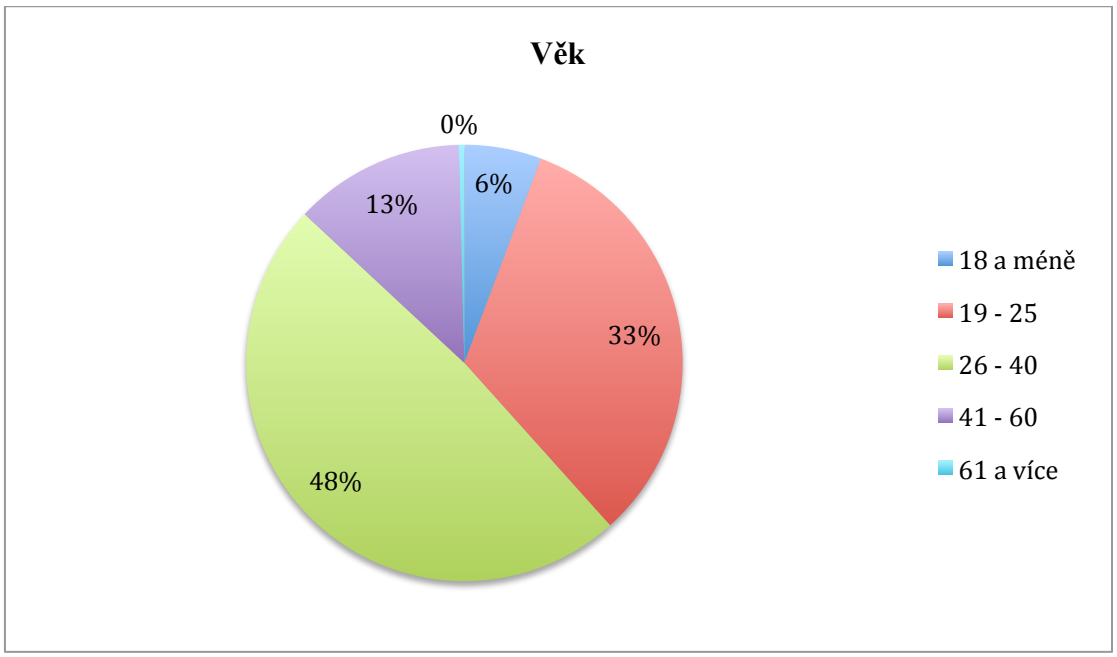

Zdroj: https://www.vyplnto.cz/realizovane-pruzkumy/vyuziti-digalnich-technologi/

Otázka č. 2: Věk?

Jediné omezení, které bylo v dotazníkovém šetření nastaveno, se týkalo věku. Dotazník byl určen pro všechny respondenty, kteří dosáhli věku patnácti let a více. Toto omezení mělo své opodstatnění v tom, že dotazník byl postaven především na názorech respondentů a mladší lidé by na dané téma ještě nemuseli mít své názory zcela uceleny. Nejvíce respondentů se zařadilo do skupiny ve věku 26–40 let a pouze jeden respondent se zařadil do poslední skupiny 61 a více let.

Graf 6: Rozdělení respondentů podle věku, vlastní zpracování

Zdroj: https://www.vyplnto.cz/realizovane-pruzkumy/vyuziti-digalnich-technologi/

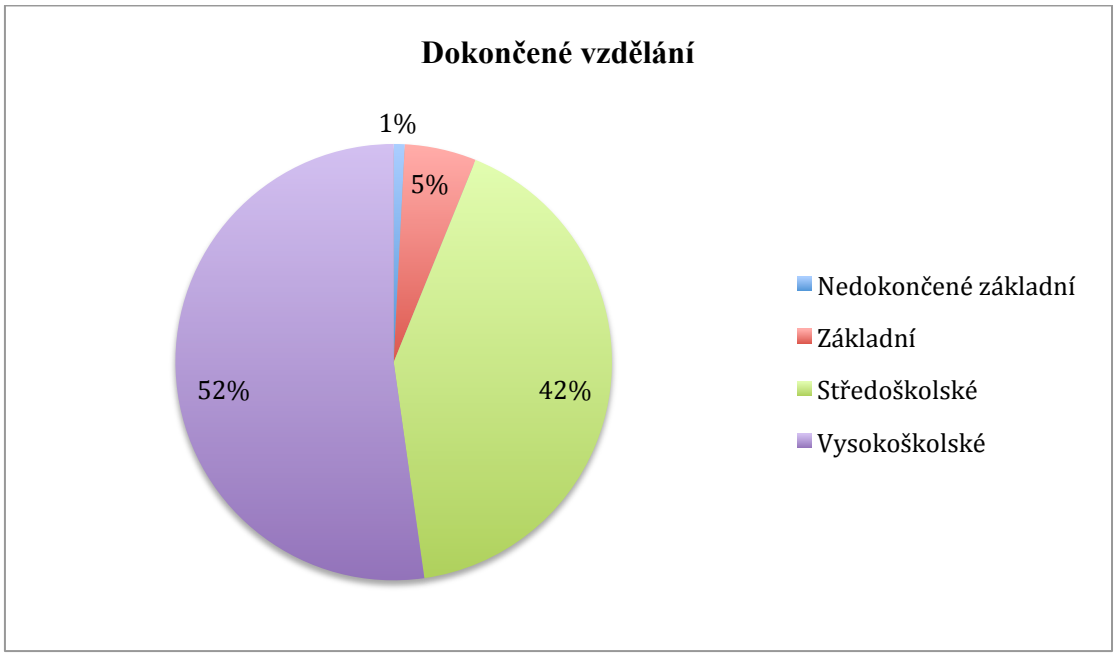
Otázka č. 3: Dokončené vzdělání

Počet vysokoškolsky vzdělaných lidí v České republice prudce vzrostl a není tedy divu, že nejvíce respondentů, kteří odpovídali v tomto dotazníku, dosáhlo právě vysokoškolského vzdělání. Na konci roku 2016 Český statistický úřad zveřejnil, že absolventů vysoké školy bylo v tomto roce o 134 % více, než tomu bylo dvacet let zpátky. Dřívější generace měla ve studiu vysoké školy značně omezené možnosti, ale naopak generace dnešní má ke studiu vysoké školy velký prostor a také existuje velké množství vysokých škol, které takovéto vzdělávání nabízejí (ČSÚ, 2016).

V dotazníku je také vidět, že počet respondentů se základním vzděláním je v porovnání s těmi vysokoškolsky vzdělanými velmi nízký. Do dotazníku byla také

zařazena možnost „nedokončené základní vzdělání“, protože respondenti, kterým je 15 let, nemuseli mít základní vzdělání ještě dokončené.

Graf 7: Rozdělení respondentů podle dokončeného stupně vzdělání, vlastní zpracování

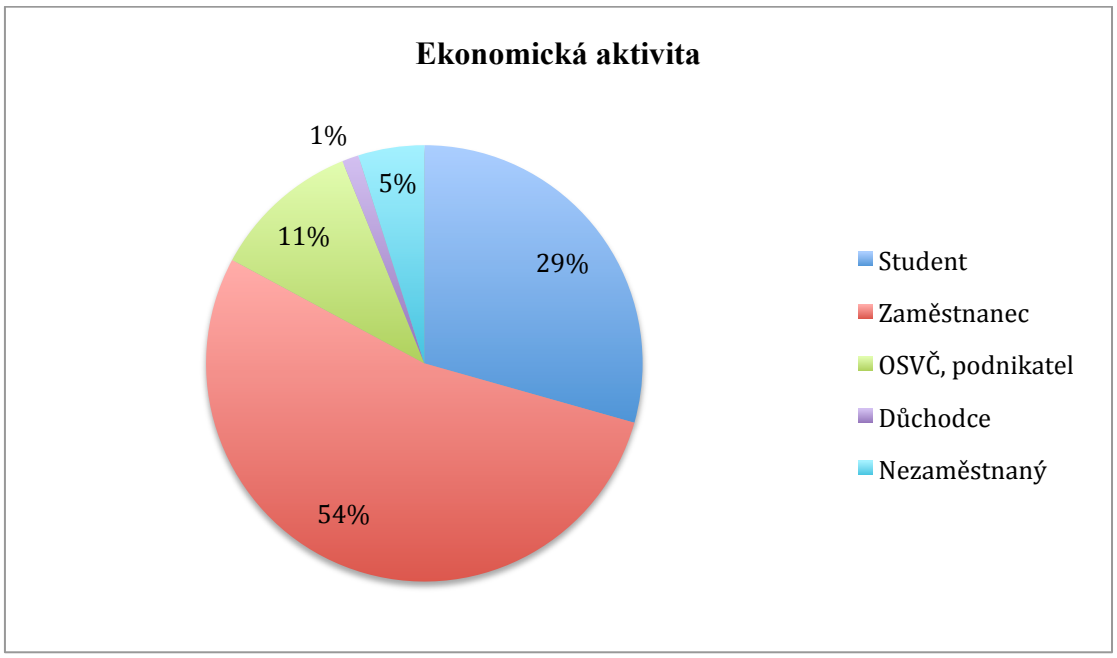

Zdroj: https://www.vyplnto.cz/realizovane-pruzkumy/vyuziti-digalnich-technologi/

Otázka č. 4: Ekonomická aktivita

Když se podíváme ještě jednou na věk respondentů, je vidět, že 151 je ve věku 26 let a více a 94 ve věku 15–25. I přes velký počet respondentů mladších pětadvaceti let je nejvíce dotázaných ve skupině „zaměstnanec“. Druhá největší skupina lidí je tvořena studenty. To navazuje i na minulou otázku, že v České republice roste počet vysokoškolsky vzdělaných lidí. Do skupiny studentů se zařadilo nejvíce respondentů do pětadvaceti let a dále i pět respondentů ze skupiny 26–40 let. Z grafu lze také vidět, že procento nezaměstnaných je na nízké úrovni, což odpovídá i současnému stavu míry nezaměstnanosti v České republice, která se dle posledních čísel (říjen 2018) nachází na velmi nízké úrovni 2,1 % (ČSÚ, 2018). V našem případě vyšlo procento nezaměstnaných více, než tomu odpovídá průměr v celé republice a to 5 % (12 dotázaných z 245). Tato odchylka může být přičítána vzorku dotázaných, kteří dotazník vyplnili, protože se jedná o malý vzorek s porovnáním se všemi obyvateli České republiky.

Graf 8: Rozdělení respondentů dle ekonomické aktivity, vlastní zpracování

Zdroj: https://www.vyplnto.cz/realizovane-pruzkumy/vyuziti-digalnich-technologi/

Specifické otázky

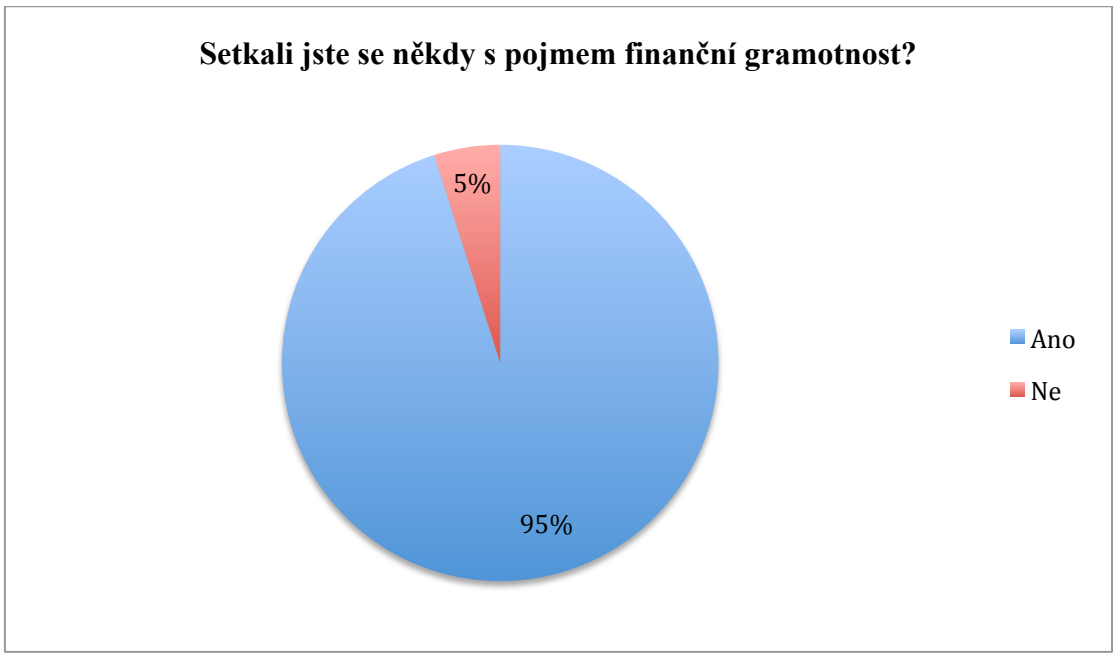
Zbylých 18 otázek již bylo věnováno tématům finanční gramotnost a online vzdělání. Především byly otázky konstruovány tak, aby získaly postoje lidí na danou problematiku a také tak, aby následně pomohly vytvořit možnosti dalšího vzdělávání prostřednictvím digitálních technologií.

Otázka č. 5: Setkali jste se někdy s pojmem finanční gramotnost?

Jak bylo již výše několikrát zmíněno, finanční gramotnost je velmi aktuální téma a její problematika se dostává dost do popředí. Tato otázka byla do dotazníku zařazena, aby odhalila, zda jsou lidé, kteří se s tímto pojmem dosud nikdy nesetkali. Dvanáct (z 245) dotázaných na tuto otázku odpovědělo negativně. Osm z těchto respondentů byly ženy, nejvíce (6 respondentů) bylo ze skupiny 26–40 let. Dle dosaženého vzdělání se s tímto pojmem nikdy nesetkalo 6 středoškolsky vzdělaných lidí, 3 s dokončeným vysokoškolským vzděláním, dále dva dotázaní se základním vzděláním a jeden respondent s nedokončeným základním vzděláním. Dle procentuálního rozložení odpovědí se s pojmem finanční gramotnost zatím nesetkalo celkem 5 % respondentů. Přestože je pojem finanční gramotnost veřejně diskutované téma, pořád existují lidé, kteří se s tímto pojmem nikdy nesetkali. Tomu by mohlo pomoci větší

prosazení v médiích, která mají na povědomí lidí velký vliv. Souhrnné výsledky otázky číslo pět jsou vidět v Grafu 9.

Graf 9: Setkali jste se někdy s pojmem finanční gramotnost? Vlastní zpracování

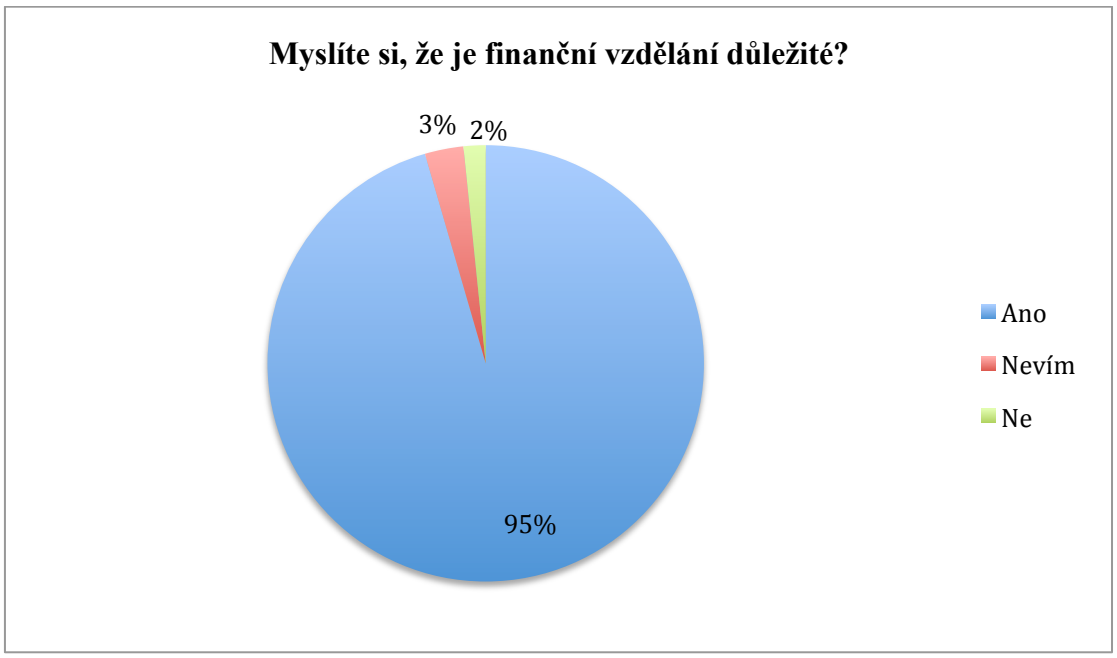

Zdroj: https://www.vyplnto.cz/realizovane-pruzkumy/vyuziti-digalnich-technologi/

Otázka č. 6: Myslíte si, že je finanční vzdělání důležité?

Další otázka byla do dotazníku zařazena kvůli zjištění, zda si lidé uvědomují vysoký význam finančního vzdělávání a považují ho za důležité. Význam finančního vzdělávání byl již výše dostatečně zmíněn a důvodů pro růst finanční gramotnosti se dá najít velké množství. Důležitost finančního vzdělávání je mnohem zásadnější, než se třeba na první pohled může zdát, a to je na začátku to, co si musí všichni uvědomit. Poté se můžeme zabývat, jakou úrovní finanční gramotnosti oplýváme a jak ji můžeme zvyšovat. Mezi odpovědi byla zařazena i možnost „Nevím“. Tuto možnost zvolilo pouze 7 respondentů a 4 si myslí, že finanční vzdělání není důležité. Zbytek lidí považuje finanční vzdělání za důležitou věc, což je dle mého názoru dobrý začátek pro to, aby se úroveň finanční gramotnosti v České republice mohla vyšplhat na vyšší úroveň. Všechny odpovědi a jejich podíly na celkovém vzorku jsou shrnuty v následujícím Grafu 10.

Graf 10: Myslíte si, že je finanční vzdělání důležité? Vlastní zpracování

Zdroj: https://www.vyplnto.cz/realizovane-pruzkumy/vyuziti-digalnich-technologi/

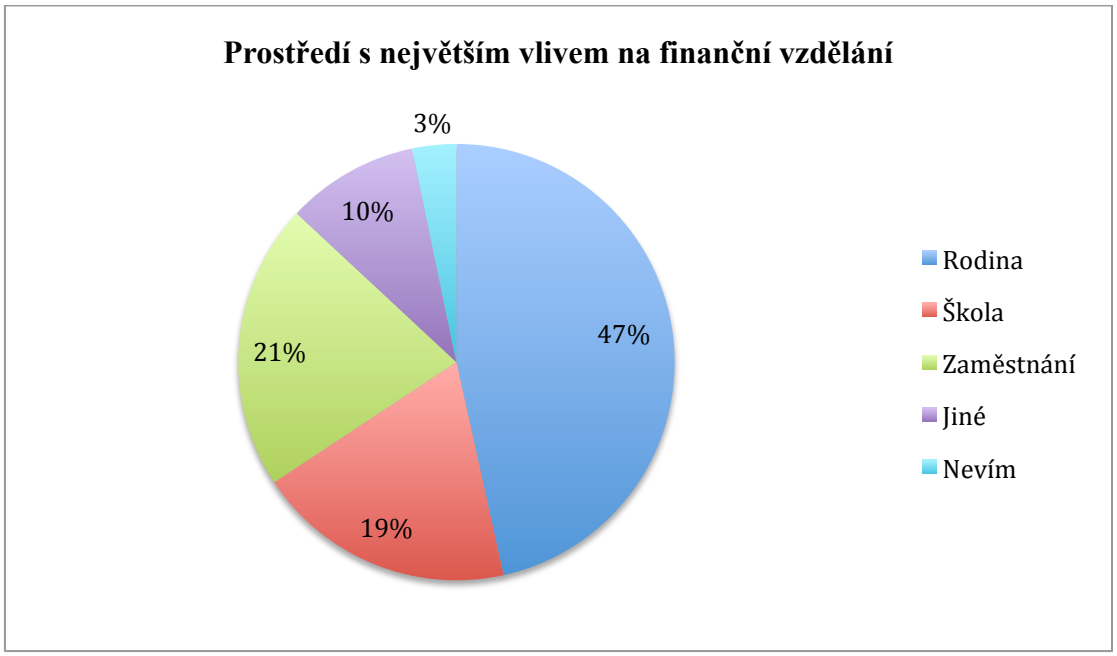
Otázka č. 7: Které prostředí nejvíce ovlivnilo vaše finanční vzdělání?

Tato otázka byla zařazena do dotazníku v návaznosti na výše zmiňovanou problematiku, které prostředí na člověka během jeho života působí. Na jedince mají během jeho života vliv různá prostředí, některá ho mají větší a některá menší. Otázka byla položena, aby lidé zhodnotili, které prostředí ovlivnilo jejich finanční vzdělání nejvíce. Mezi odpovědi byly zařazeny tyto možnosti: rodina, škola, zaměstnání, jiné a také odpověď nevím. Skoro 50 % odpovědí (114/145) bylo, že nejvíce jejich finanční vzdělání ovlivnila rodina a až na třetím místě se umístila škola s počtem odpovědí 47/245. Nejvíce respondentů, kteří byli ovlivněni rodinou (66/144), jsou osoby pracující v nějakém zaměstnání. Naopak za školu se postavilo nejvíce studentů (25/47). Mnozí také odpověděli, že na jejich finanční vzdělání mělo největší vliv zaměstnání (52/245). Takto nejvíce odpověděli s ekonomickou aktivitou „zaměstnanec“ (33/52) a dále také lidé, kteří mají vlastní podnik či pracují jako OSVČ (10/52).

Podívejme se nyní na graf (Graf 11) na procentuální rozdělení odpovědí. Deset procent respondentů zaškrtlo možnost „jiné“. Zde je otázkou, o jaké prostředí se jedná. Odpověď mohou být například přátelé, kteří mohou společně diskutovat na finanční téma a navzájem rozšiřovat svoje znalosti nebo také může jít o „školu života“, kdy se lidé častokrát učí finančním otázkám, když se s nimi potkají v praxi a

musí je ve svém reálném životě řešit. Třetí možností by také mohly být média či vzdělávací kurzy a jiné vzdělávací systémy mimo školství jako například online vzdělávání.

Graf 11: Které prostředí nejvíce ovlivnilo vaše finanční vzdělání? Vlastní zpracování

Zdroj: https://www.vyplnto.cz/realizovane-pruzkumy/vyuziti-digalnich-technologi/

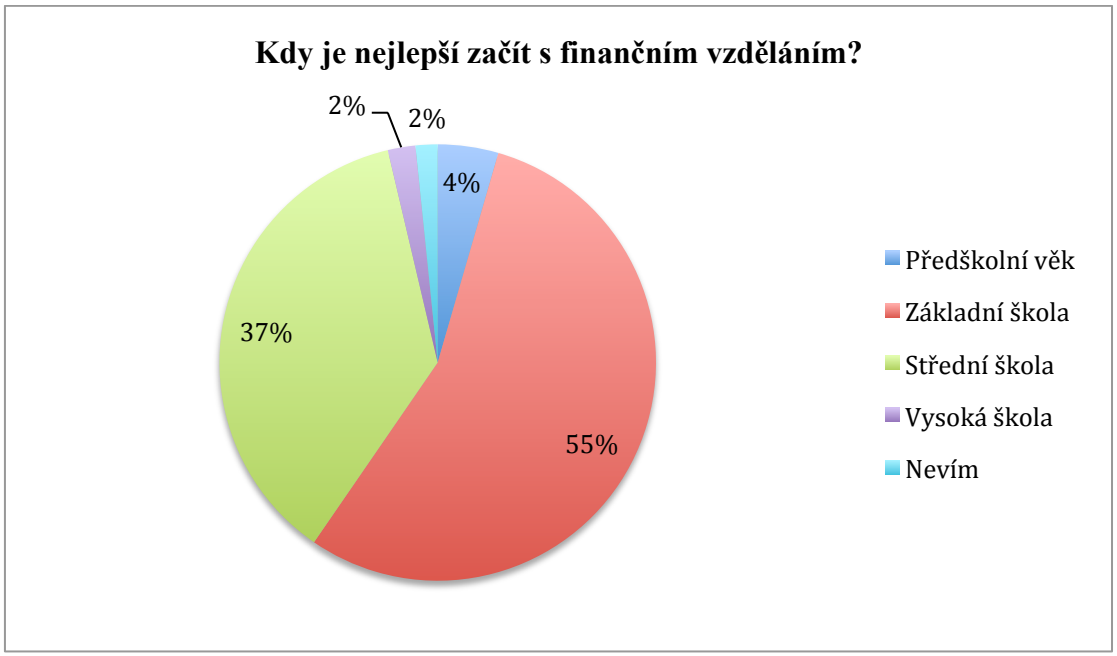
Z výsledků této otázky plyne, jak velký vliv na rozvoj jedince má jeho rodina. Rodiče mohou jak znalosti dítěte, tak i jeho schopnosti rozvíjet již od útlého věku. Tedy je dobré si uvědomit, že s finanční výukou se může začít již velmi brzy, a tím mohou rodiče svým dětem velmi napomoci do budoucna s jejich schopnostmi a orientací ve finančním světě. Na tuto problematiku navazuje i další otázka.

Otázka č. 8: Kdy si myslíte, že je nejlepší se finančně vzdělávat?

V jakém věku by se měl jedinec učit finančním otázkám? Názory respondentů našeho dotazníku jsou poměrně odlišné. Nejvíce dotázaných (55 %) se shodlo na tom, že k finančnímu vzdělání by mělo docházet na základní škole (135/245 dotázaných). Dalších 37 % dotázaných zvolilo jako nejvhodnější dobu na takovéto vzdělávání až střední školu. Pouze 11 respondentů z 245 (4 %) si myslí, že by se mělo k finančnímu vzdělání přistoupit již v předškolním věku a 4 dotázaní by toto vzdělávání nechali až na vysokou školu.

A kdy je nejlepší začít s finančním vzděláváním? Panuje názor, že by se mělo dítě již odmalička učit, co jsou to peníze a kde je lidé získávají. Děti jsou vnímavé a chtějí poznávat svět. Není tedy jistě na škodu jim ukázat, jak zacházet s penězi a pomoci jim osvojit základní znalosti z finančního světa (Finanční vzdělávání, 2016). Avšak jedná se pouze o základy, které se mohou tak malé děti naučit a pro další osvojování finančních znalostí a dovedností jsou potřebné další znalosti, jako je například znalost matematiky. S určitostí ale můžeme konstatovat, že k rozvoji finanční gramotnosti dochází po celý život jedince. Záleží již na každém, zda své děti bude s financemi seznamovat již v útlém věku, než začne navštěvovat školu, nebo ne.
V následujícím grafu (Graf 12) jsou znázorněny všechny odpovědi respondentů.

Graf 12: Kdy si myslíte, že je nejlepší se finančně vzdělávat? Vlastní zpracování

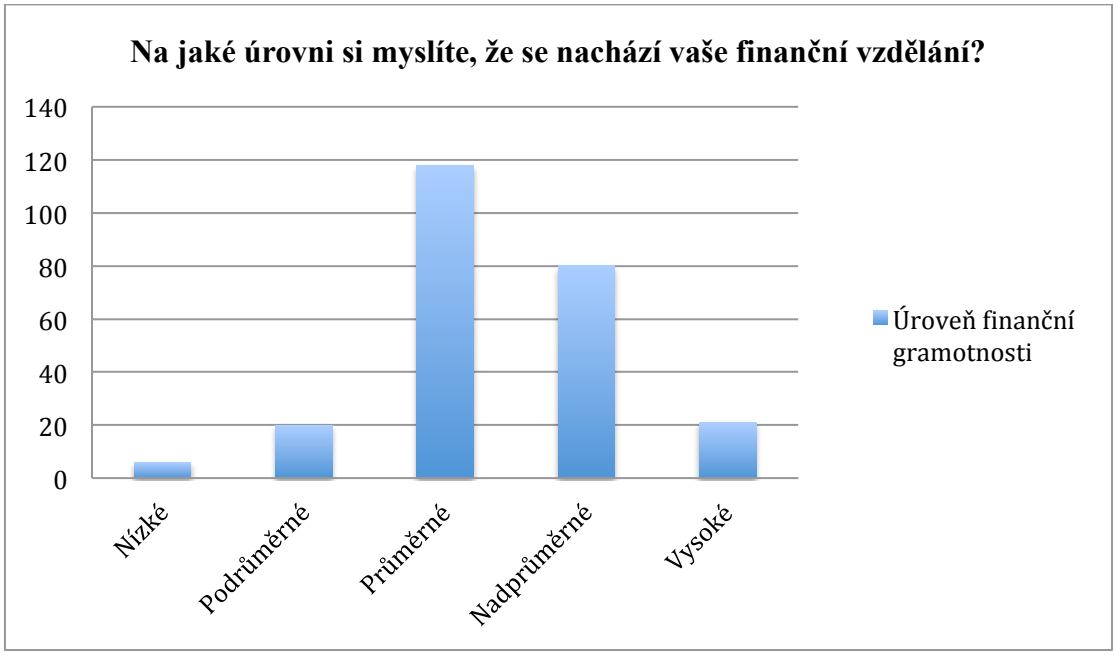
Zdroj: https://www.vyplnto.cz/realizovane-pruzkumy/vyuziti-digalnich-technologi/

Pokud se na otázku podíváme blíže, odpovědi nebyly nikterak významně ovlivněny pohlavím či dokončeným vzděláním. Z hlediska věku a ekonomické aktivity se zde dá najít určitá souvislost. Studenti jsou spíše nakloněni finančnímu vzdělávání na střední škole. Tuto možnost zvolilo 39 studentů a možnost finančního studia již na základní škole vybralo 29 studentů z celkových 72 respondentů, kteří jako svoji ekonomickou aktivitu uvedli studium. Naopak finanční výuce již na základní škole jsou více nakloněni respondenti, kteří uvedli, že jsou zaměstnaní či podnikatelé nebo OSVČ. Tuto možnost zvolilo celkem 99 dotázaných s ekonomickou aktivitou zaměstnanec,

podnikatel nebo OSVČ z celkových 135 respondentů, kteří zaškrtli základní školu. Z hlediska věku lidé do pětadvaceti let volili přibližně stejně školu základní a střední, ale lidé ve věku 26–40 let jsou spíše nakloněni finančnímu vzdělávání na základní škole. Z této věkové kategorie takto odpovědělo celkem 94 dotázaných ze 135.
Pokud se podíváme na všechny odpovědi, je vidět, že většina respondentů si myslí, že finančnímu vzdělávání by se mělo věnovat až po zahájení školní výuky.

Otázka č. 9: Na jaké úrovni si myslíte, že se nachází vaše finanční vzdělání?
Skutečnou úroveň finanční gramotnosti obyvatel České republiky známe z výše uvedených testování. Především jsme zjistili, že není příliš vysoká a v porovnání s ostatními státy se nachází pod průměrem (OECD, 2016). Tato otázka byla do průzkumu zařazena proto, abychom zjistili, jak respondenti hodnotí své vlastní finanční vzdělání. Jedná se tedy o určitou vlastní sebereflexi v oblasti finanční gramotnosti. Výsledky můžeme následně porovnat se skutečným výše zmiňovaným testováním z roku 2015 (zpracování OECD 2016) a zhodnotit, zda své schopnosti respondenti nadhodnocují, či podhodnocují. Výsledky vlastního sebehodnocení jsou vyobrazeny v následujícím Grafu 13.

Graf 13: Na jaké úrovni si myslíte, že se nachází vaše finanční vzdělání? Vlastní zpracování

Zdroj: https://www.vyplnto.cz/realizovane-pruzkumy/vyuziti-digalnich-technologi/

Když se na graf podíváme, nejvíce lidí své finanční znalosti ohodnotilo jako průměrné. Pouze 26 respondentů si myslí, že jejich finanční vzdělání je podprůměrné či nízké. Naopak 101 respondentů odpovědělo, že u tohoto vzdělání dosahují na nadprůměrnou nebo vysokou úroveň.

V testování, které proběhlo pod záštitou OECD v roce 2015, získala Česká republika 12,6 bodu z 21 možných. To je přesně 60 %. Zkusíme nyní provést jednoduché srovnání s vlastním hodnocením respondentů našeho dotazníku. Pro tento účel každé úrovni přiřadíme určitý počet bodů. Následně provedeme vypočtení váženého průměru a získáme průměrný počet bodů z celého testování. Toto číslo nám bude říkat, na jaké průměrné úrovni si respondenti myslí, že se nachází jejich finanční vzdělání. Následně toto číslo přepočteme do procent a budeme moci provést jednoduché srovnání s reálnými výsledky finanční gramotnosti. Rozdělení a výpočet lze vidět v následující tabulce.

Tabulka 4: Výpočet průměrné hodnoty sebehodnocení respondentů o vlastní finanční gramotnosti, vlastní zpracování

Úroveň	Počet odpovědí	Počet bodů	Výpočet	Výsledek
Nízká	6	1	6 x 1	6
Podprůměrná	20	2	20 x 2	40
Průměrná	118	3	118 x 3	354
Nadprůměrná	80	4	80 x 4	320
Vysoká	21	5	21 x 5	105
Výpočet				**825 (suma bodů)**

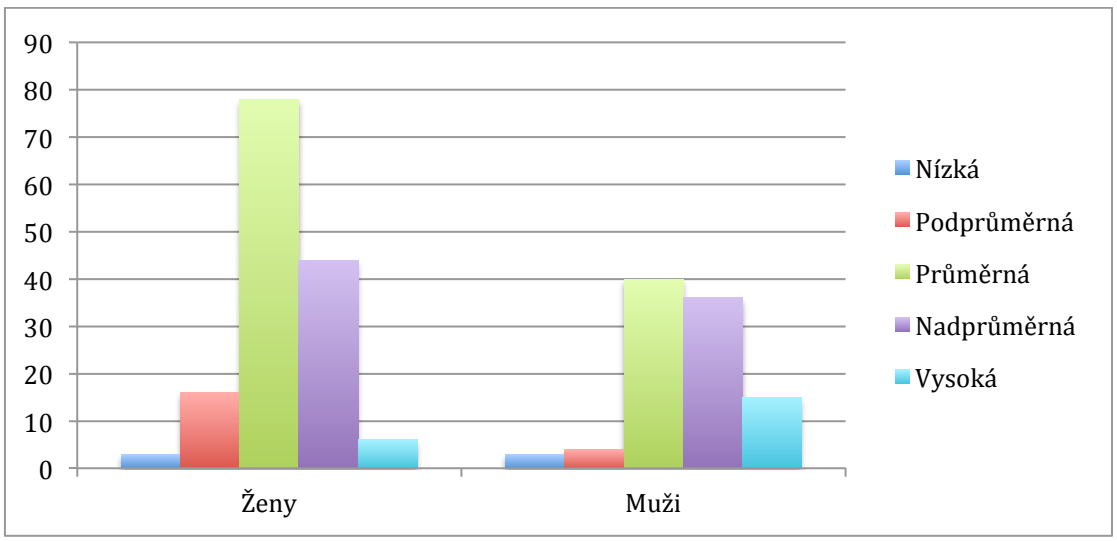
Zdroj: https://www.vyplnto.cz/realizovane-pruzkumy/vyuziti-digalnich-technologi/

Dle tabulky a výpočtu nám vyšlo číslo 825 (celkový počet bodů všech respondentů). Toto číslo vydělíme celkovým počtem respondentů a vyjde nám vážený průměr bodů 3,37. Pokud chceme získat procentuální výsledek, vydělíme číslo 3,37 číslem 5 a vyjde nám výsledek 0,67 %. Tedy průměrné sebehodnocení respondentů je takové, že jejich finanční vzdělání dosahuje výše 67 %. Pokud se vrátíme o kousek výše, vidíme, že výsledek z testování finanční gramotnosti OECD vychází 60 % (OECD, 2016).

Tedy můžeme říci, že pohled respondentů na své vzdělání je trochu více pozitivní, něž jaký je skutečný výsledek finanční gramotnosti. Samozřejmě toto porovnání je velmi jednoduché a vzorek respondentů nebyl stejný, což samozřejmě může mít vliv na výsledek. Pokud bychom náš výsledek chtěli srovnávat pouze s částí finanční znalosti, získali čeští občané v roce 2015 4,4 bodu ze sedmi, a to se rovná 63 % (OECD, 2016). To je stále o pár procent méně než vlastní sebehodnocení respondentů našeho dotazníkového šetření.

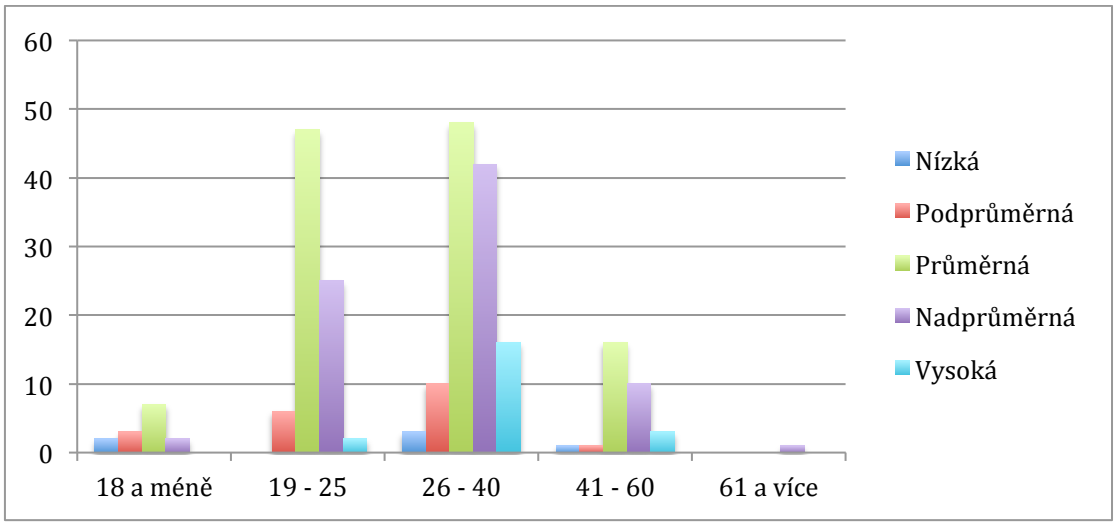
U výsledků vlastní sebereflexe finanční gramotnosti se ještě zastavíme a podíváme se na výsledky podrobněji ze socioekonomického hlediska. Možnosti vysoké a nadprůměrné vzdělání zaškrtli nejvíce lidé, kteří mají dokončené vysokoškolské vzdělání. S přihlédnutím na věk nejlépe sebe samotné hodnotili respondenti v rozmezí 26–40 let. Pokud se podíváme na opačnou stranu odpovědí, nejhůře se ohodnotili respondenti ve věku 18 a méně let. Svoji úroveň finančního vzdělání zhodnotily dle pohlaví hůř ženy než muži. Poměrně velká závislost odpovědí je vidět u dokončeného vzdělání. S vyšším dokončeným vzděláním respondenti hodnotili i své finanční znalosti lépe. Pokud se podíváme na ekonomickou aktivitu, ta dost kopíruje celkové výsledky a není zde pozorovatelná větší závislost. Podrobnější odpovědi zobrazují následující 4 grafy. Ty potvrzují, že otázka vlastní sebereflexe je závislá hlavně na pohlaví, věku a dokončeném vzdělání dotázaných.

Graf 14: Vlastní sebereflexe finančních znalostí v závislosti na pohlaví, vlastní zpracování

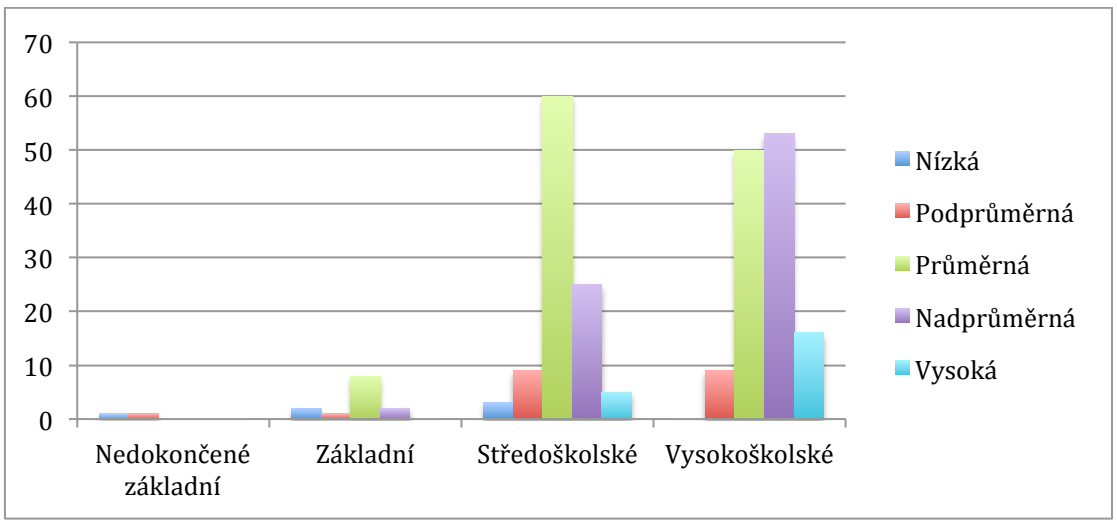
Zdroj: https://www.vyplnto.cz/realizovane-pruzkumy/vyuziti-digalnich-technologi/

Graf 15: Vlastní sebereflexe finančních znalostí v závislosti na věku, vlastní zpracování

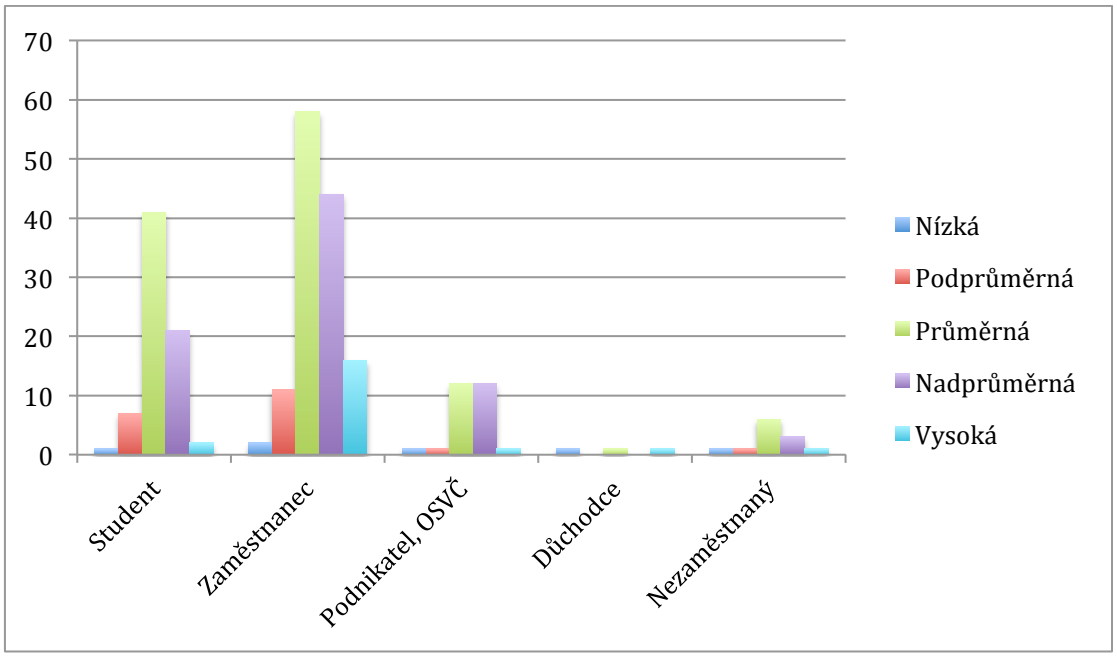
Zdroj: https://www.vyplnto.cz/realizovane-pruzkumy/vyuziti-digalnich-technologi/

Graf 16: Vlastní sebereflexe finančních znalostí v závislosti na dokončeném vzdělání, vlastní zpracování

Zdroj: https://www.vyplnto.cz/realizovane-pruzkumy/vyuziti-digalnich-technologi/

Graf 17: Vlastní sebereflexe finančních znalostí v závislosti na ekonomické aktivitě, vlastní zpracování

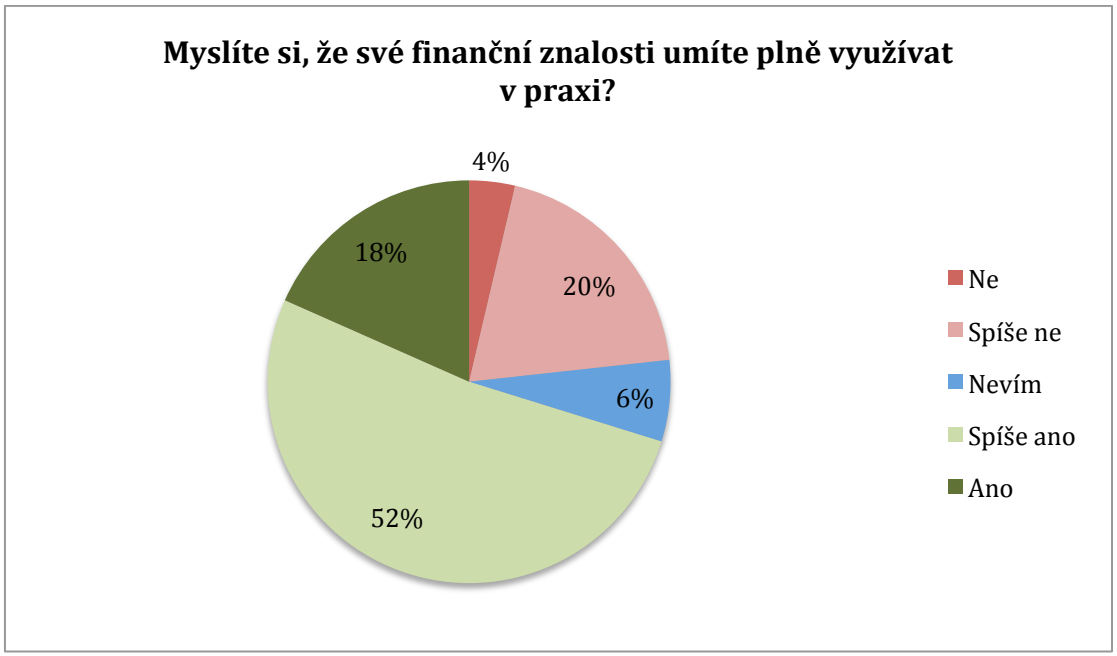
Zdroj: https://www.vyplnto.cz/realizovane-pruzkumy/vyuziti-digalnich-technologi/

Otázka č. 10: Myslíte si, že své finanční znalosti umíte plně využívat v praxi?

Pro mnohé znalosti platí, že teorie je jedna věc, ale využití v praxi je věc jiná. Člověk může disponovat značným množstvím znalostí a vědět, jak se co dělá. Ale vůbec to neznamená, že poté v praxi danou věc dobře zvládne. Proto je důležité si uvědomit, že znalosti nejsou vše, je to pouze začátek (Růžička, 2018). Tato otázka měla za cíl zjistit, zda si respondenti myslí, že své finanční znalosti umí také využít v praxi. Odpovědi a jejich četnost jsou vyobrazeny v Grafu 18.

Z Grafu 18 lze vidět, že 18 % respondentů si myslí, že své finanční znalosti umí plně využít v praxi a dalších 52 % odpovědělo, že spíše je umí využít. Naopak pouze 4 % dotázaných odpovědělo na tuto otázku zcela negativně a dalších 20 % vybralo možnost, že spíše své znalosti neumí v praxi využít. Celých 6 % (16/145 respondentů) nevědělo, jaké sebehodnocení v této otázce vybrat.

Graf 18: Myslíte si, že své finanční znalosti umíte plně využívat v praxi? Vlastní zpracování

Zdroj: https://www.vyplnto.cz/realizovane-pruzkumy/vyuziti-digalnich-technologi/

Pokud se podíváme blíže, pozitivně (Ano) odpovědělo nejvíce respondentů s vysokoškolským vzděláním a dále lidé s dokončeným středoškolským vzděláním. Odpověď „Ne“ zvolilo nejvíce (5/9) žen s vysokoškolským vzděláním. Negativně odpověděli pouze dva muži. Tuto odpověď zvolili také pouze 3 lidé se středoškolským vzděláním a pouze jeden s dokončeným základním vzděláním.

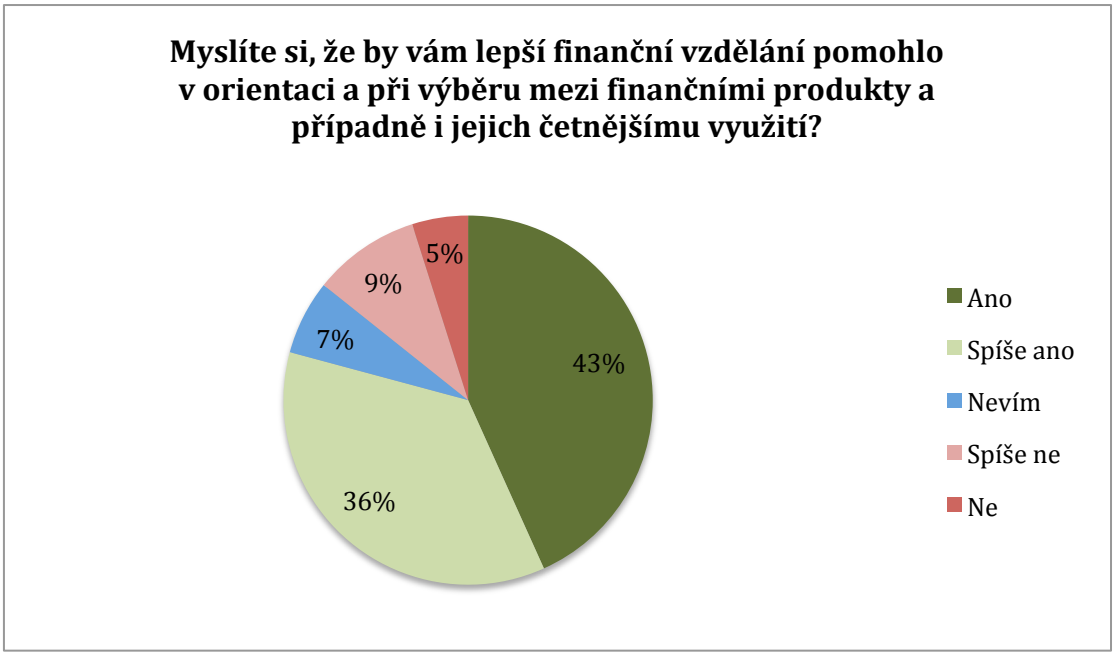
Celkově však mají muži na své praktické využití znalostí pozitivnější pohled než ženy. Zajímavé také je, že respondenti s nedokončeným základním vzděláním zaškrtli pouze možnost nevím, a tedy nemají ucelený názor na to, jak jsou schopni využívat své finanční znalosti v praktickém životě. To může být zapříčiněno například jejich nízkým věkem či málo zkušenostmi s finančními produkty. S přihlédnutím na ekonomickou aktivitu studenti zhodnotili využití svých znalostí v praxi hůře než zaměstnaní, podnikatelé či OSVČ.

Z výsledků lze však zhodnotit, že si více než polovina dotázaných myslí, že znalosti, kterými disponují, umí využít v praxi. A to je po teoretické znalosti velmi důležitý aspekt, na který by se nemělo zapomínat.

Otázka č. 11: Myslíte si, že by vám lepší finanční vzdělání pomohlo v orientaci a při výběru mezi finančními produkty a případně i jejich četnějšímu využití?

Na finančním trhu figuruje velké množství poskytovatelů finančních služeb a velmi široká nabídka produktů. Někdy může být náročné se v této obrovské nabídce zorientovat a dobře si vybrat takového poskytovatele a produkt, který je pro člověka ten nejvhodnější. Lepší finanční vzdělání by mohlo lidem s tímto problémem pomoci a jejich výběr značně usnadnit. Tato otázka byla do šetření zařazena proto, aby zmapovala, zda lidé souhlasí s tím, že by jim právě lepší finanční vzdělání mohlo v této věci pomoci. Výsledek je vidět v následujícím grafu.

Graf 19: Myslíte si, že by vám lepší finanční vzdělání pomohlo v orientaci a při výběru mezi finančními produkty a případně i jejich četnějšímu využití? Vlastní zpracování

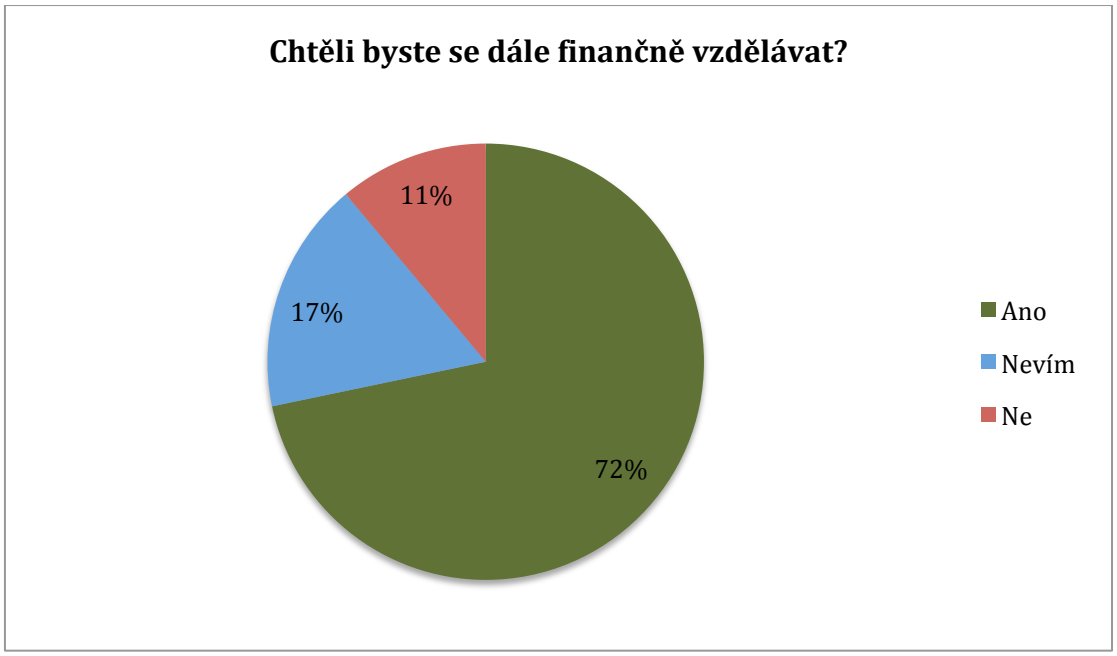
Zdroj: https://www.vyplnto.cz/realizovane-pruzkumy/vyuziti-digalnich-technologi/

Zde lze vyhodnotit, že velké množství respondentů souhlasí, že by jim lepší finanční vzdělání mohlo pomoci v orientaci a výběru produktů, popřípadě i jejich častějšímu využití. S tímto výrokem nesouhlasili převážně muži se středoškolským nebo vysokoškolským vzděláním. Pokud se však podíváme na celkové výsledky, velká většina respondentů odpověděla na otázku číslo 11 „Ano“ nebo „Spíše ano“ a tedy souhlasí, že lepší finanční vzdělání by jim mohlo pomoci ve výběru finančních produktů, lepší orientaci či i častějšímu využití finančních služeb.

Otázka č. 12: Chtěli byste se dále finančně vzdělávat?

Nejen pro ty, kteří již nejsou školou povinní a již nestudují, je důležité, aby o další vzdělávání měli zájem. Z provedených testování víme, že prostor pro další finanční vzdělávání jistě je. Finanční znalosti, chování a postoje obyvatel České republiky nedosahují vysoké úrovně. Tato otázka byla zařazena do průzkumu, aby ukázala, zda mají lidé vůbec zájem o to se dále finančně vzdělávat a rozvíjet.

Graf 20: Chtěli byste se dále finančně vzdělávat? Vlastní zpracování

Zdroj: https://www.vyplnto.cz/realizovane-pruzkumy/vyuziti-digalnich-technologi/

Sedmdesát dva procent dotázaných odpovědělo, že by se dále chtěli finančně vzdělávat. Jedenáct procent odpovědělo, že nechtějí. Jedná se především o středoškolsky a vysokoškolsky vzdělané lidi a respondenty starší dvaceti šesti let.
Jak už víme, učení je celoživotní proces, který provází každého z nás a pokud máme o vzdělávání a rozvoj zájem, jsme o krok blíže dosáhnout zlepšení (Vodáková, 2018). Proto považuji za pozitivní výsledek, že skoro ¾ respondentů odpovědělo, že by o další finanční vzdělávání měli zájem.

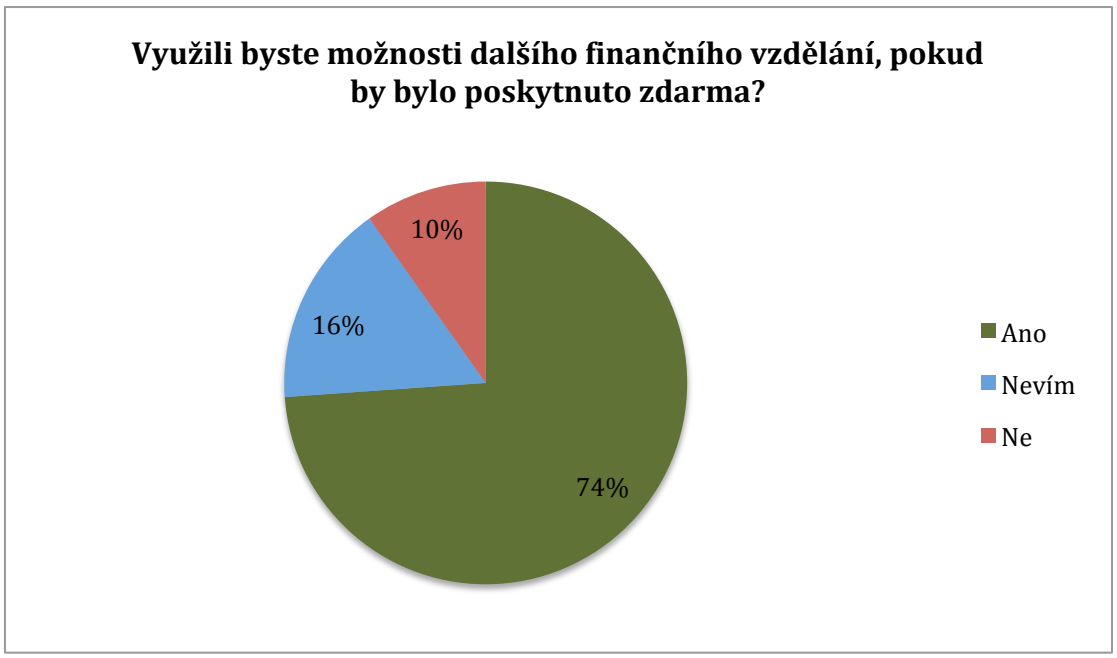
Otázka č. 13: Využili byste možnosti dalšího finančního vzdělání, pokud by bylo poskytnuto zdarma?

V České republice mají lidé možnost po určitou dobu studovat vysokou školu, aniž by za ni platili školné. To dává možnost i lidem z méně majetných rodin dosáhnout

vysokoškolského vzdělání, aniž by se při tom museli zadlužit. Pokud pohlédneme na vzdělávání mimo školní systém, máme spoustu dalších možností, jak se rozvíjet pomocí vzdělávacích kurzů, online videí a mnoha dalších vzdělávacích nástrojů. Častokrát se lidé rozhodují, jakou formu si zvolit a zda za ni zaplatit, či si vybrat takovou, která bude zdarma.

Otázka číslo 13 byla do dotazníku zařazena z důvodu, že cena produktu či služby má častokrát vliv na to, zda si ji potenciální zákazník vybere, či ne. Výsledky otázky číslo 13 vyobrazuje Graf 21. Opět velká část respondentů odpovídala kladně, jako tomu bylo v předešlé otázce. Dokonce kladně odpovědělo o 2 % více respondentů než v otázce předešlé.

Graf 21: Využili byste možnosti dalšího finančního vzdělání, pokud by bylo poskytnuto zdarma? Vlastní zpracování

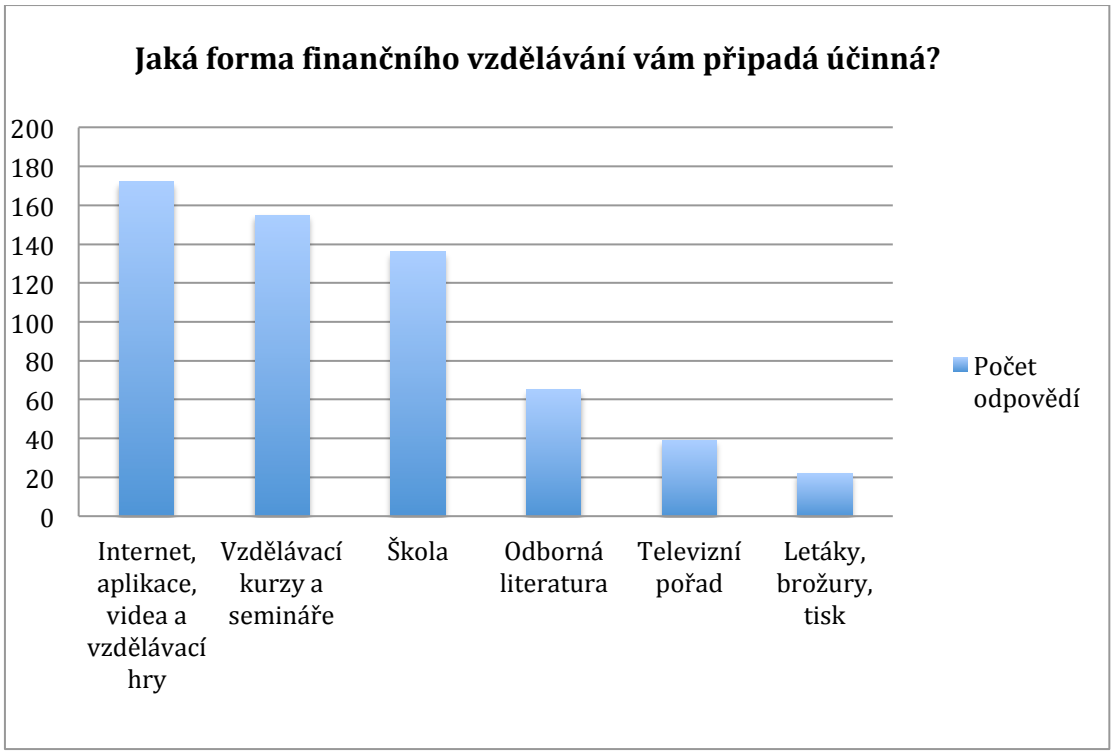
Zdroj: https://www.vyplnto.cz/realizovane-pruzkumy/vyuziti-digalnich-technologi/

O další finanční vzdělávání, pokud by bylo poskytnuto zdarma, by nemělo zájem 10 % dotázaných. V této skupině převládají muži a lidé s vysokoškolským vzděláním. Převážná většina těchto respondentů zároveň odpověděla, že nemají zájem o další finanční vzdělávání.

Otázka č. 14: Jaká forma finančního vzdělávání vám připadá účinná?

Možností, jak rozvíjet své vzdělání, máme opravdu velké množství. Je však otázkou, která by mohla být ta nejvhodnější a s nejlepšími dosaženými výsledky. Podívejme se nyní na následující graf (Graf 22), který nám ukáže, z jakých možností mohli respondenti volit a jakou variantu vybrali jako nejlepší. Každý mohl zvolit jednu a více odpovědí.

Graf 22: Jaká forma finančního vzdělávání vám připadá účinná? Vlastní zpracování

Zdroj: https://www.vyplnto.cz/realizovane-pruzkumy/vyuziti-digalnich-technologi/

Z Grafu 22 lze vidět, jaké odpovědi byly do dotazníku zařazeny a s jakou četností je respondenti volili. Jako nejvíce účinná forma finančního vzdělávání je dle volby respondentů možnost: internet, aplikace, videa a vzdělávací hry. Podrobné výsledky, kolik respondentů zvolilo jaké formy, jsou vypsány v následující tabulce.

Tabulka 5: Jaká forma finančního vzdělávání vám připadá účinná? Vlastní zpracování

Forma vzdělávání	Počet respondentů	Procento respondentů
Internet, aplikace, videa a vzdělávací hry	172	70 %
Vzdělávací kurzy a semináře	155	63 %
Škola	136	56 %
Odborná literatura	65	27 %
Televizní pořad	39	16 %
Letáky, brožury, tisk	22	9 %

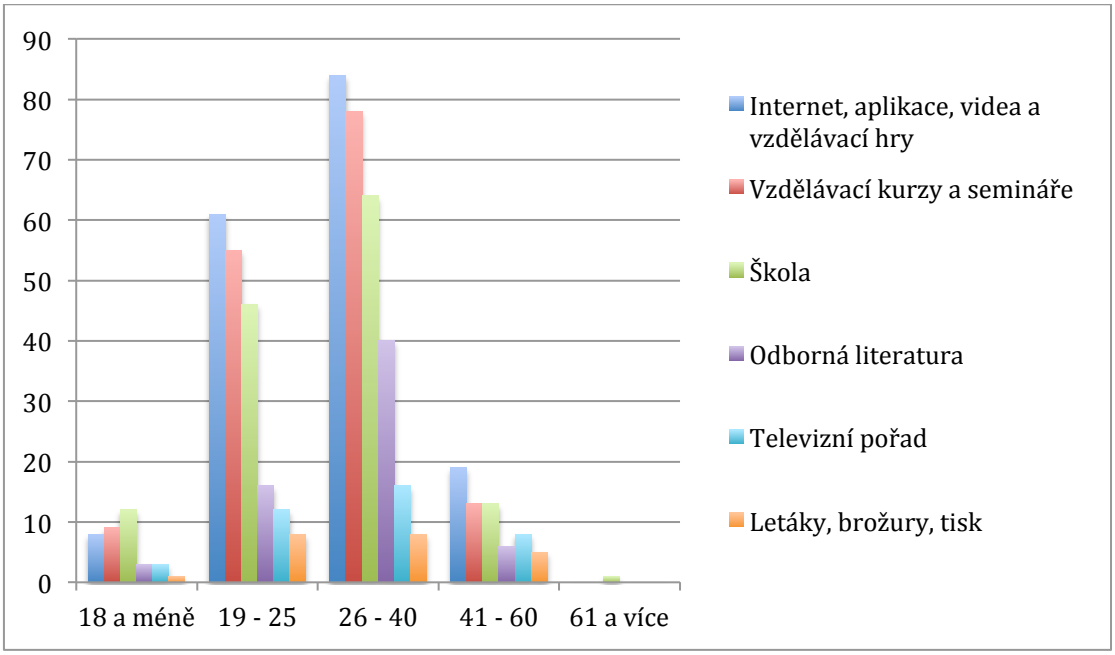
Zdroj: https://www.vyplnto.cz/realizovane-pruzkumy/vyuziti-digalnich-technologi/

Výsledky potvrzují, že se moderní technologie postupně prosazují i ve vzdělávání a dostává se jim značná popularita. Online nástroje se silně zapojují do učícího procesu a ukazují, že mohou být užitečným pomocníkem vzdělávání klasického. Na druhém místě se umístily kurzy a semináře s celkovým počtem 155 hlasů. Tento druh vzdělávání je většinou veden odborníkem na danou problematiku a nechybí zde lidský element, což se může v případě vzdělávání pomocí internetu, aplikací, videí či vzdělávacích her stát. Klasická forma výuky ve škole skončila na třetím místě a jako účinnou ji zvolilo 56 % respondentů. Zde je opět výhoda přítomnosti odborníka, který předává své znalosti žákům. Nejhůře dopadly letáky, brožury a tisk, i přesto, že je to velmi rozšířený sdělovací prostředek a používá se často k šíření různých druhů informací od zpravodajství až po reklamy.

Ne nadarmo se jednadvacátému století přezdívá období digitálního věku. Odráží se to ve všem, co děláme a tedy i ve vzdělávání. Častokrát se setkáváme s rozdělením lidí na generace podle toho, kdy se narodili. Lidé narození po druhé světové válce až do počátků 60. let jsou nazývaní Baby boomers. Následovala generace X, kam se zařadili lidé narození v období začátku 60. let až začátku 80. let dvacátého století. Následovala generace Y neboli generace Millennials. Tam se zařadili všichni narození od začátku 80. let do roku 2000. Poté se začala rodit Generace Z (Wallop Harry, 2014). Každá tato generace vyrůstala v jiných podmínkách a s různými možnostmi. To platí i o využívání digitálních technologií. Některé formy vzdělávání v této otázce využívají digitální technologie a některé ne. Proto se nyní podíváme, zda měl věk

respondentů našeho dotazníku vliv na výběr formy vzdělávání. Rozložení odpovědí dle věku je znázorněno v následujícím grafu (Graf 23).

Graf 23: Formy vzdělávání – odpovědi dle věku respondentů, vlastní zpracování

Zdroj: https://www.vyplnto.cz/realizovane-pruzkumy/vyuziti-digalnich-technologi/

Pokud se podíváme na odpovědi dle věku respondentů, lze vypozorovat, že se v některých bodech liší. Celkem dotazník vyplnilo 14 lidí mladších osmnácti let. Jako nejvíce účinnou formu vzdělávání zvolili školu (86 %). Internet, aplikace, videa a vzdělávací hry zvolilo z této kategorie 8 dotázaných ze čtrnácti, a tím se tato možnost zařadila na třetí místo. Výsledky se mohou zdát být překvapivé. Proč? Respondenti ve věku 15–18 let se řadí do generace Z, která je někdy také pojmenována jako digitální generace. Jedná se o jedince, kteří jsou již od nejnižšího věku poznamenáni právě digitálními technologiemi. Tato generace vyrostla na sociálních sítích, chytrých telefonech a aplikacích (Blair, Olivia, 2017). I proto jsou výsledky u této věkové kategorie poměrně překvapivé. Na druhou stranu se jedná z většiny o studenty a pro český školní systém jsou tyto výsledky velmi příznivé.

Věková kategorie 19–25 let, což jsou jedinci na přelomu generací Y a Z, nejvíce krát zvolili možnost první s využitím digitálních technologií (internet, aplikace, videa a vzdělávací hry). Avšak vzdělávací kurzy a semináře jsou těsně v závěsu. Respondenti z těchto dvou výše zmíněných věkových kategorií (18 a méně, 19–25 let) jsou převážně studenti a je tedy pozitivní, že natolik věří ve školní vzdělávání. Další dvě

věkové skupiny (26-40 let a 41-60 let) nejvíce zaškrtli možnost: internet, aplikace, videa a vzdělávací hry. Tedy je vidět, že generace X a Y jsou zvyklé využívat digitální technologie a považují jejich výsledky ve vzdělání za dobré. Vzdělávání ve škole však považují také za velice účinné, tuto variantu zaškrtlo okolo padesáti procent z těchto dvou věkových kategorií.

Pokud se podíváme na další odpovědi, respondenti z věkové kategorie 18 a méně let příliš dobře nehodnotí odbornou literaturu, televizní pořady nebo letáky, brožury a tisk. Respondenti řadící se do starší generace, kteří spadli do skupin 26–40 let, se k těmto možnostem přiklání o něco více především k účinnosti odborné literatury. Dotázaní z věkové kategorie 41–60 let hodnotí také jako účinný prostředek pro vzdělávání televizní pořady. Z výše uvedených řádků tedy vyplývá, že výsledky jsou v závislosti na věk mírně odlišné.

Výsledky se s přihlédnutím na pohlaví mnoho neliší. Pořadí výsledků je u žen stejné jako v celkovém pořadí a u mužů taktéž pouze s výjimkou, že vzdělávací kurzy a škola získaly stejný počet hlasů (56). Možnosti internet, aplikace, videa a vzdělávací hry a vzdělávací kurzy volilo větší procento žen a zbytek (škola, televizní pořady, letáky, brožury, tisk a odborná literatura) volilo zase naopak větší procento mužů.

Dle dokončeného vzdělání nejsou velké rozdíly od celkových výsledků. Pouze respondenti se základním vzděláním zvolili vícekrát školu a až poté vzdělávací kurzy a semináře. Podobně dopadly výsledky i v závislosti na ekonomické aktivitě, kdy přibližně kopírují celkové výsledky, pouze studenti zvolili lépe školu než vzdělávací kurzy a semináře.

Otázka č. 15: Jaká digitální zařízení využíváte?

V roce 2018 je už velmi běžné používat digitální zařízení pro mnoho účelů. Je normální, že jedinec vlastní a využívá i více než jedno takové zařízení. Jejich možnost užití je tak široká, že je lidé používají prakticky pořád. Může to být ve škole, v zaměstnání nebo v soukromém životě. V předchozí otázce jsme se zabývali generacemi a jejich vztahem k digitálním technologiím. V této otázce se promítá problematika využívání různých digitálních zařízení, která zařízení respondenti využívají. Zároveň nám následující Tabulka 6 potvrzuje, že lidé využívají i více takových digitálních zařízení.

Tabulka 6: Jaká digitální zařízení využíváte? Vlastní zpracování

Digitální zařízení	Počet respondentů	Procento respondentů
Mobilní telefon	239	98 %
Stolní počítač / Notebook	238	97 %
Tablet	68	28 %
E-book čtečka	46	19 %
Mp3 přehrávač	20	8 %
Jiné	9	4 %

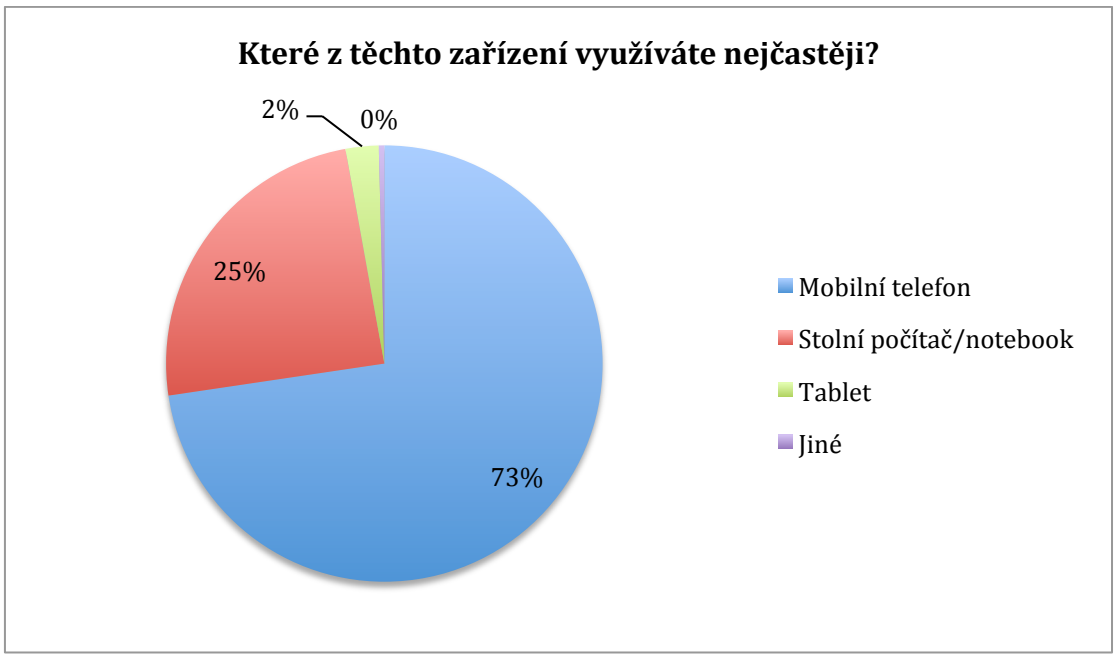
Zdroj: https://www.vyplnto.cz/realizovane-pruzkumy/vyuziti-digalnich-technologi/

Tato otázka byla zařazena do dotazníku proto, aby odhalila, jaká zařízení respondenti využívají. Nejlépe dopadl mobilní telefon spolu se stolním počítačem/notebookem. Každý dotázaný mohl vybrat jednu až šest možností. Dále tuto problematiku rozvíjí další otázka.

Otázka č. 16: Které z těchto zařízení využíváte nejčastěji?

Tato otázka navazuje na otázku předchozí a snaží se zjistit, které digitální zařízení je mezi lidmi nejvíce využívané. Výsledky jsou následující (Graf 24).

Graf 24: Které z těchto zařízení využíváte nejčastěji? Vlastní zpracování

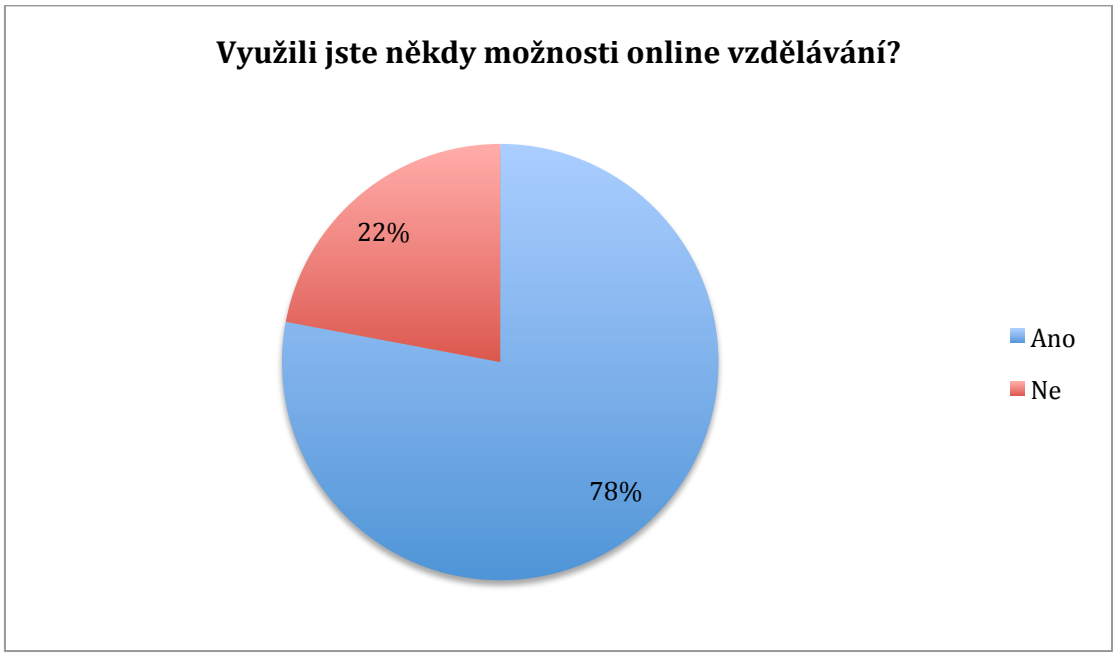
Zdroj: https://www.vyplnto.cz/realizovane-pruzkumy/vyuziti-digalnich-technologi/

Graf 24 ukazuje, že nejvíce respondenti využívají mobilní telefon. Tyto výsledky nejsou velmi překvapivé, protože mobilní telefony se staly fenoménem našeho věku. Doba, kdy se pomocí telefonu pouze telefonovalo, je už dávno pryč. Nyní můžeme být pomocí mobilních telefonů online, posílat e-maily, fotografovat, platit, hrát hry, sdílet věci na sociálních sítích, číst články a další. Mnoho z nás má mobilní telefon pořád u sebe ve dne v noci. A díky tomu mají mobilní telefony tak velkou moc (Nokia, 2006).

Otázka č. 17: Využili jste někdy možnosti online vzdělávání? (příklady v další otázce)

Online vzdělávání se stává čím dál větším a významnějším doplňkem tradičního vzdělávání (Nováková, 2016). Tato otázka nám má ukázat, zda se respondenti našeho dotazníku již někdy vzdělávali online.

Graf 25: Využili jste někdy možnosti online vzdělávání? Vlastní zpracování

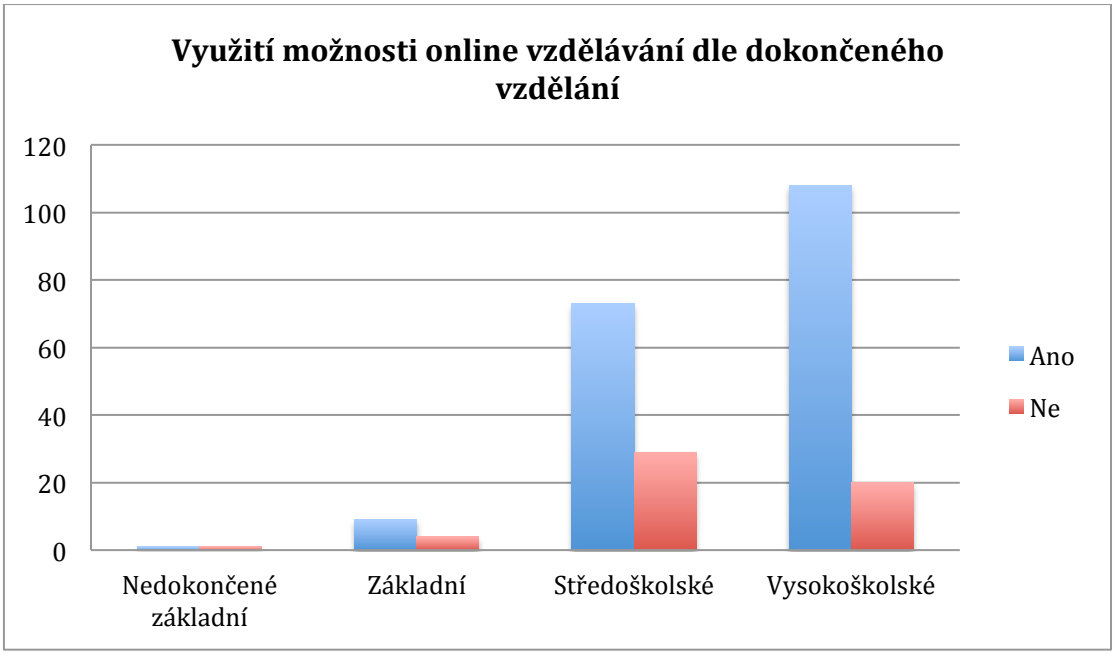

Zdroj: https://www.vyplnto.cz/realizovane-pruzkumy/vyuziti-digalnich-technologi/

Z Grafu 25 vyplývá, že více než ¾ dotázaných se již někdy online vzdělávalo a zároveň nám graf potvrzuje, že online vzdělávání je trendem v oblasti vzdělávání. Online vzdělávání někdy využilo 82 % žen a 71 % mužů. Dle věkových kategorií nejvíce respondentů zkusilo online vzdělávání ve věku 19–25 let (86 %), dále lidé ve věku 26–40 let (77 %) a následovali dotázaní ve věku 18 a méně let (71 %).

Respondentů ve věku 41–60 let využilo online vzdělání již méně – 61 %. Nejvíce využilo online vzdělání studentů (86 %), zaměstnanců (78 %) a dále nezaměstnaní (75 %). Naopak nejméně se online vzdělávají důchodci (33 %) a podnikatelé či OSVČ (63 %). Z hlediska dokončeného vzdělání platí, že čím vyšší vzdělání, tím více se respondenti online vzdělávají. Tyto výsledky jsou vyobrazeny v následujícím grafu.

Graf 26: Využití možnosti online vzdělávání dle dokončeného vzdělání, vlastní zpracování

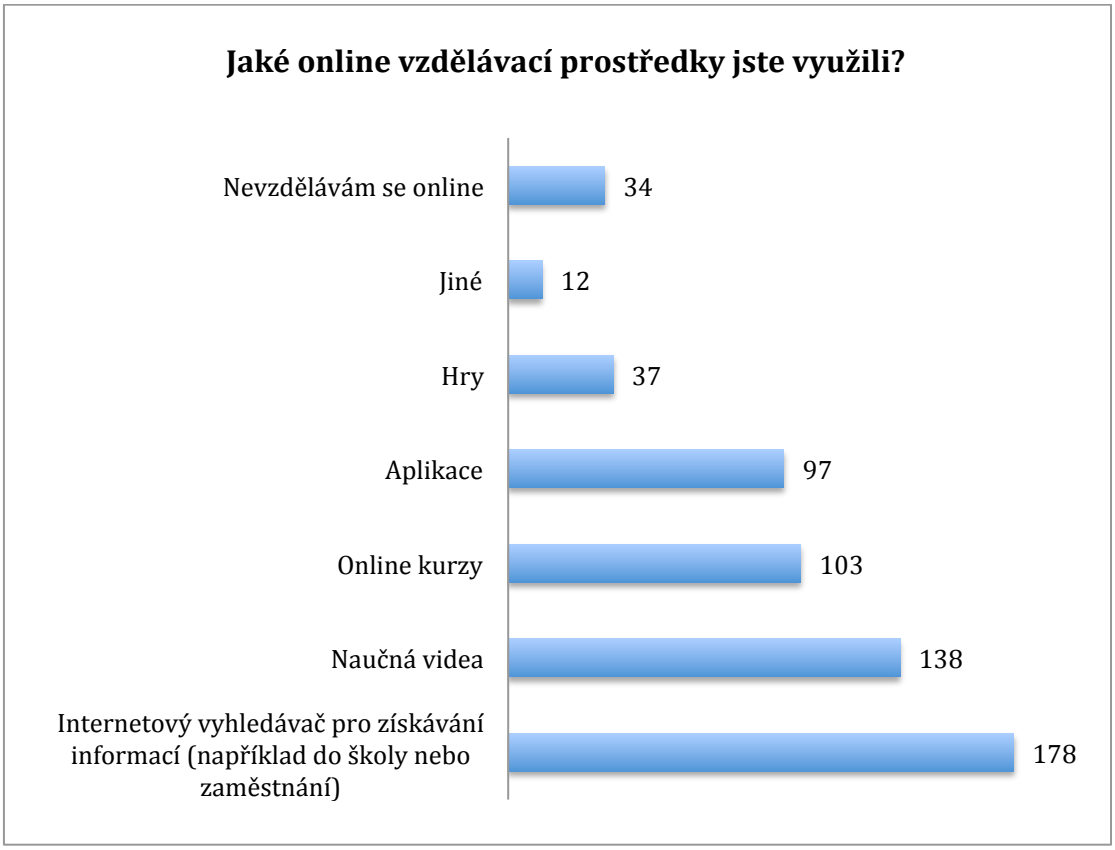
Zdroj: https://www.vyplnto.cz/realizovane-pruzkumy/vyuziti-digalnich-technologi/

Problematikou online vzdělávání se dále zabývá následující otázka číslo 18.

Otázka č. 18: Jaké online vzdělávací prostředky jste využili?

Tato otázka navazuje na otázku předchozí a zaměřuje se na konkrétní prostředky, které respondenti ke vzdělávání někdy využili. Výčet a četnost odpovědí lze vidět v následujícím grafu.

Graf 27: Jaké online vzdělávací prostředky jste využili? Vlastní zpracování

Zdroj: https://www.vyplnto.cz/realizovane-pruzkumy/vyuziti-digalnich-technologi/

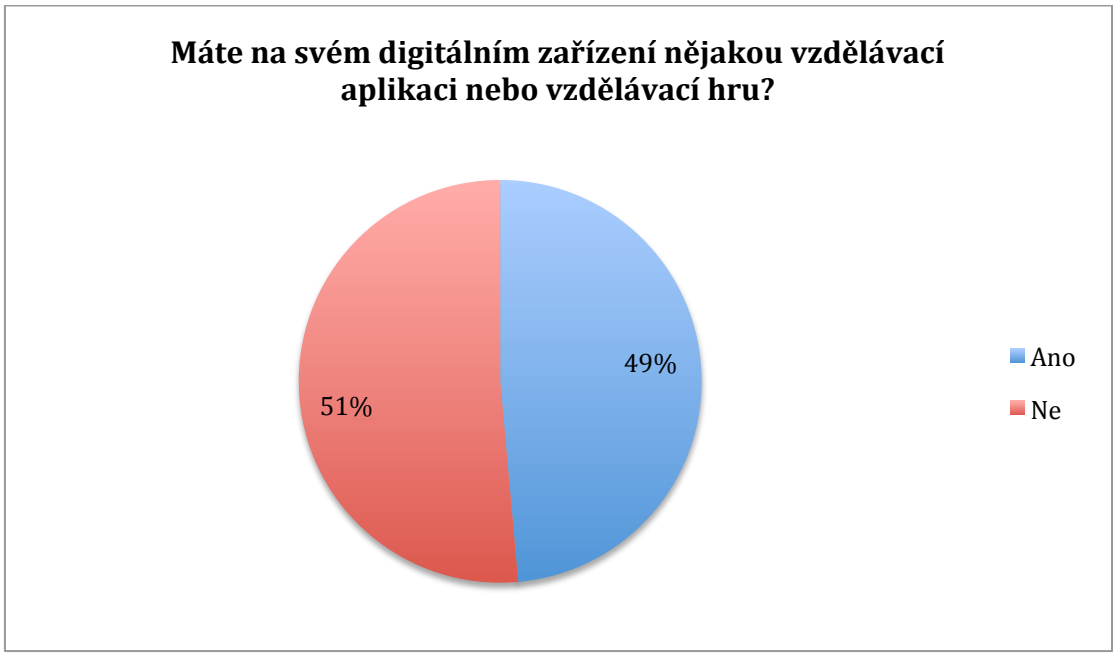
Velká část respondentů využila někdy internetový prohlížeč na vyhledávání informací do školy nebo do zaměstnání a tímto se vzdělávali. Je to velmi jednoduchý způsob, jak získávat nové informace a zároveň rozšiřovat svoje znalosti. Je však důležité si pamatovat, že ne všechny zdroje jsou důvěryhodné. Další nejvíce využívané jsou online kurzy nebo videa. Aplikace už využívá méně než půlka dotázaných a hry pouze 15 % (37 respondentů z 245). Malým paradoxem je, že v předchozí otázce 54 dotázaných odpovědělo, že nikdy nevyužili možnosti online vzdělávání, ale v této otázce už takto odpovědělo pouze 34 respondentů (14 %). Lze tedy předpokládat, že online vzdělávání tedy využilo více než 78 % všech dotázaných.

Otázka č. 19: Máte na svém digitálním zařízení nějakou vzdělávací aplikaci nebo vzdělávací hru? (příklad: Duolingo, Khan academy, Memrise, WolframAlpha...)

Z předchozí otázky víme, že vzdělávací aplikaci někdy využilo 97 respondentů a vzdělávací hru 37 respondentů z celkových 245 dotázaných. Nyní se podíváme, kolik

respondentů má na nějakém svém digitálním zařízení jednu z těchto dvou forem vzdělávání nebo obě.

Graf 28: Máte na svém digitálním zařízení nějakou vzdělávací aplikaci nebo vzdělávací hru? Vlastní zpracování

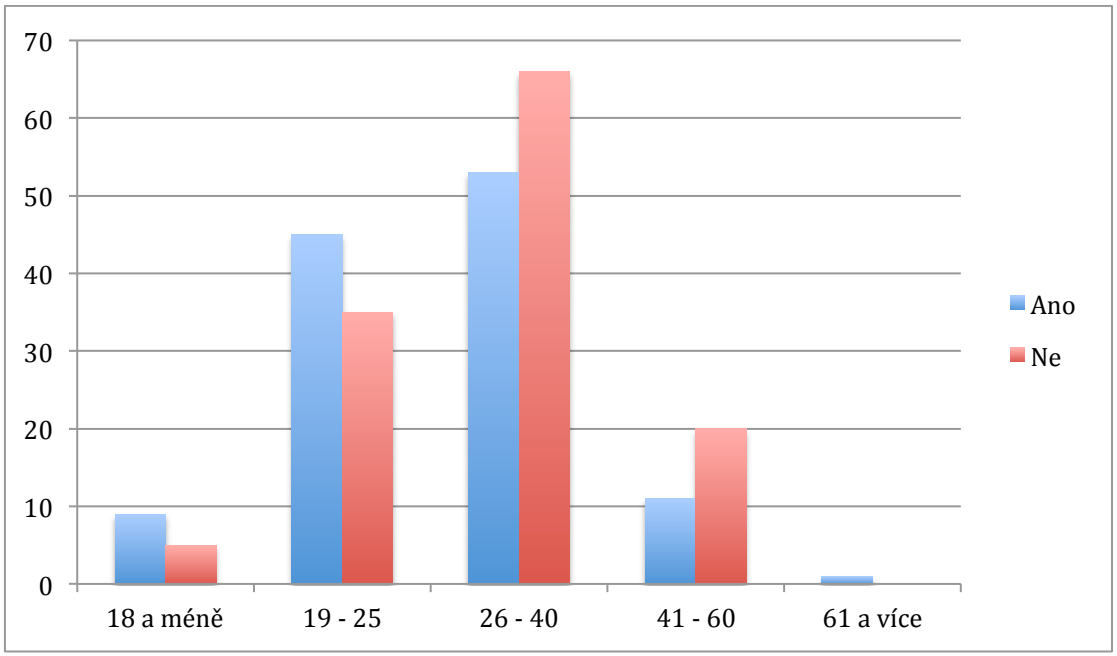

Zdroj: https://www.vyplnto.cz/realizovane-pruzkumy/vyuziti-digalnich-technologi/

V tomto případě 51 % dotázaných odpovědělo, že na svém digitálním zařízení nemají žádnou vzdělávací aplikaci nebo hru a zbytek, že ano. Jedná se tedy přibližně o polovinu respondentů z našeho dotazníku.

Dle socioekonomického hlediska má na svém zařízení vzdělávací aplikaci či hru 75 žen (51 %) a 44 mužů (45 %). Jistá závislost odpovědí je vidět na věku dotázaných. Tuto závislost zobrazuje následující graf.

Graf 29: Rozdělení respondentů podle toho, zda mají na svém digitálním zařízení vzdělávací aplikaci či hru a dle věku dotázaných, vlastní zpracování

Zdroj: https://www.vyplnto.cz/realizovane-pruzkumy/vyuziti-digalnich-technologi/

Z grafu lze vidět, že otázka 19 je velmi závislá na věku respondentů. První dvě věkové skupiny (18 a méně a 19–25) odpovídali tak, že více dotázaných vzdělávací hru nebo aplikaci mají. U dalších dvou věkových kategorií se odpovědi přehouply do negativa a více dotázaných odpovědělo, že tyto formy vzdělávání na svém digitálním zařízení nemají.

Pokud se podíváme na výsledky z hlediska dokončeného vzdělání, odpovědi byly následující.

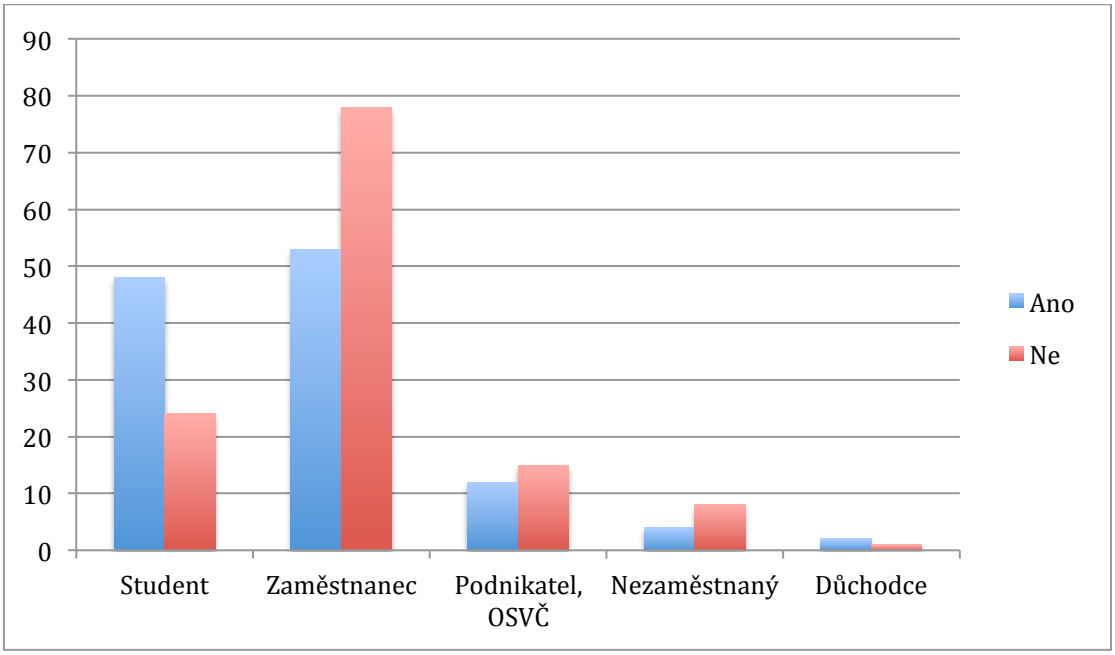
Tabulka 7: Rozdělení respondentů dle dokončeného vzdělání podle toho, zda na svém digitálním zařízení mají vzdělávací aplikaci či hru

Dokončené studium	ANO	NE
Nedokončené základní	0	2
Základní	10	3
Středoškolské	40	62
Vysokoškolské	69	59

Zdroj: https://www.vyplnto.cz/realizovane-pruzkumy/vyuziti-digalnich-technologi/

Dle tabulky je vidět, že vzdělávací hru či aplikaci mají spíše lidé se základním či vysokoškolským vzděláním. Z těchto čísel nelze zhodnotit, že by výsledky byly závislé na dokončeném vzdělání respondentů. Pokud se podíváme na výsledky z hlediska ekonomické aktivity, je vidět, že studenti mají vzdělávací aplikace či hry více než lidé, kteří pracují nebo jsou nezaměstnaní. Pro lepší názornost si výsledky zobrazíme v grafu.

Graf 30: Rozdělení respondentů podle toho, zda mají na svém digitálním zařízení vzdělávací aplikaci či hru a dle ekonomické aktivity dotázaných, vlastní zpracování

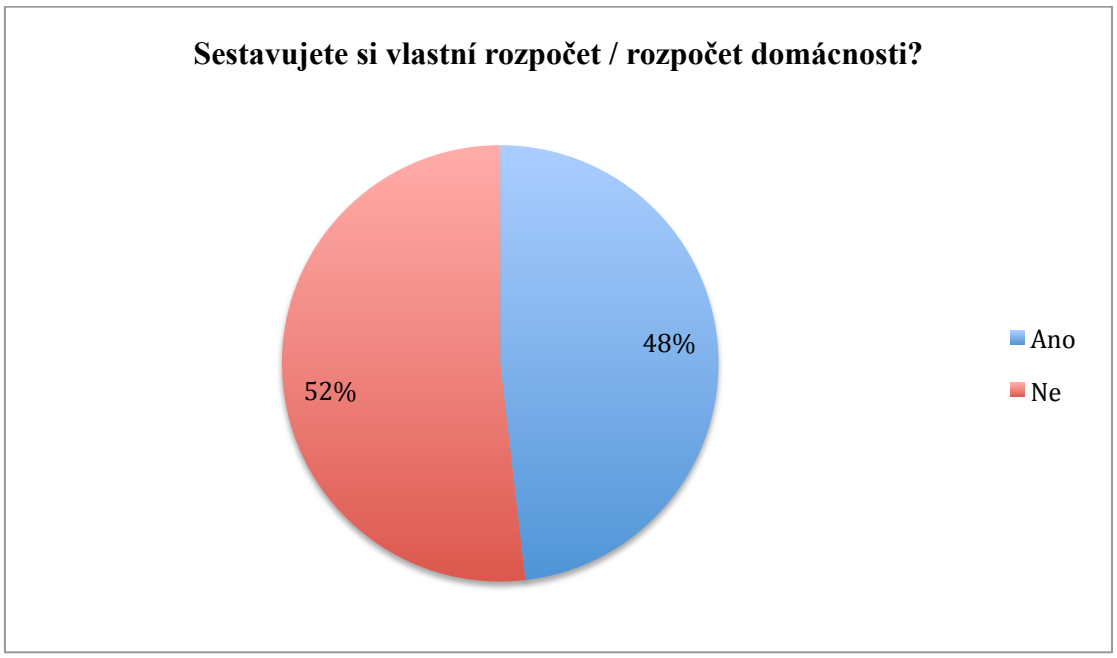
Zdroj: https://www.vyplnto.cz/realizovane-pruzkumy/vyuziti-digalnich-technologi/

Tyto výsledky nejsou překvapující a odpovídají výsledkům z rozdělení podle věku respondentů. Studenti mají větší tendenci ke svému vzdělávání využívat za pomoci moderních technologií právě vzdělávací aplikace či hry. Tyto dvě formy vzdělávání pro ně mohou představovat zábavný doplněk klasické formy vzdělávání a „biflování“ velkého množství informací.

Otázka č. 20: Sestavujete si vlastní rozpočet / rozpočet domácnosti?

Tvorba rozpočtu je dobrý nástroj pro správu osobních či rodinných financí. Při testování finanční gramotnosti v roce 2015, které bylo zařazeno do mezinárodního měření OECD, odpovědělo 40 % dotázaných, že se v jejich domácnosti tvoří rozpočet (OECD, 2016). V našem testování se ukázalo, že rozpočet tvoří 48 % dotázaných.

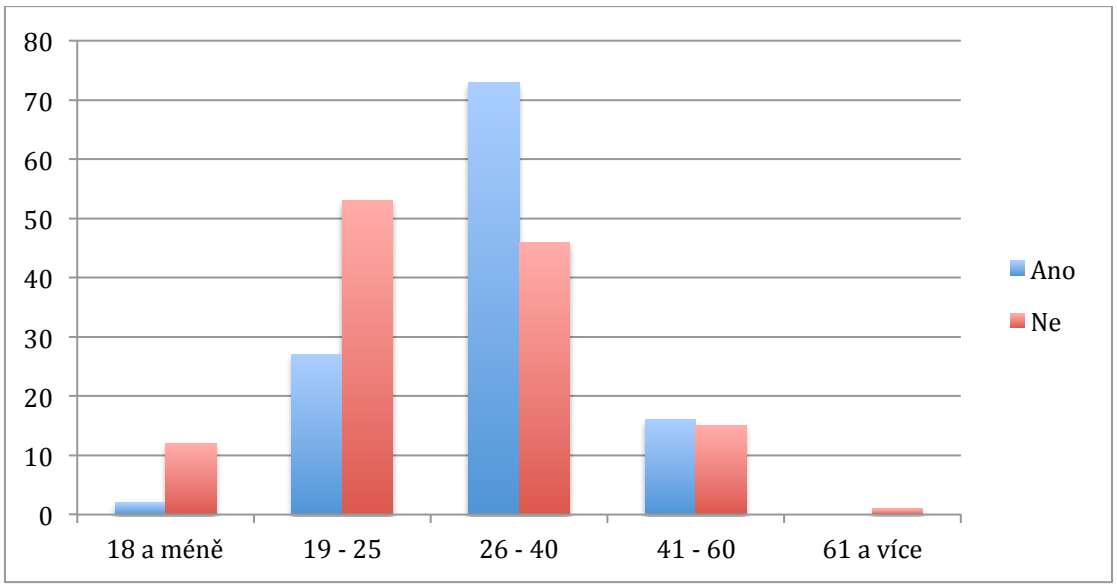
Graf 31: Sestavujete si vlastní rozpočet / rozpočet domácnosti? Vlastní zpracování

Zdroj: https://www.vyplnto.cz/realizovane-pruzkumy/vyuziti-digalnich-technologi/

Ze sto osmnácti respondentů, kteří sestavují rozpočet, je 67 žen ze 147 žen celkem a 51 mužů z 98. U žen se tedy jedná o 46 % těch, které sestavují rozpočet buď osobní nebo rodinný a u mužů je to více než polovina respondentů (52 %). Nyní se podíváme na další graf, který ukazuje všechny respondenty, kteří tvoří domácí rozpočet a jsou rozděleni dle věkových kategorií.

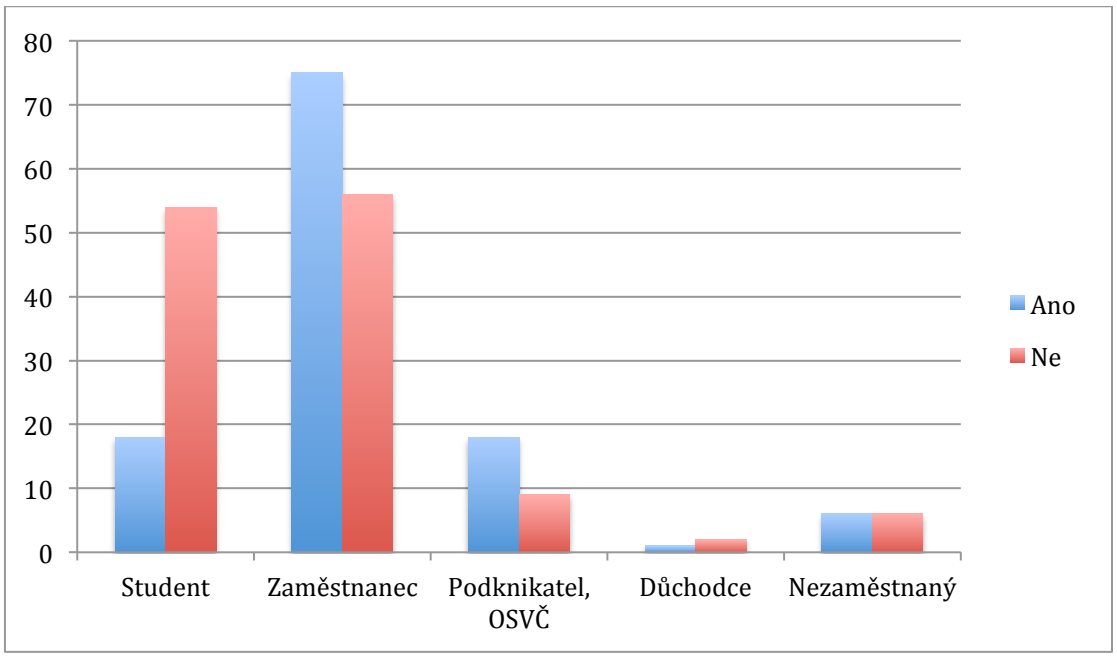
Graf 32: Respondenti, kteří sestavují rozpočet dle věkových skupin, vlastní zpracování

Zdroj: https://www.vyplnto.cz/realizovane-pruzkumy/vyuziti-digalnich-technologi/

Z grafu lze pozorovat, že lidé do pětadvaceti let spíše rozpočet nevytvářejí. Naopak lidé ve věku 26–60 let rozpočet spíše tvoří. Je tedy vidět závislost tvorby rozpočtu na věku respondentů. Jsou vidět i určité souvislosti mezi tvorbou rozpočtu a ekonomickou aktivitou a také mezi tvorbou rozpočtu a dokončeným vzděláním respondentů. Tyto vzájemnosti jsou vyobrazeny v následujících dvou grafech (Graf 33 a 34).

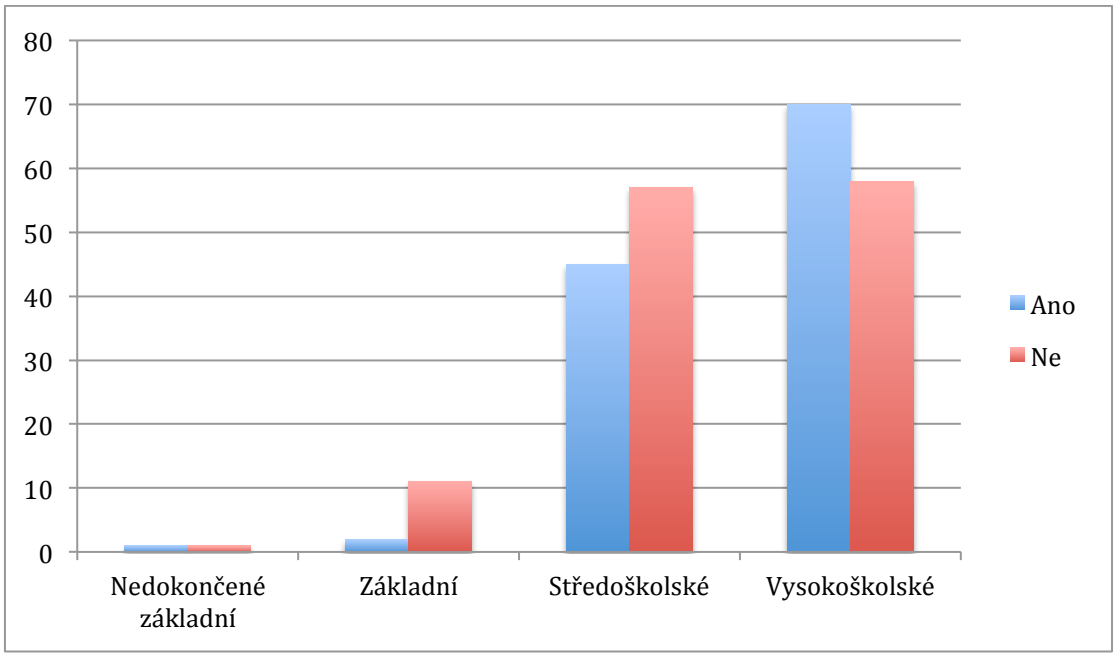
Graf 33: Závislost tvorby rozpočtu na ekonomické aktivitě respondentů, vlastní zpracování

Zdroj: https://www.vyplnto.cz/realizovane-pruzkumy/vyuziti-digalnich-technologi/

S přihlédnutím na ekonomickou aktivitu lze konstatovat, že je mnohem méně studentů, kteří rozpočet netvoří než těch, kteří ho sestavují. Respondenti, kteří jsou v zaměstnání či podnikateli nebo OSVČ, již vykazují vyšší morálku při sledování svých financí. Pokud se podíváme na další graf, který ukazuje závislost na dokončeném vzdělání, vidíme, že čím vyššího vzdělání respondenti dosáhli, tím více tvoří rozpočet.

Graf 34: Závislost tvorby rozpočtu na dokončeném vzdělání respondentů, vlastní zpracování

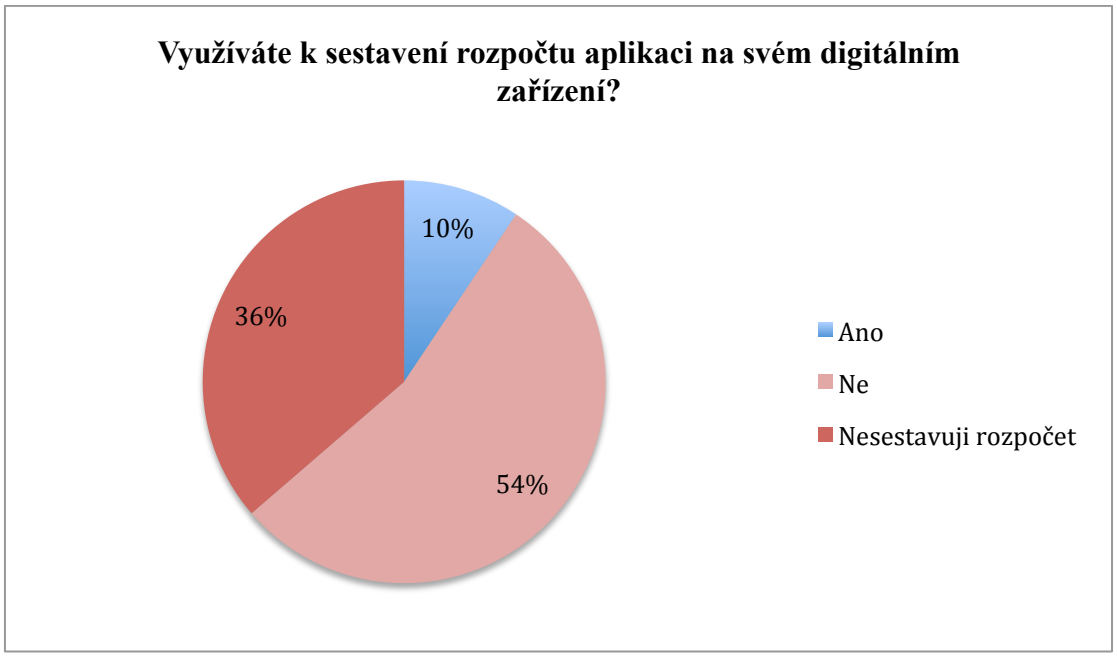
Zdroj: https://www.vyplnto.cz/realizovane-pruzkumy/vyuziti-digalnich-technologi/

Z výše uvedených řádků lze zhodnotit, že to, zda jedinec tvoří rozpočet, je závislé na jeho socioekonomickém profilu.

Otázka č. 21: Využíváte k sestavení rozpočtu aplikaci na svém digitálním zařízení?

Předchozí otázka byla do testování zařazena tak, abychom nyní mohli zjistit, zda lidé k sestavování rozpočtu (pokud ho tvoří) využívají moderní technologie a sestavují ho pomocí aplikace určené k tomuto účelu. Výsledky jsou zobrazeny v následujícím grafu.

Graf 35: Využíváte k sestavení rozpočtu aplikaci na svém digitálním zařízení? Vlastní zpracování

Zdroj: https://www.vyplnto.cz/realizovane-pruzkumy/vyuziti-digalnich-technologi/

Červené části grafu označují respondenty, kteří aplikaci nevyužívají. Jsou to ti, kteří nesestavují rozpočet buď vůbec a nebo k tomu používají jiný nástroj než aplikaci. Čtyřicet osm procent dotázaných odpovědělo, že rozpočet sestavují a z toho pouze 19 % (23/118) respondentů za tímto účelem používá aplikaci na nějakém ze svých digitálních zařízení. K tvorbě vlastního či rodinného rozpočtu využívají aplikace lidé z našeho dotazníkového šetření převážně ve věku 26–40 let a dále lidé ve věku 19–25 let. Aplikaci využívají respondenti se středoškolským či vysokoškolským vzděláním a převážně se jedná o lidi v zaměstnání či podnikatele nebo OSVČ.

Přesto je na místě říci, že možnost využívat aplikaci k sestavení rozpočtu využívá velmi málo z našich dotázaných. Je však možné, že využití aplikací pro sledování příjmů a výdajů poroste, protože tuto funkci monitorování celkových příjmů a výdajů za měsíc už například zakomponovala i Česká spořitelna do svého nového internetového bankovnictví George (Česká spořitelna, 2018).

Otázka č. 22: Myslíte si, že zapojení her do vzdělávání má pozitivní účinek?

Poslední otázka z našeho dotazníku se zaměřuje na otázku účinku zapojení her do vzdělávacího procesu. Výše v této práci jsou uváděny důvody, proč by hry mohly

pomáhat ve vzdělávání a být velmi užitečným pomocníkem. Nyní se podíváme, jak se na tuto problematiku dívají občané České republiky.

Graf 36: Myslíte si, že zapojení her do vzdělávání má pozitivní účinek? Vlastní zpracování

Zdroj: https://www.vyplnto.cz/realizovane-pruzkumy/vyuziti-digalnich-technologi/

Dle výsledků velká většina s tímto názorem souhlasí. Hry mohou mít pozitivní účinek na vzdělávací proces. Kromě zaujetí žáků či jejich většího zapojení do samotné výuky mohou být hry i zpestřením vzdělávacího procesu. S tímto názorem nesouhlasilo pouze 17 dotázaných, většina z toho byly ženy (11/17) a také lidé, kteří uvedli, že pracují jako zaměstnanci (11/17).

4.1.3 Shrnutí dotazníku

Cílem našeho dotazníku bylo zjistit postoje občanů České republiky na problematiku finanční gramotnosti, její vzdělávání a také vzdělávání prostřednictvím digitálních technologií. Důvodem takto nastavených otázek bylo zjistit, jak zlepšit finanční vzdělávání především na dobrovolné bázi a jak by se nejlépe daly využít možnosti vzdělávání online pomocí nástrojů jako aplikace, hry, vzdělávací videa či webové stránky.

Dotazníkové šetření nám ukázalo spoustu užitečných a důležitých informací. Pokusíme se je v následujících řádcích pojmenovat.

- Devadesát pět procent respondentů se již setkalo s pojmem finanční gramotnost a necelých 96 % dotázaných považuje finanční vzdělávání za důležité.
- Respondenti si myslí, že na jejich finanční vzdělání měla největší vliv jejich rodina, dále zaměstnání a na třetím místě skončila škola.
- Průměrně respondenti ohodnotili vlastní finanční vzdělání lépe, než jak bylo vyhodnoceno dle testování, které v České republice proběhlo v roce 2015 a v roce 2016 se zařadilo do mezinárodního srovnání pod záštitou OECD. Odpovědi byly závislé na pohlaví a dokončeném vzdělání dotázaných. Muži obecně hodnotili vlastní úroveň lépe než ženy a lidé s vyšším dokončeným vzděláním sebehodnotili také lépe než lidé s nižším dokončeným vzděláním.
- Většina respondentů souhlasí s tím, že by jim lepší finanční vzdělání pomohlo při orientaci a výběru finančních produktů a případně by jim i mohlo napomoci k jejich častějšímu využití.
- Téměř ¾ dotázaných respondentů projevily zájem o další finanční vzdělávání.
- Jako nejúčinnější forma vzdělávání byla vybrána možnost, která využívá digitální technologie: internet, aplikace, videa, vzdělávací hry. Jako druhá nejlepší forma vzdělávání byly vybrány vzdělávací kurzy a semináře a jako třetí skončila škola. Ukázalo se, že odborná literatura, televizní pořady, letáky, brožury a tisk nejsou považovány za příliš účinné nástroje pro vzdělávání.
- Z dotazníkového šetření vyplynulo, že lidé z digitálních zařízení nejvíce využívají mobilní telefony a počítače. Pokud měli vybrat jedno zařízení, které používají nejčastěji, vybralo 73 % dotázaných mobilní telefon.
- Sedmdesát osm procent respondentů odpovědělo, že již někdy využili možnosti vzdělávat se online. Nejčastěji se vzdělávali prostřednictvím vyhledávání informací v internetovém prohlížeči (73 % dotázaných), dále velká část respondentů (56 %) již někdy využila vzdělávací videa, necelá polovina (42 %) se vzdělávala i prostřednictvím online kurzů a 40 % k tomuto účelu zvolili aplikaci. Možnost vzdělávat se pomocí her využilo pouze 15 % dotázaných.
- Necelá polovina dotázaných (49 %) má na svém digitálním zařízení vzdělávací aplikaci nebo hru. Odpovědi byly závislé na věku respondentů

(mladší respondenti mají tuto formu více než starší dotázaní) a také na ekonomické aktivitě, kdy tuto formu nejvíce využívají studenti.

- Čtyřicet osm procent respondentů tvoří buď osobní rozpočet nebo rozpočet domácnosti a z toho pouze 20 % využívá za tímto účelem speciální aplikaci. Zbytek využívá pro sestavování rozpočtu jiné nástroje.

V další kapitole se budeme zabývat tím, jak využít online nástroje pro zvyšování úrovně finanční gramotnosti.

4.2 Možnosti rozvoje finanční gramotnosti online

Jaká je úroveň finanční gramotnosti, je výše zmíněno, stejně jako potřeba ji zvýšit. Dle mého názoru jsou pro její další rozvoj potřeba následovat dva body.

1. Přestože v testování velká většina respondentů vybrala možnost, že finanční vzdělávání je důležité, myslím si, že má stále význam více osvětlit, proč jsou finanční znalosti, dovednosti či postoje významné pro každodenní život a udělat z finanční gramotnosti více viditelné téma například prostřednictvím médií. Dle mého názoru je v České republice chyba v tom, že je jako spousta jiných věcí málo vysvětleno a málo propagováno.
2. Následovat možnosti „moderního“ světa, který je plný digitálních technologií a nabízí velké množství možností, jak je využít ke vzdělávání.

Na základě dotazníkového šetření byly zvažovány různé možnosti, jak finanční gramotnost dále rozvíjet a jak přispět k jejímu dalšímu vzdělávání. V moderním věku se přímo nabízí, aby finančnímu vzdělávání napomáhaly digitální technologie, které jsou dnes již velmi rozvinuté. Jejich užívání je pro mnohé každodenní záležitost, bez které už se nedokáží obejít. Jejich využití je široké a mnohé věci nám velmi usnadňují. Pojďme se tedy podívat na možnosti, jak bychom mohli využít digitální technologie pro zvyšování finanční gramotnosti a následně tyto myšlenky více rozvineme:

- **vzdělávací videa,**
- **online kurzy,**
- **webové stránky,**
- **mobilní aplikace.**

4.2.1 Vzdělávací videa

Počet respondentů našeho dotazníkového šetření, kteří se již někdy vzdělávali pomocí videí, je větší než polovina. Konkrétně v otázce číslo 18 odpovědělo 138 respondentů (56 %), že jako vzdělávací prostředek naučná videa již využili. Dotazník tedy potvrzuje oblíbenost takového vzdělávání.

Internet představuje velmi rychlé prostředí, kde co bylo oblíbené včera, může být dnes již zapomenuto. Sledování videí na internetu je aktuálně velmi časté a populární mezi jeho uživateli. Z výzkumu společnosti Nielsen Admosphere a její studie Video

na internetu 2016 vyplývá, že video někdy sleduje 98 % české populace starší patnácti let, která je aktivní na internetu. Obsah videí je však dost silně závislý na věku jedince (Nielsen Admosphere, 2016).

Z našeho dotazníkového šetření plyne, že uživatelé z digitálních zařízení nejvíce využívají mobilní telefony a počítače. Dokonce se ukázalo, že mobilní telefony jsou využívány ze všech zařízení nejvíce. Tento výsledek jde ruku v ruce s faktem, že sledování videí na internetu je stále více populární právě i na mobilních telefonech.

Pokud se podíváme na výsledky dotazníkového šetření, naučná videa na téma finanční gramotnost by mohla mít pozitivní přínos pro její růst. Pro tyto účely by se mohl využít nejznámější internetový server pro sdílení videí YouTube. Tam lze již objevit mnohá videa na finanční tematiku, která mohou uživatelé sledovat a pomocí kterých se mohou finančně vzdělávat. Lze najít i vzdělávací video od České národní banky, která se mimo to snaží o zvyšování finanční gramotnosti například i prostřednictvím výše zmiňovaného webu Peníze na útěku.

Bylo by však vhodné vytvořit jeden ucelený kanál, který by se věnoval jenom vzdělávání finanční gramotnosti a prostřednictvím krátkých videí by vysvětloval důležitá témata, která lidé potřebují znát, aby lépe ovládali své finance. Samozřejmě je důležité myslet na to, aby byl tento kanál vytvořen a spravován odborníky na danou tematiku a uživatelé se mohli spolehnout na kvalitu sdělovaných informací. Takto vytvořený kanál by mohl na jednom místě poskytovat užitečné informace z finančního světa a jeho využití by mohlo být velmi široké. Mohli by se s jeho pomocí vzdělávat jak občané, kteří se o problematiku sami zajímají a již nenavštěvují žádnou školu nebo by také takto vytvořená odborná videa mohla sloužit ve výuce na školách.

4.2.2 Online kurzy

Pokud budeme vycházet z našeho dotazníkového šetření, celkem 103 dotázaných z 245 celkem odpovědělo, že ke svému vzdělávání někdy využili online kurz. Takto vedené kurzy se momentálně dostávají do obliby svojí snadnou dostupností. Výše v práci jsme si uvedli dva portály (Seduo.cz a FinanceHrou.cz), kde si lze jednoduše projít online kurzem na finanční tematiku. Každý z těchto webových portálů se zaměřuje na jinou část finanční gramotnosti.

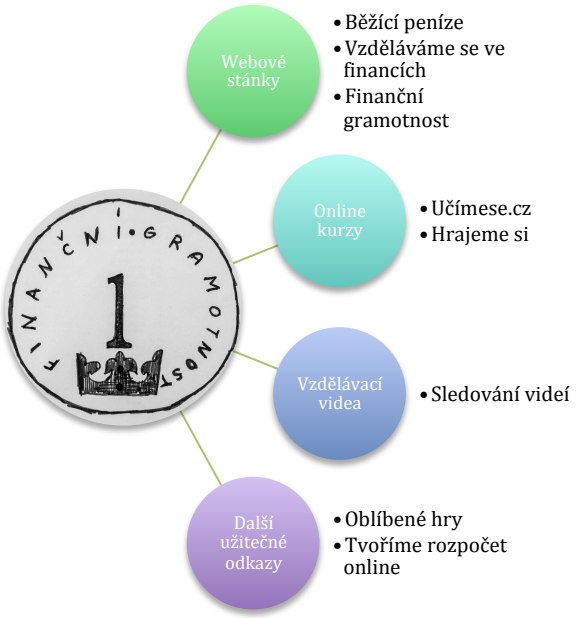
Přestože online kurzy z finančního světa lze na internetu najít, zatím chybí místo, kde by si člověk mohl projít kurzy finanční gramotnosti od A až do Z. Je otázka, jak moc

portál FinanceHrou.cz bude své kurzy rozšiřovat. Jisté však je, že na internetu chybí jedno místo, kde by se český občan mohl snadno a zábavně vzdělávat v oblasti financí, která ho právě zajímá nebo které aktuálně potřebuje porozumět. Proto mezi návrhy jistě patří vytvořit takový internetový portál, který se bude věnovat jak základním tématům finanční gramotnosti, tak i těm pokročilým a bude se věnovat nejen znalostem, ale také finančnímu chování a problematice finančních postojů.

4.2.3 Webové stránky

Stránek na internetu existuje opravdu velké množství. Když si člověk zadá do internetového vyhledávače Google dvě klíčová slova „finanční gramotnost“, dostane se mu okolo 967 000 výsledků (Google, 2018). Tyto výsledky jsou seřazeny dle relevance a různých kritérií. Může se tedy stát, že jedinec bude mít problém najít to, co ho právě zajímá. Proto by bylo vhodné vytvořit takové webové stránky, které by sloužily jako rozcestník. Takto vytvořené stránky by mohly sdružovat další internetové stránky, které se věnují finanční gramotnosti v různých směrech a přehledně by odkazovaly návštěvníky tam, kam zrovna potřebují. Pro lepší představu se podívejme na následující obrázek, který jen zjednodušeně znázorňuje rozcestník s vymyšlenými příklady různých online prostředků věnujících se finanční gramotnosti. Tímto způsobem by si každý jedinec našel to, co zrovna potřebuje. A především by hledal na jednom místě a nemusel by hledat mezi stovkami tisíc výsledků.

Obrázek 1: Ukázka rozcestníku finanční gramotnosti v podobě obrázku–příklad

Zdroj: Vlastní tvorba

4.2.4 Mobilní aplikace

Dokážete si představit chytrý mobilní telefon bez aplikací? Ať už je odpověď jakákoliv, svět aplikací výrazně ovlivnil svět mobilních telefonů, a zásadně tím změnil význam jejich užívání.

Mobilních aplikací dnes existuje opravdu velký počet. Nejvíce používané platformy, pro které jsou aplikace vytvářeny, jsou Android a Apple IOS. Na konci minulého roku bylo na Apple Store 2,1 milionu aplikací a na Google Play dokonce 3,6 milionu aplikací (Kos, 2018). Uživatelům je tedy nabízeno velké množství aplikací pro různé účely od navigací, přes komunikační aplikace, sociální sítě, aplikace pro úpravu fotografií, herní aplikace, hudební aplikace až po mnoho dalších. Výčet by tvořil opravdu dlouhý seznam. Nebojím se použít tvrzení, že už existuje aplikace téměř na všechno. Píší téměř, protože jsou ještě určité mezery, které by si zasloužily vyplnit. Jednou je jistě vzdělávání finanční gramotnosti. Jak jsem již výše zmiňovala, existuje jich celá řada, bohužel nejsou podporovány v českém jazyce, a to pro vzdělávání českých občanů může představovat problém. Proto by bylo vhodné navrhnout takovou aplikaci, ze které by se mohli učit i čeští občané, kteří anglicky neumí. Navíc vzdělávání finanční gramotnosti v anglickém jazyce vyžaduje znalosti ekonomických slovíček, a to může být problém i pro jedince, kteří anglicky umí. Z tohoto důvodu si myslím, že je zde volný prostor, který by mohla zaplnit nějaká aplikace, která by obsahovala komplexní vzdělávání finančních témat.

Pokud se podíváme na dotazníkové šetření a jeho výsledky, vyplývá z něj několik důležitých informací, které by mohly napomoci při tvorbě vhodného vzdělávacího nástroje v podobě aplikace. Pro připomenutí, celkový počet respondentů byl 245.

1. Sto sedmdesát pět dotázaných by se chtělo dále finančně vzdělávat.
2. Nejvíce dotázaných si myslí, že by se finanční gramotnost měla vzdělávat na základní škole (135) a 90 respondentů, že je nejlepší se finančně vzdělávat na střední škole.
3. Aplikace spolu s internetem, videem a vzdělávacími hrami patří dle názoru respondentů mezi nejvíce účinné formy vzdělávání.
4. Nejčastěji respondenti ze svých digitálních zařízení používají mobilní telefon.
5. Aplikaci pro vzdělávání využilo někdy 40 % respondentů a hru 15 %.
6. Polovina respondentů má na svém digitálním zařízení vzdělávací aplikace nebo hru (49 % dotázaných).

7. Většina účastníků dotazníkového šetření si myslí, že zapojení her do vzdělávání má pozitivní účinek (228).

Z těchto bodů a informací, které se podařilo získat pomocí dotazníku, plyne, že pro zvyšování finanční gramotnosti by bylo dobré využít mobilního zařízení a vytvořit vzdělávací aplikaci. Pro vyšší zájem o vzdělávání by bylo také vhodné navrhnout takovou aplikaci, kdy by se ke vzdělávání finanční gramotnosti využily herní principy. Inspiraci lze hledat již u výše zmíněných herních aplikací, které nejsou podporované pro český jazyk. Další dobrou inspirací pro tvorbu aplikace by také mohla být již zmíněná a velmi známá aplikace Duolingo.

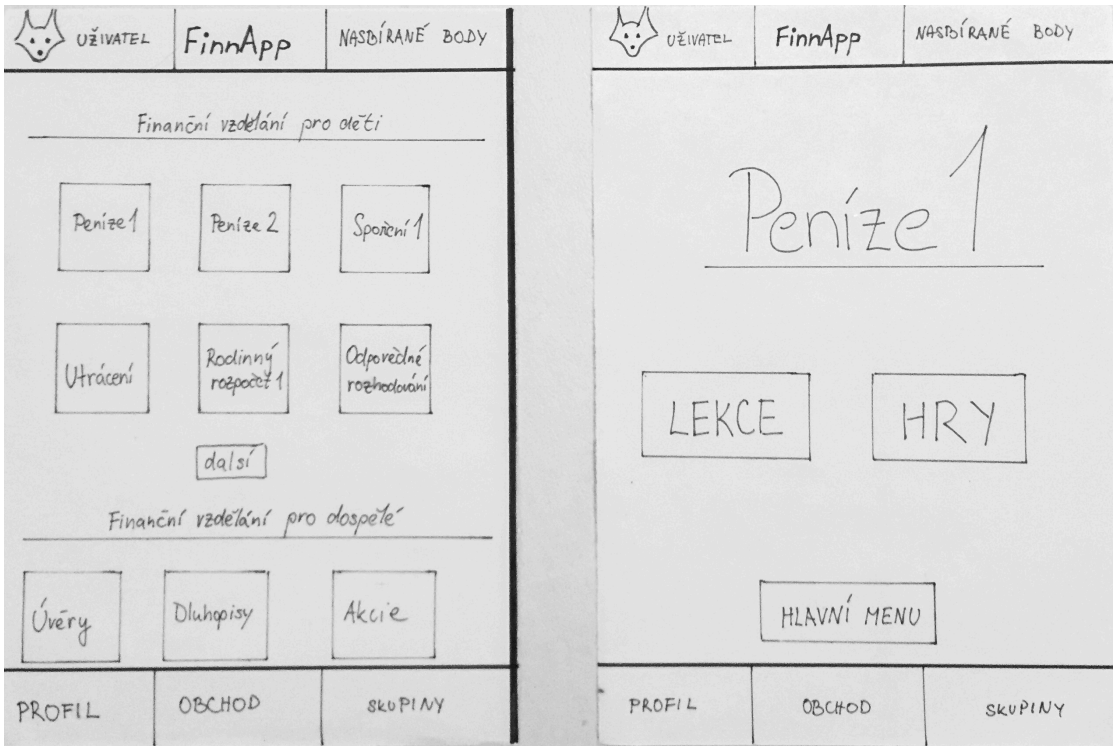
4.2.4.1 Návrh aplikace na finanční gramotnost-FinnApp

Pro účely této práce a z výsledků dotazníkového šetření vznikl návrh aplikace, která by vzdělávala finančním tématům děti i dospělé za pomoci herních principů. Pro lepší představu a popsání celého návrhu se podíváme na následující dva obrázky. Oba představují obrazovku telefonu a návrh aplikace, jak by mohla vypadat. Obrázek 2 nám zobrazuje návrh na hlavní menu aplikace, které by se uživateli ukázalo při spuštění dané aplikace (zde využijeme název FinnApp). Součástí aplikace by byly lekce (kola) rozdělené dle témat a také zda jsou určeny spíše pro děti nebo dospělé. Samozřejmě neplatí, že by dospělí nemohli dělat lekce pro děti nebo děti pokračovat v lekcích pro dospělé. Zároveň by si uživatel vytvořil v aplikaci profil, kde by viděl svůj pokrok, kterého ve finančním vzdělávání dosáhl. Dále by součástí byla možnost vytvoření skupiny, kde by se uživatelé mohli srovnávat a soupeřit mezi sebou. Pokud by uživatel rozklikl možnost Peníze 1 (viz Obrázek 2), otevřel by se mu náhled, který zobrazuje Obrázek 3. Uživatel by si zde vybral, zda chce nejdříve danou problematiku vysvětlit zvolením možnosti „LEKCE“ nebo rovnou přejít na procvičování znalostí pomocí her zvolením možnosti „HRY“.

V lekcích by byla vždy vysvětlena daná problematika, která by se následně procvičovala pomocí herních principů a pomohla by uživatelům si dané znalosti lépe zapamatovat a vžít. Pro další představu obsahem kola Peníze 1 by mohlo být základní vysvětlení pojmu peníze, co znamenají a jak české peníze vypadají. Následně by uživatel přešel na hry, kde by například pomocí hry pexeso procvičoval vzhled českých peněz.

Následující Obrázek 2 (vlevo) a Obrázek 3 (vpravo) představují pouze návrh a jsou v práci využity pro lepší názornost.

Obrázek 2: Návrh aplikace FinnApp – hlavní menu (vlevo), Obrázek 3: Návrh aplikace FinnApp – kolo Peníze 1 (vpravo)

Zdroj: Vlastní tvorba

Pro tento návrh aplikace platí, stejně jako pro ostatní vzdělávací nástroje, že je důležité, aby byla aplikace vytvořena s dostatečnou odborností na finanční problematiku. Je však otázkou, jestli by takto vytvořená aplikace zaujala české občany natolik, aby si ji stáhli do svého mobilního telefonu a jejím prostřednictvím zvyšovali svoji úroveň finanční gramotnosti.

5 Závěr

V odborné literatuře lze najít mnoho definic finanční gramotnosti, častokrát i velmi odlišných. Je to tím, že význam pojmu finanční gramotnost je opravdu široký. A co si tedy můžeme představit? Finanční gramotnost představuje znalosti, dovednosti a hodnotové postoje jedince, které jsou potřebné k finančnímu zabezpečení sebe sama a rodiny a také k tomu, aby se tento občan mohl aktivně a bez problému zapojit do fungování na finančním trhu. Finanční gramotnost je nezbytná k tomu, aby jedinec uměl dobře zacházet se svými finančními prostředky a efektivně s nimi nakládal (Národní strategie finančního vzdělávání, 2010). Existuje mnoho důvodů, proč se finančně vzdělávat. Jako jeden z nejdůležitějších lze považovat ochranu spotřebitele ve vztahu k obchodníkovi. Dále se může jednat o lepší orientaci na finančním trhu nebo zdravý finanční život bez zadlužení.

Úroveň finanční gramotnosti není v České republice na příliš vysoké úrovni. Tento argument vyplývá například z měření, které proběhlo v roce 2015, následně se v roce 2016 zařadilo do mezinárodního srovnání. V tomto srovnání získali čeští respondenti průměrně 12,6 bodu z 21 celkových a v porovnání s ostatními zeměmi se zařadili do horší poloviny. Problematikou finanční gramotnosti se v České republice začalo více zabývat již v roce 2006 a od té doby jsou vytvářeny snahy pro zvýšení úrovně finanční gramotnosti českých obyvatel jako například zavedení finančního vzdělávání na základních a středních školách.

Učení představuje pro člověka celoživotní proces a existují různá prostředí a vlivy, které jeho vzdělávání ovlivňují. První je rodina, která působí na člověka již od útlého věku. Když jedinec dosáhne určitého věku (v České republice šesti let), stává se pro něj škola povinnou. Zde se člověk vzdělává a utváří. Po škole nastupuje člověk do zaměstnání, kde proces vzdělávání pokračuje. Dalšími vlivy může být například „škola života" nebo společnost, ve které se člověk pohybuje.

Jednadvacáté století lze definovat jako digitální věk. Digitální technologie, média a sociální sítě se staly součástí našeho každodenního života. Online svět se postupně dostává i do vzdělávacího procesu a stává se plnohodnotným doplňkem vzdělávání klasického. Možností výuky prostřednictvím digitálních technologií máme mnoho. Může jít například o videa, hry, aplikace nebo online kurzy. Na téma finanční gramotnost existují už různé vzdělávací nástroje, především celá řada webových stránek, pár online kurzů a videí. Přesto jsou v této oblasti ještě jisté možnosti, kam

vzdělávání posunout. Především také proto, že mnohé online nástroje pro vzdělávání finanční gramotnosti nejsou dostupné v českém jazyce.

A jaký by byl nejlepší vzdělávací nástroj, který by mohl zvýšit úroveň finanční gramotnosti obyvatel České republiky? Odpověď na tuto otázku nám pomohl získat dotazník, který si tuto otázku vzal za cíl. Dotazníkové šetření nám řeklo mnohé o názorech a postojích českých občanů na problematiku finanční gramotnosti a digitálních technologií. Z dotazníku vyplynulo, že finanční gramotnost je pro většinu dotázaných známý pojem. Pouze 12 respondentů z celkových 245 tento pojem neznalo. Dobrou zprávou je, že respondenti považují vzdělávání finanční gramotnosti za důležité. Pouze 4 dotázaní odpověděli negativně a 7 si nebylo jisto. Argumentů o významu finančního vzdělávání je celá řada a proto je dobré, že čeští občané chápou důležitost této oblasti. Zajímavý výsledek ukázala otázka číslo 7. Které prostředí nejvíce ovlivnilo vaše finanční vzdělání? Nejvíce respondentů (necelých 47 %) odpovědělo, že největší vliv na jejich finanční vzdělání měla rodina. Škola se umístila až na 3. místě a vybralo ji 19 % dotázaných.

Dotazníkové šetření také obsahovalo otázku na vlastní sebehodnocení finančního vzdělání. Každý respondent dostal za úkol ohodnotit úroveň svého finančního vzdělání od nízké až po vysokou. Nejvíce dotázaných (48 %) si myslí, že jejich finanční vzdělání je na průměrné úrovni. Když jsme jednotlivé úrovni přiřadili určitý počet bodů, povedlo se nám jednoduchým způsobem vypočítat průměrnou sebereflexi dotázaných, která vyšla 67 %. To znamená, že účastníci dotazníkového šetření si průměrně myslí, že jejich úroveň finanční gramotnosti se nachází na šedesáti sedmi procentech. Pokud toto srovnáme s výsledky výzkumu z roku 2015, které zpracovala OECD v roce 2016 jako mezinárodní srovnání, vlastní hodnocení vyšlo o pár procent lépe než, jaká vyšla finanční gramotnost z tohoto testování. Konkrétně se čeští respondenti ohodnotili o 7 % lépe, než jak dopadli čeští občané v testování v roce 2015. Z obou výsledků však plyne, že prostor pro zvyšování finanční gramotnosti je ještě velký. Z testování také vyplývá, že si toho jsou respondenti našeho dotazníku vědomi, protože 175 dotázaných (71 %) odpovědělo na otázku číslo 12, že by se chtěli dále finančně vzdělávat. Zájem o další studium se řadí mezi pozitivní zprávy a nyní je důležité vymyslet takový vzdělávací nástroj, který by byl obecně přijímaný a účinný pro zvyšování úrovně finanční gramotnosti obyvatel České republiky a byl pro ně natolik zajímavý, že by se jeho prostřednictvím začali dále finančně vzdělávat.

Z forem vzdělávaní jako nejvíce účinné vybrali respondenti možnosti internet,

aplikace, videa a vzdělávací hry. Dále zvolili vzdělávací kurzy a školu. Možnosti jako televizní pořad, odborná literatura, letáky, brožury a tisk nebyly příliš úspěšné a nezískaly ani 30 % hlasů. Odpovědi nám potvrzují, že digitální technologie jsou obecně považovány za účinný doplněk klasického vzdělávání. A lidé se pohybují v digitálním světě velmi často. Ať už se jedná o školu, práci či volný čas. Když lidé věnují svůj čas digitálním technologiím, není divu, že jejich zapojení do výuky by mohlo mít pozitivní účinek. Úspěšnost však jde ruku v ruce i s tím, jak učitelé zapojují do běžné výuky (School education gateway, 2018). Kysilka (2018) pro týdeník Ekonom okomentoval problematiku českého školství tím, že mladou generaci připravuje spíše na 19. století než na moderní digitální svět. Digitální technologie mohou zajistit iniciativu a vyšší interakci při vzdělávání. Zároveň se digitálnímu věku přizpůsobují naše životy, a tedy není na místě bránit aktivnímu zapojení digitálních technologií do výuky. Otázka číslo 17 nám i ukázala, že 78 % dotázaných se již někdy vzdělávalo online za pomoci digitálních technologií, a tím ukázali o tuto formu zájem. Z dotazníkového šetření také vyplynulo, že z digitálních zařízení nejvíce občané využívají mobilní telefony. Čtyřicet procent respondentů již ke vzdělávání někdy využilo aplikace a 49 % odpovědělo, že na svém digitálním zařízení mají nějakou vzdělávací aplikaci a hru. Tyto výsledky poukazují na to, že by ke zvyšování finanční gramotnosti mohlo být účinné vytvořit aplikaci do mobilního telefonu, která by jedince vzdělávala z finanční problematiky a ukazovala správné finanční chování. Bohužel v českém jazyce taková aplikace ještě neexistuje.

Pokud zůstaneme u mobilních zařízení, 48 % dotázaných si tvoří vlastní rozpočet nebo rozpočet domácnosti, ale pouze necelých 20 % z těchto respondentů využívá za tímto účelem aplikaci na mobilním telefonu. Je však možné, že toto se v budoucnu změní, protože banky rozvíjejí své mobilní bankovnictví a snaží se zakomponovat monitorování rozpočtu jako jednu z funkcí. Poslední otázka našeho dotazníku měla za cíl zjistit, zda si lidé myslí, že hry mohou mít pozitivní účinek ve vzdělávání a s tímto souhlasilo 93 % všech respondentů.

Na základě dotazníku byly navrhnuty 4 online nástroje, které by mohly napomoci ke zvýšení úrovně finanční gramotnosti českých občanů a zároveň je motivovat k dalšímu finančnímu vzdělávání. Užitečným nástrojem by mohla být krátká vzdělávací videa. Dle dotazníku by také bylo dobré vytvořit webový portál, který by obsahoval online kurzy na finanční gramotnost na témata od A do Z. V neposlední řadě by za zvážení stálo vytvoření takové webové stránky, která by sloužila jako

rozcestník a odkazovala by návštěvníky na taková místa, která zrovna potřebují (vzdělávací videa, finanční hry pro děti, vysvětlení finančních pojmů atd.). Přínosem takové stránky by bylo, že si jedinec nemusí vybírat z mnohatisícového množství, které na internetu na finanční gramotnost je, ale přímo by mu pomohla jednoduše najít to, co potřebuje.

Účinné a zároveň zábavné pro děti i dospělé by mohl být nástroj v podobě herní aplikace. Jejím cílem by bylo rozdělit témata z finančního světa do jednotlivých kol a úrovní. Na začátku každého kola by byla daná problematika vysvětlena a to by bylo následováno hrou, která by napomohla jedinci si novou znalost vštípit a zapamatovat. Pro všechny tyto nástroje však platí, že je důležité, aby byly vytvořeny s odbornou znalostí a jedinci se mohli spolehnout na kvalitu informací, které by předávaly.

Existuje opravdu velké množství možností, jak rozvíjet finanční gramotnost českých občanů. V digitálním věku jednadvacátého století je jistě vhodné zvážit, zda za tímto účelem nevyužít digitálních technologií, a aplikovat tak jejich nesčetné výhody.

Seznam použitých zkratek

ČSÚ – Český statistický úřad

KB – Komerční banka

OECD – Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj

OSVČ – osoba samostatně výdělečně činná

PAYG – pay as you go

RPSN – roční procentní sazba nákladů

Seznam grafů, tabulek a obrázků

Seznam grafů:

Graf 1: Výsledky měření finanční gramotnosti v letech 2015–2016, vlastní zpracování

Graf 2: Výsledky testování finančních znalostí v České republice, vlastní zpracování

Graf 3: Finanční znalosti v % dle kategorií, vlastní zpracování

Graf 4: Ekonomická zodpovědnost v % dle kategorií, vlastní zpracování

Graf 5: Rozdělení respondentů podle pohlaví, vlastní zpracování

Graf 6: Rozdělení respondentů podle věku, vlastní zpracování

Graf 7: Rozdělení respondentů podle dokončeného stupně vzdělání, vlastní zpracování

Graf 8: Rozdělení respondentů dle ekonomické aktivity, vlastní zpracování

Graf 9: Setkali jste se někdy s pojmem finanční gramotnost? Vlastní zpracování

Graf 10: Myslíte si, že je finanční vzdělání důležité? Vlastní zpracování

Graf 11: Které prostředí nejvíce ovlivnilo vaše finanční vzdělání? Vlastní zpracování

Graf 12: Kdy si myslíte, že je nejlepší se finančně vzdělávat? Vlastní zpracování

Graf 13: Na jaké úrovni si myslíte, že se nachází vaše finanční vzdělání? Vlastní zpracování

Graf 14: Vlastní sebereflexe finančních znalostí v závislosti na pohlaví, vlastní zpracování

Graf 15: Vlastní sebereflexe finančních znalostí v závislosti na věku, vlastní zpracování

Graf 16: Vlastní sebereflexe finančních znalostí v závislosti na dokončeném vzdělání, vlastní zpracování

Graf 17: Vlastní sebereflexe finančních znalostí v závislosti na ekonomické aktivitě, vlastní zpracování

Graf 18: Myslíte si, že své finanční znalosti umíte plně využívat v praxi? Vlastní zpracování
Graf 19: Myslíte si, že by vám lepší finanční vzdělání pomohlo v orientaci a při výběru mezi finančními produkty a případně i jejich četnějšímu využití? Vlastní zpracování
Graf 20: Chtěli byste se dále finančně vzdělávat? Vlastní zpracování
Graf 21: Využili byste možnosti dalšího finančního vzdělání, pokud by bylo poskytnuto zdarma? Vlastní zpracování
Graf 22: Jaká forma finančního vzdělávání vám připadá účinná? Vlastní zpracování
Graf 23: Formy vzdělávání – odpovědi dle věku respondentů, vlastní zpracování
Graf 24: Které z těchto zařízení využíváte nejčastěji? Vlastní zpracování
Graf 25: Využili jste někdy možnosti online vzdělávání? Vlastní zpracování
Graf 26: Využití možnosti online vzdělávání dle dokončeného vzdělání, vlastní zpracování
Graf 27: Jaké online vzdělávací prostředky jste využili? Vlastní zpracování
Graf 28: Máte na svém digitálním zařízení nějakou vzdělávací aplikaci nebo vzdělávací hru? Vlastní zpracování
Graf 29: Rozdělení respondentů podle toho, zda mají na svém digitálním zařízení vzdělávací aplikaci či hru a dle věku dotázaných, vlastní zpracování
Graf 30: Rozdělení respondentů podle toho, zda mají na svém digitálním zařízení vzdělávací aplikaci či hru a dle věku dotázaných, vlastní zpracování
Graf 31: Sestavujete si vlastní rozpočet / rozpočet domácnosti? Vlastní zpracování
Graf 32: Respondenti, kteří sestavují rozpočet dle věkových skupin, vlastní zpracování
Graf 33: Závislost tvorby rozpočtu na ekonomické aktivitě respondentů, vlastní zpracování
Graf 34: Závislost tvorby rozpočtu na dokončeném vzdělání respondentů, vlastní zpracování
Graf 35: Využíváte k sestavení rozpočtu aplikaci na svém digitálním zařízení? Vlastní zpracování
Graf 36: Myslíte si, že zapojení her do vzdělávání má pozitivní účinek? Vlastní zpracování

Seznam tabulek:

Tabulka 1: Shrnutí testování finančního chování v ČR a průměr dosažený ve všech zemích, vlastní zpracování

Tabulka 2: Rozdělení respondentů do kategorií dle správných odpovědí, vlastní zpracování

Tabulka 3: Srovnání finančních znalostí osob v České republice v letech 2010 a 2015, vlastní zpracování

Tabulka 4: Výpočet průměrné hodnoty sebehodnocení respondentů o vlastní finanční gramotnosti, vlastní zpracování

Tabulka 5: Jaká forma finančního vzdělávání vám připadá účinná? Vlastní zpracování

Tabulka 6: Jaká digitální zařízení využíváte? Vlastní zpracování

Tabulka 7: Rozdělení respondentů dle dokončeného vzdělání podle toho, zda na svém digitálním zařízení mají vzdělávací aplikaci či hru

Seznam obrázků:

Obrázek 1: Ukázka rozcestníku finanční gramotnosti v podobě obrázku – příklad

Obrázek 2: Návrh aplikace FinnApp – hlavní menu

Obrázek 3: Návrh aplikace FinnApp – kolo Peníze 1

6 Seznam zdrojů

Knižní publikace:

ARMSTRONG, M. (2015). *Řízení lidských zdrojů: moderní pojetí a postupy*. 13. vydání. Praha: Grada Publishing. ISBN:978-80-247-5258-7.

BERTL, I. (2012). *Kapitoly o finanční gramotnosti.* 1. vyd. Praha: Triton. ISBN 978-80-7387-622-7.

HOLMAN, R. (2005). *Dějiny ekonomického myšlení*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 80-7179-380-9.

KAŠOVÁ, J. a ISTENČIN, L. (2012). *Výchova k finanční gramotnosti*. 1. vyd. Plzeň: Fraus. ISBN:978-80-7238-107-4.

KOCIÁNOVÁ, H. (2012). *Finanční gramotnost v kostce, aneb, Co Vás neměl kdo naučit.* Olomouc: ANAG. ISBN 978-80-7263-767-6.

LOUŽEK, M. (2014). *Důchodová reforma.* 1. vyd. Praha: Karolinum. ISBN: 978-80-246-2612-3.

MUSÍLEK, P. (2011). *Trhy cenných papírů*. 2. vyd. Praha: Ekopress. ISBN: 978-80-86929-70-5.

ŠKVÁRA, M. (2016). *Finanční gramotnost*. 2. vyd. Praha: Miroslav Škvára. ISBN: 978-80-904823-3-3.

Knihy dostupné v elektronické podobě:

BROWN, S and VAUGHAN, C. (2009): *Play: How It Shapes the Brain, Opens the Imagination, and Invigorates the Soul.* New York: Avery. Dostupné z: https://www.scribd.com/doc/237046272/Play-Stuart-Brown-2-pdf [cit. 2018-10-15].

WORTHINGTON, A. C. (2006). *Predicting financial literacy in Australia* [online]. University of Wollongong Australia. Faculty of Commerce - Papers (Archive) Dostupné z: http://ro.uow.edu.au/cgi/viewcontent.cgi?article=1124&context=commpapers [cit. 2017-01-29].

Právní předpisy:

Zákon č. 561/2004 Sb., Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). In: Sbírka zákonů. 10. 11. 2004, částka 190/2004. ISSN 1211-1244.

Internetové a další zdroje:

Agentura pro sociální začleňování (2018). *Pomoc předluženým obyvatelům mají nyní v rukou poslanci. Nejde o dluhovou amnestii, říká ministr Pelikán.* [online] Dostupné

z: http://www.socialni-zaclenovani.cz/pomoc-predluzenym-obyvatelum-maji-nyni-v-rukou-poslanci-nejde-o-dluhovou-amnestii-rika-ministr-pelikan [cit. 16. 11. 2018].

Aktuálně.cz (2015). *Emil Zola*. [online] Dostupné z: https://www.aktualne.cz/wiki/kultura/emil-zola/r~06abd3600f7e11e581bd0025900fea04/? [cit. 2018-12-28].

Albi. *OBCHOD – KVÍDO.* [online] Dostupné z: https://eshop.albi.cz/kvido-obchod/#obsah [cit. 2018-9-25].

Apple Inc. (2018). *App Store.* [online] Dostupné z: https://itunes.apple.com/cz/app/apple-store/id375380948?mt=8 [cit. 2018-10-10].

Atkinson, A. and F. Messy (2012). *Measuring Financial Literacy: Results of the OECD / International Network on Financial Education (INFE) Pilot Study*. OECD Working Papers on Finance, Insurance and Private Pensions, No. 15, OECD Publishing. Dostupné z: http://dx.doi.org/10.1787/5k9csfs90fr4-en [cit. 2018-12-12].

Baroň M. *Finanční gramotnost - základy, výuka, nástroje ...* [online]. Dostupné z: https://financnigramotnostdoskol.webnode.cz/materialy/ss/financni-gramotnost/ [cit. 2018-12-28].

BLAIR, O. (2017). *What Comes After Millennials? Meet the Generation Known As The ‚Linksters'*. [online] Dostupné z: https://www.independent.co.uk/life-style/millennials-generation-z-linksters-what-next-generation-x-baby-boomers-internet-social-media-a7677001.html [cit. 2018–05–23].

BRODNÍČKOVÁ K. a MACH J. (2018). *Školní docházka povinně do 18 let, navrhuje Maláčová.* [online] Dostupné z: https://www.novinky.cz/veda-skoly/490887-skolni-dochazka-povinne-do-18-let-navrhuje-malacova.html [cit. 2018-12-6].

BUMBA J. a LUPTÁKOVÁ, V. (tazatelé) HŮLE, D. (dotazovaný) (2018). *Proč je tolik exekucí? Protože vlivové skupiny zprivatizovaly spravedlnost, říká Hůle.* Dostupné z: https://plus.rozhlas.cz/proc-je-tolik-exekuci-protoze-vlivove-skupiny-zprivatizovaly-spravedlnost-rika-7229935 [cit. 2018-11-29].

CADRIKOVÁ B. (tazatel) a DALEKÝ, F. (dotazovaný) (2016). *Online vzdělávání vám může pomoci k lepší kariéře, říká zadavatel vzdělávacího portálu.* [online] Dostupné z: https://www.e15.cz/the-student-times/online-vzdelavani-vam-muze-pomoci-k-lepsi-kariere-rika-zakladatel-vzdelavaciho-portalu-1294699 [cit. 2019-1-2].

ČERNÝ, J. (2018). *Gamifikace ve vzdělávání: inspirujme se Classcraftem*. [online] Dostupné z: https://www.informacnigramotnost.cz/gamifikace-ve-vzdelavani-classcraft/ [cit. 2018-6-26].

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA [ČNB]. *CELKOVÉ zadlužení domácností (v mil. Kč) (číslo sestavy = 1538/3)* [tabulka]. Databáze časových řad ARAD [online] Dostupné z: https://www.cnb.cz/cnb/STAT.ARADY_PKG.VYSTUP?p_period=1&p_sort=2&p_d

es=50&p_sestuid=1538&p_uka=1%2C2%2C3&p_strid=AAD&p_od=200512&p_do=201810&p_lang=CS&p_format=0&p_decsep=%2C [cit. 15. 10. 2018].

Česká národní banka. *Finanční stabilita.* [online] Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/financni_stabilita/ [cit. 2018-12-28].

Česká spořitelna. *Internetové bankovnictví - George.* [online] Dostupné z: https://www.csas.cz/cs/internetove-bankovnictvi/george [cit. 2018-12-28].

Český statistický úřad (2016). *Vysokoškoláků rapidně přibývá.* [online] Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/vysokoskolaku-rapidne-pribyva [cit. 2018-12-28].

Český statistický úřad (2018). *Nejnovější ekonomické údaje.* [online]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/aktualniinformace [cit. 2018-12-29].

ČTK (2018). *České domácnosti dluží bankám už více než 1,5 bilionu*. [online] Dostupné z: https://www.e15.cz/domaci/ceske-domacnosti-dluzi-bankam-uz-vice-nez-1-5-bilionu-1342810 [cit. 2018-12-28].

DVOŘÁKOVÁ, M. (2018). *Online vzdělávání ve firmách – výsledky ankety.* Firemní vzdělávání [online]. 2018, č. 4 Dostupné z: https://docs.wixstatic.com/ugd/4ca6e5_a892084bc76d46f19015179ff4915361.pdf [cit. 2018-10-15].

FIGUROVÁ N. (2018). *Závislost finanční gramotnosti a poptávky po produktech zabezpečujících třetí věk.* [online] Dostupné z: https://insis.vse.cz/auth/lide/clovek.pl?zalozka=13;id=56879;studium=177435;zp=63518;download_prace=1 . Diplomová práce. Vysoká škola ekonomická v Praze. [cit. 2018-10-17].

FinanceHrou.cz. *Finance hrou.* [online] Dostupné z: http://financehrou.cz/ [cit. 2018-12-10].
Finance.cz. *Současný český důchodový system.* [online] Dostupné z: https://www.finance.cz/duchody-a-davky/vse-o-duchodech/duchodove-systemy/soucasny-cesky-duchodovy-system/ [cit. 18. 11. 2018].

Finanční gramotnost do škol (2016). *Hry k rozvoji finanční a ekonomické gramotnosti / rozvoji podnikavosti* [online] Dostupné z: https://financnigramotnostdoskol.webnode.cz/materialy/hry/ [cit. 2018-7-29].

FlexiLearn. *Interaktivní výuka.* [online]. Dostupné z: https://ucitel.flexilearn.cz/interaktivni-vyuka/ [cit. 2018-12-28].

FRANCESCHELLI, V. (2017). *Společenská hodnota finančního vzdělávání.* [online] Dostupné z: https://www.investujeme.cz/clanky/spolecenska-hodnota-financniho-vzdelavani/ [cit. 2018-12-29].

FRK, B. (2016). *Co je to gamifikace?* Firemní vzdělávání [online]. 2016, č. 0 Dostupné z: https://docs.wixstatic.com/ugd/4ca6e5_fd5ea6e3f0de4861aec3a0022a63e03c.pdf [cit.

2018-8-15].

Google. [online] Dostupné z: https://www.google.com/ [cit. 2018-12-29].

HONG, E. (2018). *8 Best Personal Finance Apps of 2018.* [online] Dostupné z: https://www.investopedia.com/personal-finance/personal-finance-apps/ [cit. 2018-12-29].

HOŘENÍ K. (2017). *FINANČNÍ GRAMOTNOST V ČR a její dopady na rozhodování osob.* [online] Dostupné z: https://insis.vse.cz/auth/lide/clovek.pl?zalozka=13;id=56879;studium=157319;zp=59278;download_prace=1 . Diplomová práce. Vysoká škola ekonomická v Praze. [cit. 2018-10-17].

HOUŽVICOVÁ H. (2016). *Analýza finanční gramotnosti studentů středních škol.* [online] Dostupné z: https://insis.vse.cz/auth/lide/clovek.pl?zalozka=13;id=56879;studium=149508;zp=51781;download_prace=1 . Diplomová práce. Vysoká škola ekonomická v Praze. [cit. 2018-10-17].

Hůle, D. (2018). *Komentář Daniela Hůleho: Vymahači dluhů se radují*. [online] Dostupné z: https://archiv.ihned.cz/c1-66315400-vymahaci-dluhu-se-raduji [cit. 16. 11. 2018].

CHENG, M. (2018). *My 10 Best Financial Literacy Apps for Kids.* In: *Kiplinger* [online] Dostupné z: https://www.kiplinger.com/article/saving/T065-C032-S014-my-10-best-financial-literacy-apps-for-kids.html [cit. 2018-12-28].

KARSTEN, M. (2018). *Učení je geniální, když víme jak na to*. [online] Dostupné z: https://www.selflearning.cz/portal/template/EcNewsSlArticleDetail/id/3450753 [cit. 2018-8-10].

KASÍK, P. (2006). *Jak vypadala první webová stránka na světě.* [online] Dostupné z: https://technet.idnes.cz/jak-vypadala-prvni-webova-stranka-na-svete-fja-/sw_internet.aspx?c=A061116_181931_sw_internet_dno [cit. 5. 11. 2018].

KB (2019). *Mobilní banka.* [online] Dostupné z: https://www.kb.cz/cs/ostatni/nase-aplikace/aplikace/mobilni-banka-aplikace [cit. 2019-1-6].

KOPECKÁ, K. *Podpora motivace žáka.* [online]. Dostupné z: http://katalogpo.upol.cz/telesne-postizeni-a-zavazna-onemocneni/modifikace-vyucovacich-metod-a-forem/4-2-7-podpora-motivace-zaka-2/ [cit. 2018-12-28].

KOS, A. (2018). *Počet aplikací v App Store se v roce 2017 poprvé snížil. A je to dobře.* [online] Dostupné z: https://www.appliste.cz/pocet-aplikaci-v-app-store/ [cit. 2018-12-29].

Magazín Gnosis (2018). *Lidská populace*. [online] Dostupné z: https://magazin.gnosis.cz/lidska-populace/ [cit. 3. 11. 2018].

MANAGEMENT MANIA (2015). *E-Learning.* [online] Dostupné z: https://managementmania.com/cs/e-learning [cit. 2018-11-26].

MANAGEMENT MANIA (2018). *Webová stránka (Internetová stránka)*. [online] Dostupné z: https://managementmania.com/cs/webova-stranka-internetova [cit. 10. 11. 2018].

MAŠLÁŇOVÁ, A. (2015). *Počítačová podpora výuky českého jazyka a literatury* [online] Dostupné z: https://digifolio.rvp.cz/view/view.php?id=6461 [cit. 2018-12-28].

MFČR. (2014). *Finanční vzdělávání.* [online] Dostupné z: https://www.mfcr.cz/cs/o-ministerstvu/vzdelavani/financni-vzdelavani [cit. 10. 12. 2018].

Ministerstvo financí (2010). *Národní strategie finančního vzdělávání.* [online] Dostupné z: http://www.msmt.cz/file/31443_1_1/ [cit. 2018-11-10].

Mobilmania.cz. *Mobilní aplikace*. [online] Dostupné z: https://www.mobilmania.cz/mobilni-aplikace/sc-321/ [cit. 2018-12-29].

MUSIL, P. (2015). *Česko z roku 1989: Kam se ekonomicky posunulo?* [online] Dostupné z: http://ekonomicky-denik.cz/cesko-z-roku-1989-kam-se-ekonomicky-posunulo/ [cit. 7. 11. 2018].

Nielsen ADMOSPHERE (2015). *TZ Na internetové video už lidé nepotřebují velký displej, počítačům čím dál více konkurují smartphony a tablety.* [online] Dostupné z: https://www.nielsen-admosphere.cz/press/tz-na-internetove-video-uz-lide-nepotrebuji-velky-displej-pocitacum-cim-dal-vice-konkuruji-smartphony-a-tablety/ [cit. 2018-12-10].

Nielsen ADMOSPHERE (2016). *Infografika: Jaká videa sledují Češi na internetu?* [online] Dostupné z: https://www.nielsen-admosphere.cz/press/infografika-jaka-videa-sleduji-cesi-na-internetu/ [cit. 7. 12. 2018].

NOKIA. (2006). *Unikátní průzkum: bez mobilu už se neobejdeme.* [online] Dostupné z: https://www.mobilmania.cz/clanky/unikatni-pruzkum-bez-mobilu-uz-se-neobejdeme/sc-3-a-1112776/default.aspx [cit. 2018-12-28].

NOVÁKOVÁ, Š. (2016). *Online vzdělávání – jaký má význam pro zaměstnavatele?* [online] Dostupné z: https://www.e15.cz/the-student-times/online-vzdelavani-jaky-ma-vyznam-pro-zamestnavatele-1291063 [cit. 2018-8-28].

NOVÁKOVÁ, Š. (2016). *Online vzdělávání – jaký má význam pro zaměstnavatele?* [online] Dostupné z: https://www.e15.cz/the-student-times/online-vzdelavani-jaky-ma-vyznam-pro-zamestnavatele-1291063 [cit. 2018-12-28].

OECD (2016). *OECD/INFE International Survey of Adult Financial Literacy Competencies*. OECD, Paris. Dostupné z: www.oecd.org/finance/OECD-INFE-International-Survey-of-Adult-Financial-Literacy-Competencies.pdf [cit. 2018-8-12].

Ovsíková, J. (2018). *Využití digitálních technologií ve vzdělávání finanční gramotnosti (výsledky průzkumu)*. [online] Dostupné online na https://vyuziti-digalnich-technologi.vyplnto.cz. [cit. 2018-12-10].

PETRÁK L. (2013). *Finanční gramotnost a její úroveň u studentů základních a středních škol.* [online] Dostupné z: https://insis.vse.cz/auth/lide/clovek.pl?zalozka=13;id=56879;studium=114026;zp=40984;download_prace=1 . Diplomová práce. Vysoká škola ekonomická v Praze. [cit. 2018-10-17].

Ppm factum research (2015). *Výsledky měření úrovně finanční gramotnosti dospělé populace České republiky 2015*. [online] Dostupné z: https://www.psfv.cz/assets/cs/media/PSFV_2015_Vysledky-mereni-financni-gramotnosti.pdf [cit. 2018-10-29].

PRAVEC J. (tazatel) a KYSILKA P. (dotazovaný) (2018). *Mladou generaci připravujeme pro 19. století, potřebujeme školy pro digitální věk. O postaru vzdělanou levnou pracovní sílu ztrácejí investoři zájem, říká ekonom Kysilka.* [online] Dostupné z: https://ekonom.ihned.cz/c1-66195780-potrebujeme-skolu-pro-21-stoleti [cit. 2018-12-30].

Proč se finančně vzdělávat? (2014). *Měření úrovně finanční gramotnosti v roce 2010.* [online]. Dostupné z: https://www.psfv.cz/cs/pro-odborniky/mereni-urovne-financni-gramotnosti/2010/mereni-urovne-financni-gramotnosti-v-roc-2600 [cit. 2018-12-29].

Proč se finančně vzdělávat? (2017). *Nový občanský zákoník.* [online] Dostupné z: https://www.psfv.cz/cs/ochrana-spotrebitele/novy-obcansky-zakonik [cit. 2018-12-29].

Proč se finančně vzdělávat? (2014). *Spotřebitel.* [online] Dostupné z: https://www.psfv.cz/cs/ochrana-spotrebitele/spotrebitel [cit. 2018-12-29].

Proč se finančně vzdělávat? (2017). *Shrnutí výsledků mezinárodního měření úrovně finanční gramotnosti dospělých.* [online] Dostupné z: https://www.psfv.cz/cs/pro-odborniky/mereni-urovne-financni-gramotnosti/2016/shrnuti-vysledku-mezinarodniho-mereni-ur-2988 [cit. 2018-12-29].

Proč se finančně vzdělávat? (2018). *Exekuce.* [online] Dostupné z: https://www.psfv.cz/cs/rodinne-finance/exekuce [cit. 2018-12-28].

PROKEŠ, J. (2018). *Dvě varianty oddlužení a snížení základu daně o nesplacené pohledávky.* [online] Dostupné z: https://pravniradce.ihned.cz/c1-66127640-chysta-se-zmena-osobnich-bankrotu [cit. 2018-12-28].

Rozumíme financím (2012) *Soutěžní web*. [online] Dostupné z: http://www.rozumimefinancim.cz/soutezniweb [cit. 2018-12-29].

RŮŽIČKA, P. (2018). *Teorie a praxe.* [online] Dostupné z: https://www.petrruzicka.com/blog/teorie-a-praxe/ [cit. 2018-12-28].

School education gateway (2018). *Atraktivnější výuka a studium v digitálním věku.* [online] Dostupné z: https://www.schooleducationgateway.eu/cz/pub/latest/practices/engaging-teaching-and-learning.htm [cit. 2018-12-16].
SILBERHORNOVÁ L. (2016). *Analýza finanční gramotnosti studentů ve vybraných státech světa.* [online] Dostupné z: https://insis.vse.cz/auth/lide/clovek.pl?id=56879;zalozka=13;studium=158797;zp=51672 . Diplomová práce. Vysoká škola ekonomická v Praze. [cit. 2018-10-17].

SKALKOVÁ, O. (2018). *Češi se stále více zadlužují. Jen vloni stouply dluhy domácností o 110 miliard, celkem přesahují 1,5 bilionu korun.* [online] Dostupné z: https://ekonom.ihned.cz/c1-66034330-cesi-se-stale-vice-zadluzuji-v-prosinci-dluhy-domacnosti-stouply-o-8-4-miliardy-celkem-presahuji-1-5-bilionu-korun [cit. 2018-12-28].

SKWOZER. (2011). *Savings Spree iPhone App (Long).* [online] Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=rLV8lz2HISg [cit. 2018-10-4].

STEM/MARK (2010). *Finanční gramotnost v ČR.* [online] Dostupné z: https://www.psfv.cz/assets/cs/media/PSFV_2010_Zaverecna-zprava-z-vyzkumu.pdf [cit. 2018-10-29].

STEVENS, J. (2018). *Internet Stats & Facts for 2018.* [online] Dostupné z: https://hostingfacts.com/internet-facts-stats/ [cit. 3. 11. 2018].

SUTTLE, T. (2016). *Dr. Stuart Browns's seven properties of play*. [online] Dostupné z: https://www.patheos.com/blogs/paperbacktheology/2016/05/dr-stuart-browns-seven-properties-of-play.html [cit. 2018-6-20].

ŠIRŮČEK, M. *Finanční a investiční gramotnost*. [online] Dostupné z: https://www.seduo.cz/financni-a-investicni-gramotnost [cit. 2018-8-12].

ŠKOP, S. (2017). *Učení (škola) hrou*. [online] Dostupné z: https://medium.com/edtech-kisk/u%C4%8Den%C3%AD-%C5%A1kola-hrou-3f9ac54c40ce [cit. 2018-9-13].

TRLICA, D. (2017). *Aplikace Duolingo aneb Jak trénovat jazyky.* [online] Dostupné z: https://www.svetandroida.cz/duolingo-online-jazyky/ [cit. 2018-20-13].

VODÁKOVÁ, D. (2018). *Fenomén celoživotního vzdělávání.* [online] Dostupné z: https://medium.com/edtech-kisk/fenom%C3%A9n-celo%C5%BEivotn%C3%ADho-vzd%C4%9Bl%C3%A1v%C3%A1n%C3%AD-2595bb27e85b [cit. 2018-12-28].

VpnMentor (2018) *Internetové trendy, statistiky a fakta v roce 2018 z USA i ze světa*. [online] Dostupné z: https://cs.vpnmentor.com/blog/internetove-trendy-statistiky-fakta-v-usa-ve-svete/ [cit. 12. 11. 2018].

WALLOP, H. (2014). *Gen Z, Gen Y, baby boomers—a guide to the generations*. [online] Dostupné z: https://www.telegraph.co.uk/news/features/11002767/Gen-Z-Gen-Y-baby-boomers-a-guide-to-the-generations.html [cit. 2018–05–23].

Web builders guide (2018). *Nejlepší editory webových stránek a webové platformy pro rok 2018.* [online] Dostupné z: http://www.webbuildersguide.com/best-builders-czech/ [cit. 5. 11. 2018].

Webináře. *O webinářích.* [online]. Dostupné z: http://www.webinare.cz/o-webinarich.aspx [cit. 2018-12-28].

ZAMRAZILOVÁ, E. (2009). *Finanční krize a finanční gramotnost* [online] Dostupné z: https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/konference_projevy/vystoupeni_projevy/download/zamrazilova_20091015_litomysl.pdf [cit. 10. 12. 2018].

ZEMANOVÁ, Z. (2017). *Cesta k finanční gramotnosti dětí krok za krokem.* [online] Dostupné z: http://www.radcenafinance.cz/finance/cesta-k-financni-gramotnosti-deti-krok-za-krokem/ [cit. 2018-12-29].